

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

Giedrė BARTAŠIŪTĖ

Ekonomikos studijų programos studentė

**RESTRUKTŪRIZUOJAMOS UAB „Kvistija“ VEIKLOS
FINANSINĖ ANALIZĖ 2008 – 2013 m. IR PLĖTROS
GALIMYBIŲ ĮVERTINIMAS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2014

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

Giedrė BARTAŠIŪTĖ

**RESTRUKTŪRIZUOJAMOS UAB „Kvistija“ VEIKLOS
FINANSINĖ ANALIZĖ 2008 – 2013 m. IR PLĖTROS
GALIMYBIŲ ĮVERTINIMAS**

Magistro darbas
Ekonomika (L100),

Darbo vadovė:
doc. dr. Rasa BALVOČIUTĖ

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu Ekonomikos studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

SANTRAUKA

Giedrė Bartašiūtė

Restruktūrizuojamos UAB „Kvistija“ veiklos finansinė analizė 2008 – 2013 m. ir plėtros galimybių įvertinimas.

Magistro darbas

Magistro darbo tikslas yra įvertinti RUAB „Kvistija“ 2008 – 2013 m. veiklos rezultatus, siekiant numatyti tolimesnes įmonės plėtros galimybes. Darbo konceptualioje dalyje aptariami įvairių autorių teoriniai pasiūlymai, kaip efektyviai įvertinti įmonės veiklą bei numatyti tolimesnes įmonės plėtros galimybes. Analitinėje darbo dalyje išsamiai atliekama įmonės analizė, įvertinamas RUAB „Kvistija“ veiklos ekonominis efektyvumas bei palyginimas su šakos rodikliais. Konstruktyviojoje dalyje, remiantis analitinės dalies gautais rezultatais, analizuojamos įmonės plėtros galimybės.

SUMMARY

Giedrė Bartašiūtė

Restructuring UAB Kvistija "Financial analysis of activity 2008 - 2013 m. and development evaluation of new possibilities.

The main purpose of this master's degree work is to evaluate activity results of company Kvistija 2008 - 2013 performance in order to provide for possibilities further development of the company. The conceptual part of this master's degree work, is to discussing various authors suggestions for economy effectiveness and suggestions to provide for further possibilities the company's development. In the analytical part of the work carried out a detailed analysis of the company, evaluated RUAB "Kvistija" economic efficiency and comparison with industry indicators. Constructive part, according to the analytical part of the results, analyses the company's development opportunities.

TURINYS

ĮVADAS.....	7
1. ĮMONIŲ VEIKLOS FINANSINĖS ANALIZĖS TEORINIAI ASPEKTAI	9
1.1. Įmonių veiklos finansinės analizės esmė	9
1.1.1. Įmonių veiklos finansinės analizės reikšmė, būtinumas ir tikslai	9
1.1.2. Įmonių veiklos finansinės analizės rūšys, uždaviniai ir būdai	13
1.2. Įmonių finansinės veiklos vertinimo rodikliai.....	17
1.3. Įmonės aplinkos veiksniai	23
1.3.1. Vidaus aplinkos veiksniai	23
1.3.2. Išorės aplinkos veiksniai	24
1.4. Įmonės restruktūrizavimas	26
1.5. Įmonių plėtros galimybių vertinimo metodai.....	29
2. RUAB „Kvistija“ 2008– 2013 m. VEIKLOS FINANSINĖ ANALIZĖ.....	31
2.1. Įmonės charakteristika	31
2.2. RUAB „Kvistija“ turto, nuosavybės ir pelno dinaminė bei struktūrinė analizė.....	32
2.2.1. Balanso horizontalioji ir vertikalioji analizė	32
2.3. Pelno (nuostolių) ataskaitos horizontali ir vertikali analizė.....	35
2.4. RUAB „Kvistija“ 2008 – 2012 m. Santykinių rodiklių analizė	37
2.4.1. RUAB „Kvistija“ pelningumo rodiklių analizė.....	37
2.4.2. RUAB „Kvistija“ mokumo ir likvidumo rodiklių analizė	39
2.4.3. RUAB „Kvistija“ finansų struktūros analizė	41
2.4.4. Veiklos efektyvumo rodiklių analizė.....	44
2.4.5. Trumpalaikio ir ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumo analizė.....	45
3. RESTRUKTŪRIZUOJAMOS UAB „Kvistija“ PLĖTROS GALIMYBIŲ ĮVERTINIMAS ...	48
3.1. RUAB „Kvistija“ makroekonominė situacija	49
3.1.1. Mažmeninės prekybos sektorius.....	50
3.2. RUAB „Kvistija“ finansinių ataskaitų prognozė 2014 – 2016 m.....	53
3.2.1. RUAB „Kvistija“ pelno (nuostolių) prognozė 2014 – 2016 m.	53
3.2.2. Prognozuojamas RUAB „Kvistija“ balansas 2014 – 2016 m. tūkst. Lt	54
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	57
LITERATŪROS SĄRAŠAS	60
PRIEDAI	63

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 Lentelė. Pagrindiniai likvidumo (mokumo) rodikliai.....	18
2 Lentelė. Pagrindiniai finansų struktūros rodikliai.....	19
3 Lentelė. Pagrindiniai turto panaudojimo efektyvumo rodikliai.....	20
4 Lentelė. Pagrindiniai pelningumo rodikliai.....	21
5 Lentelė. Pagrindiniai rinkos vertės rodikliai.....	22
6 Lentelė. RUAB „Kvistija“ pelningumo rodiklių analizė.....	38
7 Lentelė. RUAB „Kvistija“ mokumo ir likvidumo rodiklių analizė.....	40
8 Lentelė. RUAB „Kvistija“ finansų struktūros rodikliai.....	43
9 Lentelė. RUAB „Kvistija“ veiklos efektyvumo rodikliai.....	45
10 Lentelė. RUAB „Kvistija“ trumpalaikio turto panaudojimo efektyvumo rodikliai.....	47
11 Lentelė. RUAB „Kvistija“ ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumo analizė.....	48
12 Lentelė. Makroekonominių rodiklių apžvalga 2014 – 2016 m.....	50
13 lentelė. Makroekonominių rodiklių prognozės.....	51
14 Lentelė. Kelių transporto priemonių skaičius Lietuvoje 2009 – 2012 m.....	52
15 Lentelė. Lietuvos degalinių tinklų operatorių apyvartos pokytis ir rinkos dalis 2010 – 2013 m.....	54
16 Lentelė. Prognostinis RUAB „Kvistija“ Pelno (nuostolių) ataskaita 2014 – 2016 m. tūkst. Lt.....	55
17 Lentelė. Prognozuojamas RUAB „Kvistija“ balansas 2014 – 2016 m. tūkst. Lt.....	56

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 paveikslas. Finansų analizės vieta ekonominės analizės sistemoje.....	11
2 paveikslas. Įmonės veiklos analizės ekonominės informacijos fondas.....	12
3 paveikslas. Analizės būdai.....	15
4 paveikslas. RUAB „Kvistija“ turto dinamika 2008 – 2013 m.....	32
5 paveikslas. RUAB „Kvistija“ trumpalaikio turto dinamika 2008 – 2013 m.....	33
6 paveikslas. RUAB „Kvistija“ Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dinamika 2008 – 2013.....	34
7 paveikslas. RUAB „Kvistija“ Pelno (nuostolių) ataskaitos pagrindinių rodiklių dinamika 2008 – 2013 m.....	36
8 paveikslas. Mažmeninė prekyba ir prekyba degalais (mln. Lt) 2009 – 2013 m.....	50
9 paveikslas. Mažmeninės prekybos ir prekybos degalais pardavimų pokyčiai (proc.) 2009 – 2013 m.....	51
10 paveikslas. Lietuvos įmonių krovinių pervežimo apimtys (mln. Lt) 2009 – 2013 m.....	51
11 paveikslas. Benzino ir dyzelino sunaudojimas (tūkst. tonų) 2009 – 2012 m.....	52

ĮVADAS

Tyrimo aktualumas: Šiais laikais, kada vyrauja didžiulė konkurencija, ypatingai versle, nėra lengva išlikti rinkoje stipriems ar nepatirti nuosmukio bei bankroto. Itin sparčiais žingsniais vystantis technologijoms, negalima atsilikti, reikia nuolat tobulėti, vystytis bei plėstis. Siekiant įgyti pranašumą prieš kitus būtina turėti idėjų, veiklumo, žinių, kad galėtume eiti tinkama linkme ir nesustotume.

Per paskutinius metus pasaulyje vyko nemažai pokyčių, kuriuos įtakojo pasaulinė finansų krizė. Nemažai žmonių, kurie užsiėmė savo verslu turėjo pasitraukti iš rinkos, kiti turėjo apmažinti pardavimus, darbuotojų skaičių, nebuvo įmanoma plėstis. Įmonės, kurios sugebėjo praeiti sunkųjį laikotarpį dabar gali didžiulotis. Dabar, kada jau pradeda atsitiesti, galima pasimokyti iš klaidų, kurias darė kiti ar mes patys, tam, kad ateityje nebeklystume ir netektu atsisakyti kažko ar uždaryti savo verslo.

Sėkmingas verslo kūrimas tai konkurentų pažinimas, vartotojų poreikių nustatymas bei savo vidinės aplinkos analizavimas. Būtina nuolat stebėti, aiškintis veiksnius, kurie įtakojo vienoki ar kitokį pasikeitimą tiek išorinėje įmonės pusėje tiek vidinėje. Taigi, būtina atlikti finansinę įmonės analizę, nusistatyti tikslus ir bandyti juos įgyvendinti tolimesnėje veikloje.

Tyrimo problema: Nemažai įmonių patiria bankrotus, dėl neatsakingų, neapgalvotų strategiškai, nemokumo spręsti problemas priežasčių. Įmonės, kai kada per mažai skiria dėmesio analizėms, todėl joms sunku nustatyti priežastis kodėl patyrė nuosmukį bei nusistatyti prioritetus plėtrai. Šiame darbe pasirinkta įmonė yra susidūrusi su finansiniais sunkumais, kurie atsirado dėl pasaulinių finansų rinkų krizės bei bendro pasaulinės ekonomikos sulėtėjimo. Įmonės pardavimai krito daugiau kaip du kartus. Nors įmonė sugebėjo išlaikyti bendrojo pelno maržas, tačiau bendrojo pelno masė krito daugiau kaip keturis kartus, ko pasekmėje įmonė susidūrė su likvidumo problemomis. Bendrovės prisiimti finansiniai įsipareigojimai degalinių plėtrai, ženkliai sumažėjus pardavimams, lėmė įmonės laikinus finansinius sunkumus. Vadovaujantis šiomis priežastimis, 2011 m. įmonei buvo iškelta restruktūrizavimo byla. Todėl, ši įmonė išsiskiria iš kitų ir jai reikia atlikti finansinę analizę, kad išsiaiškinti ar įmonė veiklą vykdo efektyviai bei kokios įmonės tolimesnės plėtros galimybės.

Tyrimo objektas: RUAB „Kvistija“ įmonės veiklos finansinė analizė ir plėtros galimybės.

Tyrimo tikslas: Įvertinti RUAB „Kvistija“ 2008 – 2013 m. veiklos rezultatus, siekiant numatyti tolimesnes įmonės plėtros galimybes.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atskleisti įmonių veiklos vertinimo teorinius aspektus;
2. Įvertinti RUAB „Kvistija“ 2008 – 2013 m. įmonės vykdomos veiklos finansinę padėtį;
3. Numatyti įmonės plėtros galimybes, pasitelkiant gautais finansiniais rodikliais.

Hipotezė: RUAB „Kvistija“ veiklos analizė leidžia tiksliai ir teisingai įvertinti realią įmonės padėtį bei vystymosi tendencijas.

Tyrimo bazė: Magistro mokslinį tiriamąjį darbą turėtų sudaryti trys dalys: Finansinės veiklos teoriniai aspektai, RUAB „Kvistija“ 2008 – 2013 m. veiklos finansinė analizė bei RUAB „Kvistija“ plėtros galimybių vertinimas.

Pirma darbo dalis (konceptuali) – skirta atskleisti, išanalizuotos literatūrinės medžiagos teorinės dalies aspektus susijusius su finansine analize. Tai finansinės analizės reikšmė, tikslas, finansinės analizės būtinumas. Kokios vyrauja finansinės analizės rūšys, kokie yra tyrimo būdai. Moksliniame darbe bus apibūdinami vyraujantys finansinės veiklos vertinimo rodikliai. Taip pat, pateikta įmonių plėtros galimybių vertinimo metodai.

Antrojoje, analitinėje mokslinio tiriamojo darbo dalyje bus analizuojama, vertinama RUAB „Kvistija“ 2008 – 2013 m. įmonės finansinė veiklos analizė, pasitelkiant įvairiausius finansų analizės skaičiavimo būdus.

Trečioji, konstruktyvioji dalis, skirta apibūdinti makroekonominę situaciją, prognozuoti įmonės veiklą bei numatyti įmonės plėtros galimybes 2014 – 2016 m.

1. ĮMONIŲ VEIKLOS FINANSINĖS ANALIZĖS TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Įmonių veiklos finansinės analizės esmė

1.1.1. Įmonių veiklos finansinės analizės reikšmė, būtinumas ir tikslai

Įmonė – gaminantis prekes ir (arba) teikiantis paslaugas organizacinis juridinis vienetas, užsiimantis viena ar daugiau ekonominės veiklos rūšių vienoje ar keliose vietose ir turintis sprendimų priėmimo teisę. (VAS, 2012)

Literatūroje yra nemažai finansinės analizės apibūdinančių sąvokų:

- *Finansinė analizė* – visapusiškas, objektyvus ir nuoseklus įmonės finansinės ir kitų su ja susijusių veiklų tyrimas siekiant padėti įmonės vadovybei priimti teisingus valdymo sprendimus ir įgyvendinti numatytus tikslus (Mackevičius, J., Poškaitė, D., Villis, L., 8 psl., 2011 m.)
- *Finansinė analizė* – duomenų pavertimas naudinga informacija. Analitinių priemonių ir būdų taikymas finansinėms ataskaitoms ir kitiems duomenims, siekiant surasti santykius ir matus, kurie būtų naudingi priimant finansinį sprendimą. (Kancerevyčius, G., 130 psl., 2011 m.)
- *Finansinė analizė* – kompleksinis ūkio subjektų veiklos ir jos finansinių rezultatų tyrimas, siekiant tobulinti tiriamojo subjekto valdymą ir didinti jo veiklos efektyvumą bei pelningumą (Buškevičiūtė, E., Kanapickienė, R., Patašius, M., 11 psl. 2010 m.)
- *Finansinė analizė* – objektyvus ir visapusiškas įmonės veiklos tyrimas siekiant įmonės vadovybės nustatytų tikslų (Mackevičius, J. 19 psl., 2007 m.)
- *Finansinė analizė* – procesas, kurio metu, taikant tam tikrus matematinius ir statistinius metodus, įmonės veiklos duomenis siekiama paversti naudinga informacija. (Juozaitienė, L. 67 psl. 2007 m.)
- *Finansinė analizė* – tai verslo praeities, esamos situacijos ir perspektyvos įvertinimas, remiantis atskaitomybės dokumentais, specialiais tyrimais, duomenų bazėmis ir kitais informacijos šaltiniais (Šlekienė D., Klimavičienė, I., 10 psl. 2000).

Apibendrinant galima teigti, kad *finansinė analizė* – tai ūkinių procesų pažinimo priemonė, kurios tikslas yra objektyviai įvertinti esamą įmonės finansinę būklę, kad būtų galima priimti adekvačius valdymo sprendimus bei projektuoti verslo plėtros perspektyvas. Geriausiai finansinės analizės sąvokos esmę atspindi P. S. Rouz (1995) pateiktas apibrėžimas, kuriame teigiama, jog „finansinė analizė yra viena iš įmonės ūkinės veiklos analizės krypčių, padedanti pažinti įmonės finansinį mechanizmą, nustatyti, kaip yra panaudojami finansiniai ištekliai jos veikloje, kokia turto

būklė bei kapitalo apyvartos greitis, naudojamų pagrindinių priemonių pelningumas“ (Janovič, V. 2012 m.)

Šiuolaikinėmis sudėtingo ir konkurencingo verslo sąlygomis labai svarbu turėti kuo daugiau išsamios informacijos apie finansinę įmonės būklę bei veiklos rezultatus, kad būtų galima objektyviai įvertinti dabartinę įmonės vietą rinkoje ir jos konkurencines galimybes ateityje. (Martišius, A. S., Martišius, M. 2008: 23). (Mackevičius, J., Valkauskas, R., 214 psl. 2010 m.)

Mackevičius (2008) teigia, kad Įmonių veiklos analizė – tai įvairios ekonominės informacijos apie įmonės veiklą rinkimas, visapusiškas ir objektyvus jos tyrimas ir vertinimas siekiant padėti įmonės vadovybei pasiekti numatytus tikslus. Gerai atlikta įmonių veiklos analizė padeda atsakyti į daugelį klausimų, pavyzdžiui: kokie įmonės veiklos rezultatai buvo pasiekti ankstesniais metais, kodėl buvo gauti tokie rezultatai, ar galėjo jie būti geresni, kokios priežastys turėjo įtakos rezultatams ir jų pokyčiams, palyginti su ankstesnių laikotarpių ir planiniais rezultatais, ar buvo galima dirbti geriau, taupiau naudoti išteklius, ar buvo priimti teisingi, ekonomiškai pagrįsti sprendimai ir kt. Atliekant įmonių veiklos analizę, nagrinėjama įvairių rodiklių dinamika ir struktūra, jų tarpusavio ryšiai ir priklausomybė, nustatomi veiksniai, turėję įtakos tam tikrų rodiklių pokyčiams. Laisvos konkurencinės rinkos sąlygomis galioja nuostata, kad įmonės veiklos analizę būtina atlikti visais veiklos laikotarpiais, t. y. net tada, kai dirbama gerai ir pelningai (Mackevičius, J. 2008 m.).

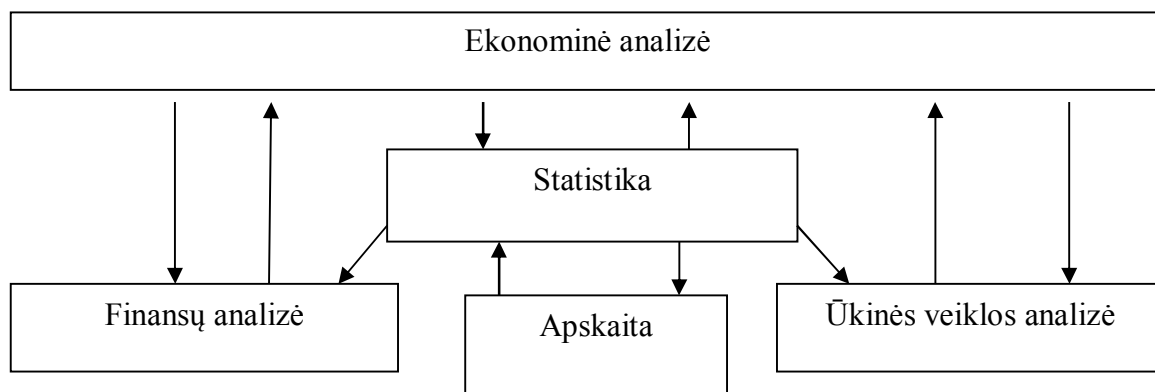
Finansų analizė gali būti naudojama kaip:

1. Išankstinio žvalgymo priemonė pasirinkti investavimo objektą;
2. Prognozavimo priemonė ateities finansinėms sąlygoms ir rezultatams;
3. Diagnozės priemonė valdymo ir kitoms sritims (Kancerevyčius, G., 130 psl., 2011 m.)

Finansų analizės duomenų vartotojai yra kreditoriai, investuotojai į nuosavybę (akcininkai), firmos valdymo organai, auditoriai ir kitos suinteresuotos grupės. Visus analizės vartotojus galima suskirstyti į vidinius ir išorinius. Vidiniai vartotojai gali pasinaudoti didesne, platesne informacija t. y. gali prieiti prie kitokių duomenų nei išoriniai vartotojai, todėl jų naudojami analizės metodai gali būti kitokie. (Kancerevyčius, G., 130 psl., 2011 m.) Investuotojų požiūriu analizė svarbi ateities įvykiams numatyti, o vadybininkams – ne tik prognozuoti ateitį, bet dar svarbesniam dalykui – planavimui veiklos, kuri garantuotų ateities veiklos plėtrą (Brigman, Daves, 2004, p. 230).

Finansinė analizė yra dalis įmonės veiklos analizės (kitai dar vadinamos ekonomine analize), kurioje tarpusavyje susipynę finansinės ir ūkinės veiklos analizės aspektai. Bendra ekonominės analizės struktūra ir finansinės analizės vieta joje pavaizduota 1 paveiksle. Įmonių finansinė veikla organiškai susijusi su jų ūkine bei komercine veikla, kitaip tariant, jos sąlygoja

vieną kitą. Finansinis rezultatas daug kuo priklauso nuo įmonės ūkinės veiklos efektyvumo, vadybos lygio, racionalaus finansų ir kitų įmonės išteklių naudojimo. Savo ruožtu įmonės ūkinės veiklos sėkmė priklauso nuo jos finansų būklės.

1 pav. Finansų analizės vieta ekonominės analizės sistemoje

Šaltinis: Buškevičiūtė, E., Mačerinskienė, I. *Finansų analizė*. Kaunas: Technologija, 2008 m. psl. 11

Apibendrinus galima teigti, kad finansinė analizė padeda nustatyti įmonės veiklos finansinius rezultatus, įvertinti esamą padėtį ir žinoma ateities perspektyvas. Visa tai neatsiejama, svarbi šiuolaikinio verslo dalis. Finansinės analizės metu gauta informacija padeda patikrinti, ar praeityje buvę priimti sprendimai pasiteisino, taip pat pagrįsti esamus ir būsimus valdymo sprendimus. Taigi finansinę analizę galima traktuoti kaip ūkinių procesų pažinimo ir valdymo priemonę. [25]

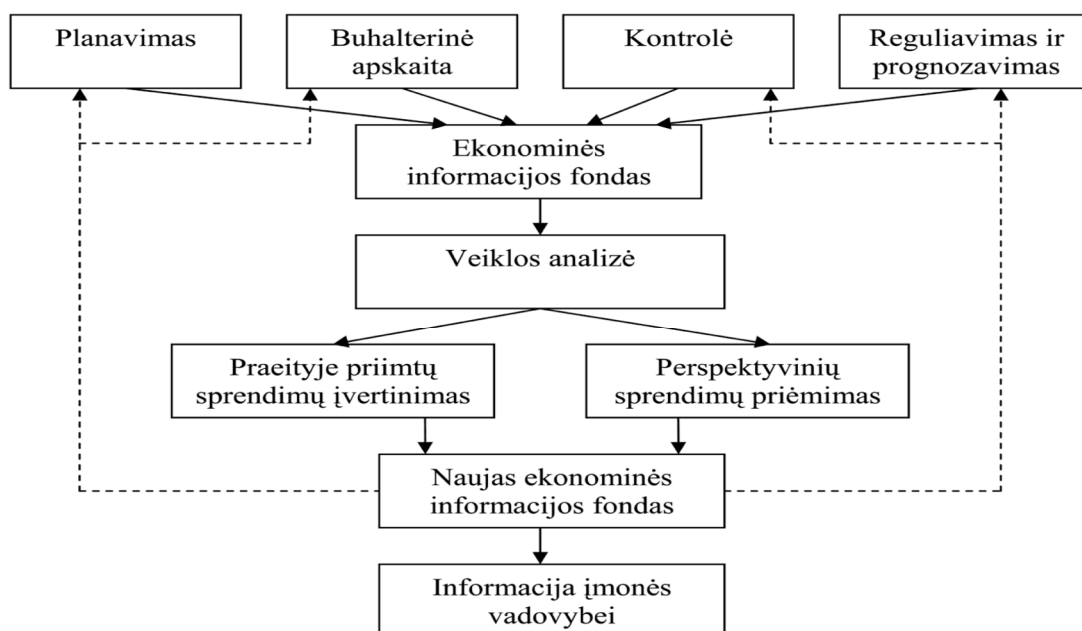
Anot Mackevičiaus (2008) Teisingas esamos būklės įvertinimas padeda gerokai objektyviau numatyti veiklos plėtros būdus ir galimybes – tai yra viena iš būtinų kiekvienos įmonės išlikimo ir plėtros sąlygų. Įmonių veiklos analizės būtinumą ir jos reikšmę lemia laisvos rinkos ekonomikos plėtra, nuolat auganti konkurencija, naujų ūkininkavimo formų ir valdymo metodų taikymas ir kiti veiksniai. Įmonių veiklos analizė yra vienas iš svarbiausių įmonės ekonominės informacijos šaltinių. Ji kartu su buhalterine apskaita teikia daugiau negu 80 % visos įmonės ekonominės informacijos. Būdingiausi įmonių veiklos analizės bruožai, nusakantys jos, kaip ekonominės informacijos šaltinio, reikšmę yra:

- 1) išsamus ekonominių reiškinių tyrimas, tų reiškinių ar jų techninių ekonominių rodiklių kitimą nulemiančių veiksnių ir priežasčių nustatymas;
- 2) objektyvus įmonės veiklos įvertinimas atsižvelgiant į organizacinį ir techninį lygį ir veiklos ypatybes;
- 3) vidaus ir išorės rezervų, nepanaudotų galimybių atskleidimas ir tyrimas;
- 4) veiklos gerinimo priemonių nustatymas ir jų įgyvendinimo kontrolė;
- 5) įmonės ateities perspektyvų numatymas. (Mackevičius, J. 2008 m.).

Įmonių veiklos analizė padeda nustatyti įmonės galimybes ir pranašumus konkurencinėje rinkoje ir krizinių situacijų atvejais, pastebėti rizikingiausias veiklos sritis. Ji padeda iširti ir mobilizuoti ekonominės ir socialinės plėtros rezervus, ūkinio potencialo efektyvumo didinimo galimybes, parengti išsamias prognozes, priimti strateginius ir taktinius valdymo sprendimus (Kravčenko, 2003, p. 3) (Mackevičius, J. 2008 m.).

Įmonių veiklos analizė yra svarbi įmonės valdymo sistemos funkcija, glaudžiai susijusi su kitomis funkcijomis – planavimu, buhalterine apskaita, kontrolė, reguliavimu ir prognozavimu. Kiekviena jų teikia tam tikrą ekonominę informaciją, kuri panaudojama atliekant įmonių veiklos analizę dviem pagrindiniams uždaviniams spręsti:

- 1) praityje priimtiems sprendimams įvertinti
- 2) perspektyviniams valdymo sprendimams priimti (žr. 2 pav.) (Mackevičius, J. 2008 m.)

2 pav. Įmonės veiklos analizės ekonominės informacijos fondas

Šaltinis: MACKEVIČIUS, J. Įmonių veiklos analizė – informacijos rinkimo, tyrimo ir vertinimo sistema.

Informacijos mokslai, issue 46/ 2008, 48 psl.;

Iš 2 paveikslo matyti, kad pagrindinės įmonės valdymo sistemos funkcijos – planavimas, buhalterinė apskaita, kontrolė, reguliavimas ir prognozavimas – sukuria tam tikrą ekonominės informacijos fondą, kuris patekęs į veiklos analizę apdorojamas specialiaisiais analizės būdais ir sukuriama naujas ekonominės informacijos fondas (apskaičiuojami įvairūs santykiniai rodikliai, jų pokyčiai, jiems darančių veiksnių įtaka ir kt.). Ši nauja informacija grąžinama kitoms valdymo sistemos funkcijoms, tačiau labiausiai ji reikalinga įmonės vadovybei. Ši įmonių veiklos analizės informacija padeda įmonių vadovams:

- laiku nustatyti įvairių įmonės padalinių veiklos trūkumus, numatyti jų šalinimo ir veiklos efektyvumo didinimo priemones;

- atskleisti vidaus rezervus racionaliau naudojant materialinius, darbo ir finansinius išteklius;
- nustatyti ir įvertinti su verslu susijusias rizikos rūšis;
- nustatyti pelno gavimo galimybes;
- įvertinti įmonės veiklos tęstinumo galimybes ir kt. (Mackevičius, J. 2008 m)

Finansinės atskaitomybės tikslas – patenkinti finansinių ataskaitų informacijos vartotojų poreikius gauti teisingą informaciją apie įmonės finansinę būklę, veiklos rezultatus ir pinigų srautus. (VAS, 2012). Įvertinti finansinę įmonės būklę ir veiklos rezultatus svarbu tiek patiems įmonių vadovams, siekiantiems sėkmingai plėtoti verslą ir tobulėti, tiek investuotojams, akcininkams siekiantiems išsiaiškinti, į kurį verslą naudingiau investuoti, kurių įmonių akcijų verta įsigyti (Gagilaitė ir kt., 2004). (Mackevičius, J., Valkauskas, R., 214 psl. 2010 m.)

Apibendrinant, būtų galima teigti, kad įmonių veiklos analizė yra labai reikšminga ir neatsiejama nuo įmonės. Kiekvienas kruopščiai atliktas žingsnis, link įmonės analizės, padeda didinti įmonės vertę ir tapti konkurencinga. Tik finansinės analizės dėka, galime pasakyti, kaip vyksta įmonės veikla. Šiuolaikinėmis sąlygomis įmonė negali stovėti vietoje, t. y. dirbti taip pat, kaip dirbo prieš metus ar net pusmetį. Ji nuolat turi analizuoti, ieškoti naujovių, galimybių savo veiklai gerinti.

1.1.2. Įmonių veiklos finansinės analizės rūšys, uždaviniai ir būdai

Siekdamas efektyviai valdyti savo įmonę, vadovas privalo nuolat analizuoti, planuoti ir vertinti vykdomą veiklą. Tam tikslui svarbu teisingai apskaityti turimą turtą, kapitalą, gaunamas pajamas ir patiriamas išlaidas. Klaidingai sukaupia informacija duos iškreiptus analizės rezultatus ir vadovas priims neteisingą finansų valdymo sprendimą. (Aleksnevičienė, V., 23 psl. 2011 m.)

Finansų analizės rūšys: Horizontalioji analizė; Vertikalioji analizė; Santykinė analizė. Nors pagal Juozaitienę, L. 2007 m pagrindinės finansinės analizės rūšys išskiriamos vidinė bei išorinė finansinės analizės.

Horizontalioji analizė atliekama tada, kai finansinių ataskaitų dydžiai lyginami su praėjusio laikotarpio duomenimis, o nuokrypis išreiškiamas absoliučiais arba santykiniais dydžiais. Ši analizė parodo finansinių rodiklių dinamiką. Ji dažnai taikoma analizuojant balanso, pelno (nuostolių) pinigų srautų ataskaitų duomenis. Horizontalios analizės atmaina yra trendo analizė: analizuojant kelerių metų (3 – 5) finansinių ataskaitų duomenis yra atskleidžiamos finansinių rezultatų kitimo tendencijos bei dėsningumai. (Aleksnevičienė, V., 23 psl. 2011 m.)

Vertikalioji arba struktūrinė analizė atliekama tada, kai kiekvienas finansinės ataskaitos rodiklis lyginamas su bendruoju baziniu tos ataskaitos rodikliu, o gautas dydis išreiškiamas

procentais. Atlikus šią analizę galima sužinoti, kokią dalį tam tikras rodiklis sudaro nuo visumos. (Aleknevičienė, V., 23 psl. 2011 m.)

Santykinė analizė, dar kitaip vadinama, finansinių koeficientų analizė. Šie koeficientai išreiškia finansinių ataskaitų bei kitų informacijos šaltinių duomenų tarpusavio ryšius. Finansiniai koeficientai yra klasifikuojami į grupines sistemas: Pelningumo, efektyvumo, mokumo, stabilumo, rinkos. (Aleknevičienė, V., 23 psl. 2011 m.)

Visa reikalinga informacija, atlikti finansinei įmonės analizei yra gaunama iš įmonės balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos, tačiau dalį duomenų reikia paimti ir iš sąskaitų. Nemažą kiekį informacijos apie vykdomos veiklos rezultatus įmonės vadovas gali gauti iš pinigų srautų ataskaitos. Norint teisingai interpretuoti apskaičiuotus rodiklius, būtina nustatyti jų kitimą laike bei palyginti su pramonės šakos, kurioje veikia įmonė, vidutiniais rodikliais. (Aleknevičienė, V., 24 psl. 2011 m.)

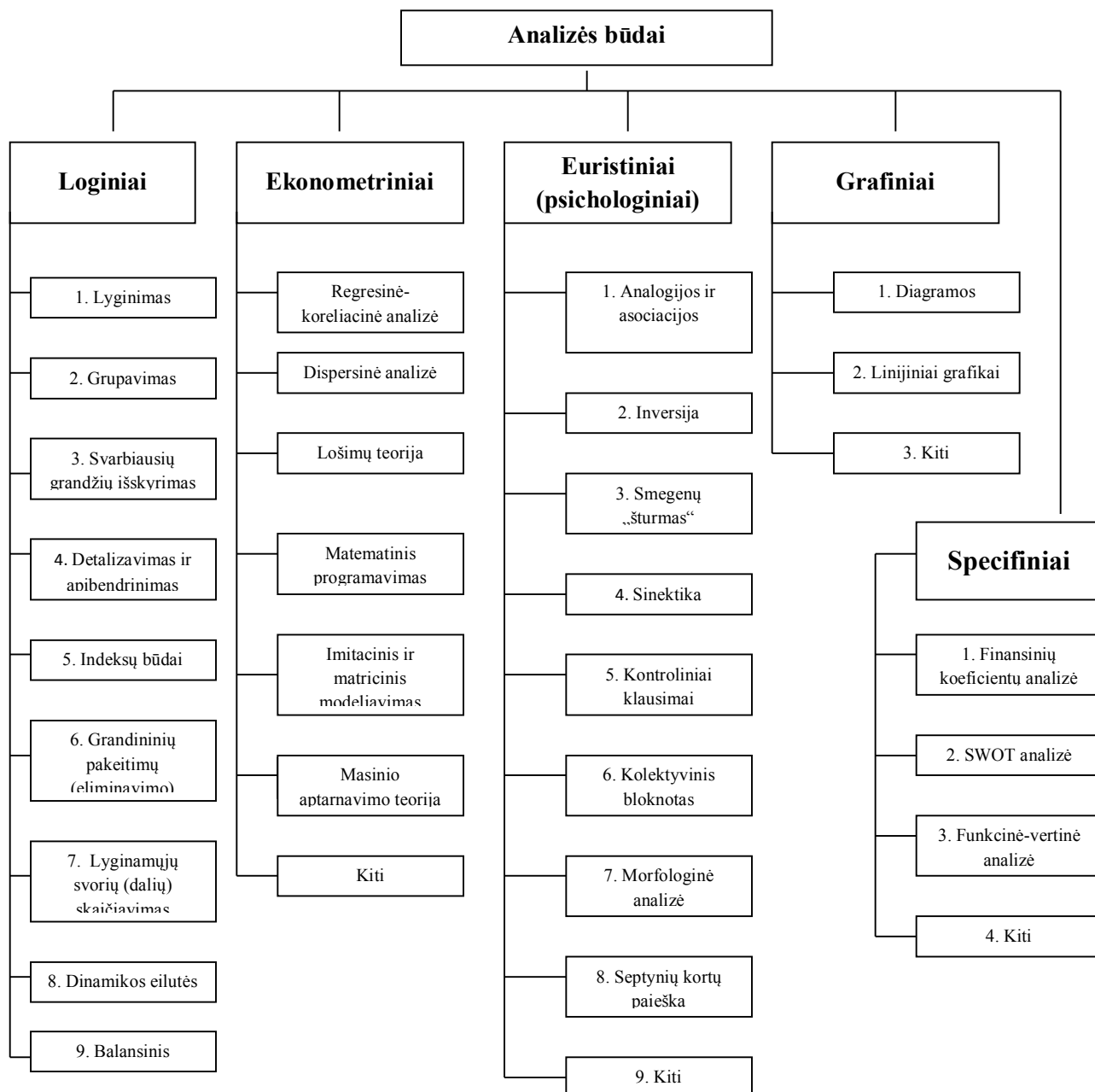
Finansinės analizės keliami konkretūs uždaviniai:

1. Objektyviai įvertinti ūkio subjektų finansinės veiklos rezultatus. (informacija turi būti tiksli, pakankama);
2. Įvertinti ūkio subjektų priimamų alternatyvų ir vykdomų projektų kokybę, jų realumą;
3. Išaiškinti ūkio subjektų projektinių užduočių įvykdymo rezultatus;
4. Išaiškinti ekonominių bei socialinių rodiklių pasikeitimo veiksnius ir apskaičiuoti finansinės būklės gerinimo galimybes;
5. Susisteminti analitinę medžiagą, pateikti išvadas ir alternatyvius pasiūlymus objekto finansinei veiklai gerinti bei jo gyvybingumui palaikyti perspektyvoje;
6. Teikti informaciją įmonės vadovams ir išoriniams interesantams, neišduodant komercinių paslapčių;
7. Apibendrinti finansinės analizės patyrimą bei metodikas ir skleisti jį komerciniais pagrindais. (Buškevičiūtė, E., Mačerinskienė, I., 13 psl. 2009 m.)

Finansinės analizės uždaviniams spręsti reikia surinkti daug įvairios patikimos ekonominės ir socialinės informacijos, priklausomai nuo jos vartotojo analizės tikslų. Visa medžiaga, kuri surenkama įmonės veiklai analizuoti, yra vadinama finansinės analizės šaltiniais. Labai svarbu, jog finansinės analizės šaltiniai teiktų laiku ir kokybišką informaciją. Todėl pradedant analizuoti įmonės veiklą, labai svarbu įsitikinti, ar surinkta visa finansinei analizei atlikti reikalinga medžiaga, ar ji

tikra ir teisinga, ar joje nėra klaidų ir sąmoningai iškraipytų rodiklių. Taip pat svarbu, kad visi turimi finansinės analizės šaltiniai turi būti naudojami kompleksiskai. Tai leidžia nuodugniai ir operatyviai išanalizuoti įmonės ir jos padalinių veiklą. (Janovič, V. 2012 m.)

Pagrindiniai finansinės analizės būdai įvairių autorių klasifikuojami nevienodai. Vieni jų skiria ekonominius būdus, matematinius, euristinius. Kiti autoriai būdus vadina metodais ir skirsto į šešias grupes: horizontalioji, vertikalioji ir trendo analizė, santykiniai koeficientai, lyginamoji analizė, faktorinė analizė. Tačiau, vis tik pagrindiniai ir plačiai naudojami analizės būdai yra pavaizduoti 3 paveiksle. (Buškevičiūtė, E., Kanapickienė, R., Patašius, M., 25 psl. 2010 m.)

3 pav. Analizės būdai

Šaltinis: Šaltinis: Buškevičiūtė, E., Mačerinskienė, I. 2008. *Finansų analizė*. Kaunas: Technologija, psl. 13

Daugelyje literatūros šaltinių (Juozaitytė, Buškevičiūtė, Mackevičius) analizės būdai yra klasifikuojami į penkias pagrindines grupes: 1) loginiai; 2) ekonometriniai; 3) euristiniai (psichologiniai); 4) grafiniai; 5) specifiniai. V. Gronskas (2007) išskiria šiuos ekonominės analizės klasikinius būdus, kuriuos būtų galima priskirti loginių būdų grupei: absoliučių, santykinų ir vidutinių dydžių taikymas, palyginimas, grupavimas, indeksų metodas, grandininių pakeitimų (atsiribojimo) metodas, balansinis metodas ir kt. Šiuos loginius analizės būdus dar būtų galima papildyti tokiais būdais kaip detalizavimas ir apibendrinimas, svarbiausių grandžių išskyrimu, lyginamųjų (dalių) svorių skaičiavimu, dinamikos eilutes, faktoriinę analizę (Juozaitytė 2008).

E. Buškevičiūtė ir I. Mačerinskienė (2008) teigia, kad finansinė bei ekonominė analizė plačiausiai naudoja lyginimo būdus. Prie palyginimo būdų galima priskirti horizontaliąją ir vertikaliosios analizės. Horizontalioji analizė atliekama lyginant finansinių ir praėjusių metų balanso duomenis, apskaičiuojant absoliučius jų pasikeitimus. Horizontalioji analizė parodo finansinių rodiklių dinamiką, tačiau neišryškina priežasčių, dėl kurių įvyko rodiklių pakitimai. L. Juozaitytės (2007) nuomone, horizontalioji balanso analizė padeda įvertinti turto vertės ir įsipareigojimų kitimo tempus ir prognozuoti galimas šių pasikeitimų tendencijas. Esant aukštam infliacijos lygiui, šios analizės reikšmė sumažėja. Vertikalioji analizė rodo analizuojamo objekto struktūrą. Pagal V. Bagdžiūnienę (2005) vertikalioji analizė atliekama tada, kai kiekvienas finansinės ataskaitos rodiklis lyginamas su bendroju baziniu tos ataskaitos rodikliu. Gautas dydis – lyginamasis svoris – išreiškiamas procentais. G. Kancerevyčius (2006) rekomenduoja naudoti šį metodą įmonėms palyginti, nes sąskaitų balansų dydis jokios įtakos nedaro. (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Neatskiriama ekonominės analizės dalis yra grupavimas. Pagal V. Gronską (2007) – tai analizuojamų rodiklių jungimas į grupes pagal tai grupei būdingus požymius. Šitas būdas padeda nustatyti ekonominių reiškinių tarpusavio ryšius, atskirų rodiklių įtaką bendriems rodikliams. (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Indeksų analizėje, kaip nurodo V. Gronskas (2007), naudojamas matuojamo (ataskaitinio) dydžio ir bazinio (planinio) dydžio santykis – indeksas. Pagal G. Kancerevyčius (2006), indeksų metodu lyginamos daugiau negu trejų metų finansinės ataskaitos. Pasirenkami baziniai metai ir jiems suteikiama indekso vertė, lygi 100. (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Grandininių pakeitimų metodu nustatomas atskirų veiksnių poveikis apibendrinančiam rodikliui. Kiekvienas bazinis (planinis) rodiklis iš eilės keičiamas faktišku, kitus rodiklius paliekant (laikiniai) nepakeistus. (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Balansinis ekonominės analizės metodas, V. Gronsko (2007) teigimu, taikomas analizuojant įrengimų ir žaliavų naudojimą, įmonės finansinę būklę ir kt. Šiuo atveju apskaičiuojamas skirtumas tarp faktiškos ir planinės kiekvieno balanso elemento reikšmės ir nustatoma atskirų balanso elementų įtaka tam tikram jo rodikliui. (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Apskaitoje absoliutūs rodikliai (išlaidų apimtis, pajamų, pelno dydis ir kt.) yra pagrindiniai (Gronskas 2007). Analizėje jie daugiausiai tarnauja kaip bazė apskaičiuoti santykiniams ir vidutiniams dydžiams. Santykinų rodiklių analizė labiausiai finansų analitikų naudojama technika (Bagdžiūnienė 2005). Ši analizė labai plačiai taikoma, atliekant lyginamąją kelių įmonių ir tam tikro laikotarpio analizę. Santykiniai rodikliai išreiškia finansinių ataskaitų bei kitos informacijos duomenų tarpusavio ryšius. (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Apibendrinant, galima teigti, kad finansinė analizė turi savo rūšis, uždavinius, būdus, kurie yra sugrupuoti. Juos būtina žinoti, norint atlikti finansinę analizę. Tam, kad finansinė analizė būtų efektyvi, įmonės vadovybė turi iškelti reikiamus uždavinius bei parinkti reikiamus analizės būdus. Kiekviena įmonė turi savo tikslus, kuriuos nuolat papildo ir siekia jų, kadangi tikslai lemia įmonės veiklą. Įmonei neturinčiai tikslų – sudėtinga spręsti problemas. Tikslai įpareigoja sudarinėti planus, numatyti strategijas.

1.2. Įmonių finansinės veiklos vertinimo rodikliai

Anot B. Galinienės (2004), finansinė analizė gali būti atliekama tiek pasitelkus mažiau, tiek daugiau rodiklių, kurie apibūdina įvairius verslo aspektus. Analizės išsamumas priklauso nuo investicijų dydžio, terminų, įmonės patikimumo ir pan. Įvairūs finansų analitikai naudoja savo analizės sistemas, kreipdami dėmesį į tuos rodiklius, kurie jiems atrodo svarbiausi. Tačiau nepaisant didelės koeficientų įvairovės, visi jie ieškomi iš tų pačių šaltinių – balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos, todėl tarp jų galima rasti nemažai bendra. Be didelės rodiklių įvairovės, egzistuoja ir didelė jų pavadinimų įvairovė, tačiau svarbiausia yra rodiklių turinys ir jų interpretacija. (Janovič, V. 2012 m.)

Gausioje užsienio, o dabar – jau ir lietuviškoje ekonominėje literatūroje pateikiamas santykinų analitinių rodiklių grupavimas, jų apskaičiavimo būdai, interpretavimas, panaudojimas analizei. Tačiau būtina pasakyti, kad rinkos sąlygas atspindinti lietuviška ekonominė terminija dar tik kuriama, todėl pasitaiko, jog vartojamos skirtingos sąvokos tam pačiam rodikliui apibūdinti, be to, tie patys rodikliai gali būti skirtingai sugrupuoti. *Anot R. Ivanovienė (2003)*, didelės reikšmės koeficientų grupavimui teikti nereikėtų, svarbu suprasti šių koeficientų prasmę. Dažniausiai išskiriamos šios finansinių koeficientų grupės: (Janovič, V. 2012 m.)

1. Likvidumo (mokumo) rodikliai.
2. Finansų struktūros rodikliai.
3. Turto panaudojimo efektyvumo rodikliai.
4. Pelningumo rodikliai.
5. Rinkos vertės rodikliai. (Janovič, V. 2012 m.)

Likvidumo (mokumo) rodikliai rodo įmonės sugebėjimą įvykdyti savo trumpalaikius įsipareigojimus. Šie rodikliai parodo įmonės pajėgumą padengti įsiskolinimus per kelerius ateinančius mėnesius (Janovič, V. 2012 m.). Dažnai yra neatskiriami mokumo ir likvidumo rodikliai. V. Aleknavičienė (2011 m.) teigia, kad mokumas yra įmonės gebėjimas vykdyti įsipareigojimus, o likvidumas – jos gebėjimas paversti turimą turtą pinigais. Mokumas ir likvidumas tarpusavyje yra glaudžiai susiję, kadangi nuo įmonės gebėjimo turtą paversti pinigais priklauso jos sugebėjimas vykdyti įsipareigojimus. Bet pagal L. Juozaitienę (2008) akcentuojama, kad mokumo sąvoka siejama su įmonės finansine būkle, o likvidumas – su jos turimo turto pobūdžiu. Finansinėje literatūroje likvidumo rodikliai tapatinami su trumpalaikio mokumo rodikliais. Pagrindiniai rodikliai pateikiami 1 lentelėje (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

1 lentelė

Pagrindiniai likvidumo (mokumo) rodikliai

Rodiklis	Formulė	Formulės paaiškinimas
Bendrojo trumpalaikis mokumas (BTM), kartai	$BTM = TT / TĮ$	TT – trumpalaikis turtas TĮ – trumpalaikiai įsipareigojimai
Greitasis trumpalaikis mokumas (GTM), kartai	$GTM = (TT - A) / TĮ$	TT – trumpalaikis turtas A – atsargos TĮ – trumpalaikiai įsipareigojimai
Grynasis apyvartinis kapitalas (GAK), Lt	$GAK = TT - TĮ$	TT – trumpalaikis turtas TĮ – trumpalaikiai įsipareigojimai
Padengimo grynaisiais pinigais koeficientas ($PGPin_{koef.}$), kartai	$PGPin_{koef.} = GP_{in} / TĮ$	GP_{in} – gryniesi pinigai TĮ – trumpalaikiai įsipareigojimai

Šaltinis: ŠAKIENĖ, H., PULEIKIENĖ, K. Finansinių santykių rodiklių taikymas LR akcinių bendrovių finansinės – ūkinės veiklos analizėje. Journal of Management, vol. 14, No. 2, 2009 m. [žiūrėta 2014 m. sausio 22 d.], prieiga per internetą <[http://www.vlvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2\(14\).pdf#page=33](http://www.vlvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2(14).pdf#page=33)>;

Bendrasis trumpalaikio mokumo rodiklis yra dar vadinamas bendroju likvidumu, padengimo koeficientu, einamuoju mokumo koeficientu. Anot G. Smalensko (2008 m.) jis parodo įmonės galimybę padengti trumpalaikius įsipareigojimus, panaudojus turimą trumpalaikį turtą. Norint išlaikyti įmonės finansinį stabilumą, finansininkai mano, kad šis rodiklis negali būti žemesnis nei 2. Taip pat yra nustatyta šio rodiklio saugumo riba – 1,2. Svarbu išsiaiškinti, kokią dalį trumpalaikiame turte sudaro atsargos. Jeigu atsargų dalis yra didelė, tai bendrovės mokumas prastėja. Tam išsiaiškinti yra skaičiuojamas greitojo mokumo rodiklis, kuris dar gali būti vadinamas skubaus padengimo koeficientu, kritinio įvertinimo koeficientu ir pan. V. Bagdžiūnienė (2005) nurodo, kad palankaus rodiklio reikšmė turėtų siekti vienetą. Anot G. Kancerevyčiaus (2006),

grynasis apyvartinis kapitalas nėra visiškai tikras koeficientas, bet jis tinka matuojant bendrą įmonės likvidumą. Jo rezultatas turėtų būti teigiamas. Didesnis rezultatas yra geriau, ypač tai svarbu sunkesniais laikais, kai nėra trumpalaikio kreditavimo galimybės. Absoliutaus mokumo koeficientas (kitai dar vadinamas padengimo gryniaisiais pinigais rodikliu ar pinigų koeficientu) padeda sužinoti, kokią dalį trumpalaikių įsipareigojimų galima apmokėti iš karto. V. Aleknavičienė (2009) mano, kad šis koeficientas neturėtų būti didesnis kaip 0,6–0,8. (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Finansų struktūros rodikliai rodo įmonės sugebėjimą vykdyti trumpalaikius ir ilgalaikius skolinius įsipareigojimus ir matuoja įmonės naudojamo svarto dydį. Anot V. Aleknavičienės (2011 m.), įmonės stabilumas yra nustatomas tiriant jos kapitalo struktūrą, t. y. balanso pasyvų struktūrą. Finansinio svarto dydis rūpi tiek trumpalaikiams, tiek ilgalaikiams kreditoriams, nes nuo jo priklauso įmonės rizika. Savininkams finansinis svertas taip pat rūpi, nes nuo jo priklauso uždirbamas pelnas. (Janovič) Įmonės stabilumui atvirkščiai proporcingas yra jos įsiskolinimo lygis (2 lentelė) (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.).

2 lentelė

Pagrindiniai finansų struktūros rodikliai

Rodiklis	Formulė	Formulės paaiškinimas
Skolos rodiklis (SR), kartai	$SR = VI / VT$	VI – visi įsipareigojimai VT – visas turtas
Skolos – nuosavybės rodiklis (SNR), kartai	$SNR = VI / NK$	VI – visi įsipareigojimai NK – nuosavas kapitalas
Nuosavybės koeficientas (NK.), kartai	$NK = VT / NK$	VT – turtas NK – nuosavas kapitalas
Ilgalaikės skolos rodiklis (ISR), kartai	$ISR = I\dot{I} / VT$	I \dot{I} – ilgalaikiai įsipareigojimai VT – visas turtas

Šaltinis: ŠAKIENĖ, H., PULEIKIENĖ, K. Finansinių santykių rodiklių taikymas LR akcinių bendrovių finansinės – ūkinės veiklos analizėje. Journal of Management, vol. 14, No. 2, 2009 m. [žiūrėta 2014 m. sausio 22 d.], prieiga per internetą <[http://www.vlvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2\(14\).pdf#page=33](http://www.vlvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2(14).pdf#page=33)>;

S. Girdzijauskas (2005) teigia, kad šie rodikliai charakterizuoja įmonės finansinę padėtį iš nuosavo kapitalo naudojimo pakankamumo ir efektyvumo pozicijos. Skolos koeficientas rodo, kokia įmonės turto dalis yra įsigyta už skolintas lėšas. Jis yra svarbus kreditoriams, nes rodo, kiek apsaugotos jų lėšos. Kuo didesnis rodiklis, tuo žemesnis saugumo lygis (Smalenskas 2007). V. Aleknavičienė (2009) skolos ir nuosavybės rodiklį vadina finansiniu svertu, kuris parodo įmonės įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo santykį. Nuosavybės koeficientas parodo, kiek turto tenka vienam paprastųjų akcijų savininkų nuosavybės litui. Kuo didesnis šis koeficientas, tuo mažesnis įmonės stabilumas. Ilgalaikės skolos rodiklis parodo, kokia turto dalis finansuojama ilgalaikėmis skolomis. (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Turto panaudojimo efektyvumo rodikliai parodo, kaip efektyviai įmonė naudoja savo turtą ir vykdo pardavimus. Tai yra, kaip gerai yra išnaudotos visos įmonės galimybės pelnui uždirbti (3 lentelė) (Šakienė, Puleikienė, 2009. Vienas iš finansinio valdymo tikslų yra efektyviai paskirstyti įmonės finansinius išteklius atskiroms turto rūšims. Šie rodikliai rodo, kiek įmonė investavo į tam tikrą turto rūšį, palyginus su jos teikiamomis pajamomis. Palyginęs su šakos koeficientais, analitikas gali pasakyti, kiek efektyvi yra turto struktūra ir įmonės išteklių paskirstymas. (Janovič, V. 2012 m.)

3 lentelė

Pagrindiniai turto panaudojimo efektyvumo rodikliai

Rodiklis	Formulė	Formulės paaiškinimas
Atsargų apyvartumas (AA), kartai	$AA = PP / A$	PP – pardavimo pajamos A – vidutinės metinės atsargos
Gautinų sumų apyvartumas (GSA), kartai	$GSA = PP / GSA$	PP – pardavimo pajamos GSA – vidutinės per vienerius metus gautinos sumos
Grynojo apyvartinio kapitalo apyvartumas (GAKA)	$GAKA = PP / GAK$	PP – pardavimo pajamos GAK – vidutinis grynasis apyvartinis kapitalas
Viso turto apyvartumas (VTA), kartai	$VTA = PP / T$	PP – pardavimo pajamos T – turtas

Šaltinis: ŠAKIENĖ, H., PULEIKIENĖ, K. Finansinių santykinių rodiklių taikymas LR akcinių bendrovių finansinės – ūkinės veiklos analizėje. Journal of Management, vol. 14, No. 2, 2009 m. [žiūrėta 2014 m. sausio 22 d.], prieiga per internetą <[http://www.vlvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2\(14\).pdf#page=33](http://www.vlvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2(14).pdf#page=33)>;

Atsargų apyvartumas rodo, kiek per metus atsargos padaro apyvartą. Tačiau G. Smalenskas (2008 m.) siūlo vietoj pardavimo pajamų naudoti parduotų prekių ir atliktų darbų savikainos dydį. Gautinų sumų apyvartumas rodo, kiek gautinos sumos padaro apyvartų metus. Grynojo apyvartinio kapitalo apyvartumas rodo, kiek per metus šis kapitalas padaro apyvartų. Maža šio rodiklio reikšmė arba mažėjimo tendencija gali reikšti artėjantį apyvartinių lėtų stygių. Viso turto apyvartumo rodiklis parodo, kaip efektyviai įmonė panaudoja turimą turtą, t. y. rodo, kiek vienas turto litas uždirba pajamų. Kaip teigia J. Mackevičius (2005), kuo rodiklis didesnis, tuo įmonei yra geriau, manoma, kad tuomet įmonė gerai panaudoja savo turtą. Palankus rodiklis turi būti daugiau už 1. Taip pat galima atskirai analizuoti ilgalaikio ir trumpalaikio turto apyvartumo rodiklius, kur ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis parodo, kaip efektyviai naudojamas ilgalaikis turtas įmonės pajamoms uždirbti, o trumpalaikio turto apyvartumo rodiklis parodo, kaip bendrovė naudoja savo trumpalaikį turtą. Prie turto panaudojimo efektyvumo rodiklių galima priskirti labai įvairius rodiklius. Pirmiausia reikėtų pabrėžti, kad daugelis autorių (Kancerevyčius 2006, Gronskas 2006, Aleknavičienė 2009, Juozaitienė 2008) turto valdymo koeficientus vadina veiklos efektyvumo koeficientais, nurodydami, kad šie koeficientai parodo ne tik kaip įmonė efektyviai naudoja savo turtą, bet ir kaip efektyviai vykdo pardavimus. Todėl V. Aleknavičienė (2009) be jau minėtų

rodiklių siūlo skaičiuoti mokėtinų sumų apyvartumą, nuosavo kapitalo apyvartumą, savikainos santykį su pardavimo pajamomis, veiklos sąnaudų santykį su pardavimo pajamomis. G. Kancerevyčius (2006) pataria be aptartų rodiklių skaičiuoti grynųjų pinigų apyvartumą, taip pat ir gautinų sumų apmokėjimo laiką, mokėtinų sumų apmokėjimo laiką bei atsargų apyvartos laiką. V. Gronsko (2006) nuomone, norint apibūdinti veiklos ekonominį efektyvumą, reikėtų skaičiuoti šiuos rodiklius: įmonės viso turto, ilgalaikio turto ir trumpalaikio turto efektyvumo (apyvartumo) rodiklius bei įmonės išlaidų lygio rodiklius. L. Juozaitienė (2008) šiems sąnaudų lygio santykiniams rodikliams, kurie padeda įvertinti įmonės veiklos efektyvumą, priskiria tris pagrindinius rodiklius: pardavimų sąnaudos, tenkančios vienam pardavimo piniginiam vienetui, bendrosios ir administracinės sąnaudos, tenkančios vienam pardavimo piniginiam vienetui bei prekių gamybos ir pardavimo sąnaudų santykis su pardavimo pajamomis. V. Aleknavičienė (2009) nurodo, kad skaičiuojant efektyvumo rodiklius reikėtų naudoti vidutinius turto ir kreditorinių skolų dydžius. (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Rinkos ekonomikos sąlygomis ypatingas dėmesys skirtas pelningumo rodiklių analizei, nes jie geriau parodo įmonės veiklos efektyvumą nei absoliuti jos pelno suma. G. Kancerevyčius (2006) teigia, kad pelningumo rodikliai rodo, kaip efektyviai uždirbamas pelnas, kaip gerai įmonė priima investicinius ir finansinius sprendimus. (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

4 lentelė

Pagrindiniai pelningumo rodikliai

Rodiklis	Formulė	Formulės paaiškinimas
Bendrasis pelningumas (BPR), %	$BPR = (BP / PP) * 100\%$	BP – bendrasis pelnas PP – pardavimo pajamos
Grynasis pelningumas (GPR), %	$GPR = (GP / PP) * 100\%$	GP – grynasis pelnas PP – pardavimo pajamos
Turto grąža (ROA), %	$ROA = (GP / T) * 100\%$	GP – grynasis pelnas T – turtas
Nuosavo kapitalo grąža (ROE), %	$ROE = (GP / NK) * 100\%$	GP – grynasis pelnas NK – nuosavas kapitalas

Šaltinis: ŠAKIENĖ, H., PULEIKIENĖ, K. Finansinių santykinų rodiklių taikymas LR akcinių bendrovių finansinės – ūkinės veiklos analizėje. Journal of Management, vol. 14, No. 2, 2009 m. [žiūrėta 2014 m. sausio 22 d.], prieiga per internetą <[http://www.vlwk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2\(14\).pdf#page=33](http://www.vlwk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2(14).pdf#page=33)>;

Remiantis bendrojo pelningumo rodikliu galima nustatyti įmonės sugebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės įmonės veiklos. Kuo didesnė pelno norma kiekvienam uždirbtam pajamų litui, tuo efektyvesnė įmonės veikla. Grynojo pelningumo rodiklis parodo, kuri vieno pardavimo lito dalis yra grynasis pelnas. Didesnė rodiklio reikšmė rodo aukštesnį įmonės pelningumą (Smalenskas 2007). Turto grąža arba ROA (return on total assets), parodo, ar bendrovė efektyviai naudoja savo turtą. Jei rodiklis būtų labai aukštas, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, ar labai didelis grynasis pelnas, ar labai nedaug yra turto. Dauguma šaltinių nurodo pageidaujamą ROA dydį – apie 20 %. Nuosavo kapitalo

graža arba ROE (return on equity) rodo grynąjį pelną, tenkantį vienam nuosavo kapitalo vertės vienetui, t. y. iš jo galima spręsti, ar pelningos akcininkų investicijos, ar įmonės vadovai geba pelningai naudoti jiems patikėtas lėšas. Aukštas rodiklis suteikia galimybę investuotojams gauti didelius dividendus (Juozaitienė 2008). Pardavimo pelningumo rodiklius galima skaičiuoti pagal visus pelno straipsnius pelno (nuostolių) ataskaitoje. Pasak G. Kancerevyčiaus (2006), veiklos pelno marža matuoja įmonės veiklos pelningumą prieš įvertinant finansavimo sprendimų poveikį. L. Juozaitienė (2008) teigia, kad veiklos pelningumo rodiklis rodo įmonės vadovų gebėjimą kontroliuoti veiklos sąnaudų formavimąsi, o pelningumas prieš apmokestinimą apibūdina pardavimo pelningumą iki mokesčių mokėjimo. Skaičiuojant turto ir savininko nuosavybės pelningumą, G. Smalenskas (2007) siūlo pasirinkti vidutinę turto ir savininko nuosavybės vertę. Taip pat dažnai yra naudojamas ir investicijų pelningumas (ROI), kuris parodo, kiek įmonės vadovybė uždirbo, panaudodama ilgalaikį kapitalą (akcinį kapitalą ir ilgalaikę skolą)(Kancerevyčius 2006). (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Rinkos vertės rodikliai – Akcinių bendrovių veiklai įvertinti naudojami rodikliai.

5 lentelė

Pagrindiniai rinkos vertės rodikliai

Rodiklis	Formulė	Formulės paaiškinimas
Kapitalizacija (KAP)	$KAP = PAS \cdot ARK$	PAS – paprastųjų akcijų skaičius ARK – akcijos rinkos kaina
Grynasis pelnas, tenkantis vienai akcijai (EPS)	$EPS = GP / PAS$	GP – grynasis pelnas PAS – paprastųjų akcijų skaičius
Kainos ir akcijos pelno santykis (P/E)	$P / E = ARK / AP$	ARK – akcijos rinkos kaina AP – akcijos pelnas
Akcijos buhalterinė vertė (ABV)	$ABV = SN / PAS$	SN – savininkų nuosavybė PAS – paprastųjų akcijų skaičius
Kainos ir buhalterinės vertės santykis (P/BV)	$P / BV = ARK / BV$	ARK – akcijos rinkos kaina BV – akcijos buhalterinė vertė
Akcijos dividendai (AD)	$AD = D / PAS$	D – dividendai PAS – paprastųjų akcijų skaičius
Dividendinis pajamingumas (DP)	$DP = AD / ARK$	AD – akcijos dividendai ARK – akcijos rinkos kaina
Dividendų išmokėjimo koeficientas (DIkoef.)	$DI_{koef.} = AD / AP$	AD – akcijos dividendai AP – akcijos pelnas

Šaltinis: ŠAKIENĖ, H., PULEIKIENĖ, K. Finansinių santykinių rodiklių taikymas LR akcinių bendrovių finansinės – ūkinės veiklos analizėje. Journal of Management, vol. 14, No. 2, 2009 m. [žiūrėta 2014 m. sausio 22 d.], prieiga per internetą <[http://www.vlvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2\(14\).pdf#page=33](http://www.vlvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2(14).pdf#page=33)>;

Pasak G. Smalensko (2007), kapitalizacija – tai suma, kurią investuotojas turėtų sumokėti, norėdamas rinkoje įsigyti įmonę konkrečiu laiko momentu. Grynasis pelnas, tenkantis vienai akcijai, rodo, grynąjį pelno dalį, tenkančią paprastosioms akcijoms. Kainos ir akcijos pelno santykis atspindi, kiek investuotojas moka už vieną įmonės pelno litą. Akcijos buhalterinė vertė rodo teorinę paprastosios akcijos vertę. Kainos ir buhalterinės vertės santykis rodo, kiek investuotojas moka už

vieną turto litą, kurį jis teoriškai gautų įmonę likviduojant. Akcijos dividendai rodo paskirstyto pelno dalį, tenkančią vienai paprastajai akcijai. Dividendiniu pajamingumu įvertinamas investicijos į akcijas pelningumas. Dividendų mokėjimo koeficientas rodo, kokia įmonės pelno dalis skiriama išmokėti akcininkams dividendais. Įmonėse, kuriose yra sudaromos pinigų srautų ataskaitos, turėtų būti skaičiuojami pinigų srautų santykiniai rodikliai (Mackevičius 2005). (Šakienė, H., Puleikienė, K. 2009 m.)

Apibendrinant, galima daryti išvadą, kad finansiniai santykiniai rodikliai turi didelę reikšmę vertinant įmonės finansinę būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus, prognozuojant bankroto tikimybę ir veiklos perspektyvas. Įvairioje literatūroje pateikiama nemaža dalis įvairių finansinių santykinų rodiklių. Siekiant patenkinti bendriausius informacijos vartotojų poreikius, vertinantį varias įmonių veiklos sritis, siūloma visus finansinius santykinus rodiklius suskirstyti į tris grupes: 1) įmonių finansinę būklę; 2) veiklos rezultatus; 3) pinigų srautus. (Mackevičius, J. 2006 m.)

1.3. Įmonės aplinkos veiksniai

1.3.1. Vidaus aplinkos veiksniai

Vidaus analizė atliekama įmonės valdymo problemoms spręsti. Jos rezultatai taip pat panaudojami įmonės veiklos planavimui, kontrolei ir prognozavimui. Vidaus analizę atlieka įmonės darbuotojai – analitikai, vidaus auditoriai, buhalteriai. (Mackevičius, J., 57 psl. 2007 m.)

Kaip teigia, Ginevičius, R., Sūdžius, V. Organizacijos valdymo sistema yra tarpusavyje susijusių priemonių, reikalingų valdymo strategijai parengti ir įgyvendinti, visuma. Organizacijos valdymo sistema aprėpia narius ir elementus, tikslus, operacijas, funkcijas bei priemones, glaudžiai susijusias su ūkine komercine veikla, ir yra jos veikiamas. (Ginevičius, R., Sūdžius, V., 17–18 psl. 2008 m.)

Ar organizacija daro pozityvią įtaką, priklauso nuo valdymo. Įmonės valdymas – organizacijos narių pastangų planavimo, organizavimo, motyvavimo ir kontrolės procesas. (Kučinskas, V., Kučinskienė, R. 23 psl. 2002 m.)

Planavimas – įmonės tikslų formulavimo bei jų įgyvendinimui tinkamos veiksmų eigos nustatymo procesas. Planavimas yra pagrindinė valdymo funkcija, jungianti organizacijos tikslus, išteklius ir rezultatus. (Kučinskas, V., Kučinskienė, R. 21 psl. 2002 m.)

Organizavimas – dviejų ar daugiau žmonių įtraukimas dirbti kartu tam tikroje struktūroje, siekiant konkretaus tikslo ar tikslų visumos. Organizavimas yra darbo, valdžios ir išteklių paskirstymo tarp organizacijos narių ir jų suderinimo procesas, kuris leidžia jiems pasiekti įmonės

tikslus. Vadovai, siekdami organizacijos tikslų, naudojami darbuotojų motyvavimu. (Kučinskas, V., Kučinskienė, R. 22 psl. 2002 m.)

Motyvavimas – savęs ir kitų rengimas veikti asmens ar organizacijos naudai. Motyvavimas remiasi motyvacija – psichologine savybe, lemiančia įsipareigojimų laipsnį. (Kučinskas, V., Kučinskienė, R. 23 psl. 2002 m.)

Kontrolė – procesas, užtikrinantis realios ir planuotos veiklos atlikimą. Kontrolė padeda vadovams stebėti savo planavimo, organizavimo ir motyvavimo efektyvumą. Esminis kontrolės tikslas – laiku imtis koregavimo veiksmų. (Kučinskas, V., Kučinskienė, R. 23 psl. 2002 m.)

Apibendrinant, galima teigti, kad vidinės aplinkos pagrindiniai veiksniai planavimas, organizavimas, motyvavimas, kontrolė yra neatsiejami nuo įmonės. Šiuos veiksnius būtina analizuoti, nuolat stebėti, kadangi šių laikų sąlygomis, rinka nuolat kinta, ji tobulėja. Todėl įmonė, kuri nori būti lydere, turi nuolat stengtis gerinti savo vidinę aplinką.

1.3.2. Išorės aplinkos veiksniai

Išorės analizę atlieka visi subjektai, kurie turi tam tikrų tikslų ir interesų daugiau sužinoti apie įmonės veiklą. Atliekant šią analizę, ypač svarbu kuo tiksliau nustatyti įmonės realią turto vertę, kapitalo struktūrą, būsimus pinigų srautus, dividendų lygį ir jų kitimo tendencijas. (Mackevičius, J., 57 – 58 psl. 2007 m.)

Išorinė aplinka skiriama į du lygius:

Makroaplinką – veiksnius, darančius įtaką visų ekonomikos šakų ūkiniams subjektams. Makroaplinka apjungia ekonominius, politinius–teisinius, socialinius–kultūrinius, mokslinius–technologinius, gamtinius veiksnius;

Pramonės rinkos aplinką – veiksnius, būdingus konkrečiai ekonomikos šakai, kurioje funkcionuoja organizacija. Pramonės rinkos aplinka dažniausiai apima konkurentus, tiekėjus ir vartotojus.

Išorinės aplinkos išskyrimas tai pačiai organizacijai, Vasiliausko (2004) teigimu, yra sąlyginis ta prasme, kad priklauso nuo nagrinėjamos problemos. Straipsnyje įmonės išorinė aplinka nagrinėjama eksporto kainodaros strategijos kūrimo ir jos įgyvendinimo aspektu, todėl į ją įtraukiami tik strateginius kainodaros sprendimus apsprendžiantys veiksniai. (Snieskienė, G. 969 psl. 2009 m.)

Mokslinėje literatūroje makroaplinkos analizei dažniausiai rekomenduojama taikyti PEST analizę, apimančią politinių–teisinių, ekonominių, socialinių bei technologinių aspektų poveikio organizacijos veiklai įvertinimą (Ginter ir Duncan, 1990; Vasiliauskas, 2004; Fahey ir Narayanan, 1986; Clarke, 2005; Sanderson ir Luffman, 1988). (Snieskienė, G. 969 psl. 2009 m.)

Politinė–teisinė aplinka mokslinėje literatūroje įvardinama visuomenės politinių struktūrų veiksmus ir teisės aktus apimančiu makroaplinkos elementu. Šalyje veikiančių politinių jėgų suformuotų valdžios ir valdymo struktūrų poveikis įmonei gali būti dvejopas: *skatinantis* (palankesnių veiklos sąlygų sudarymas, investicijų skatinimas) arba *ribojantis* (tam tikros veiklos draudimas ar ribojimas). Politinių–teisinių aspektų tyrimas turėtų apimti esamų valdymo formų, politinių partijų sistemos, valstybės politikos stabilumo ir nuoseklumo bei užsienio verslo rizikos ar stabilumo, kylančio iš politinių veiksmų, analizę. (Snieskienė, G. 969 psl. 2009 m.)

Mokslinės literatūros analizė parodė, kad neatsiejama eksporto kainodarai poveikį darančių **ekonominės aplinkos** veiksnių vertinimo dalis yra valiutų kursų svyravimų ir infliacijos klausimai.

Socialinė–kultūrinė aplinka mokslinėje literatūroje apibrėžiama kaip visuomenės struktūros, papročių, tradicijų ir kultūros formuojama ir lemiamą makroaplinkos dalis. Demografinių rodiklių (pvz., gyventojų skaičiaus, sudėties pagal lytį, amžių, išsilavinimą, gyvenamąją vietą, gyventojų pajamų kitimo ir pasiskirstymo) dinamikos analizė atskleidžia gyventojų galutinio vartojimo pokyčius. Rinkos paklausą, jos struktūrą, kartu ir nustatomą produkto kainą, socialinės–kultūrinės aplinkos kontekste taip pat sąlygoja visuomenės pažiūros, vertybinės orientacijos, elgesio normos, besireiškiančios per pagrindinių kultūros vertybių formavimąsi. (Snieskienė, G. 969 psl. 2009 m.)

Vienas dinamiškiausių makroaplinkos elementų – **mokslinė–technologinė aplinka** – apima mokslinius tyrimus, žinias ir technologijas. Naujos gamybinės, informacinės technologijos ne tik trumpina produkto moralinės senaties trukmę, jo gyvavimo ciklą, bet ir kuria naujus vartojimo poreikius. Mokslinių tyrimų ir jų praktinio taikymo poveikis produktų kainoms pasireiškia tuo, kad, įdiegus naują technologiją, pagaminto produkto kaina iš pradžių būna didesnė, tačiau, plečiantis ir tobulėjant gamybai, jo savikaina mažėja ir kaina krinta. Modernių technologijų naudojimas didina darbo našumą bei sąlygoja gamybos kaštų produkcijos vienetui mažėjimą (Sanderson ir Luffman, 1988). (Snieskienė, G. 969 psl. 2009 m.)

Įvertinus bendruosius makroekonominės aplinkos veiksnis, reikia išanalizuoti ir pramonės rinkos aplinką. Mokslinės literatūros analizė parodė, kad pramonės rinkos aplinka traktuojama kaip visuma išorinių jėgų, veikiančių įmonės sprendimus, tačiau kurioms įmonė gali daryti tam tikrą įtaką. Pramonės rinkos aplinkos analizę tikslinga atlikti koncentruojantis į tris pagrindines rinkos subjektų grupes: vartotojus; tiekėjus; konkurentus. (Snieskienė, G. 969 psl. 2009 m.)

Vartotojas – svarbiausias rinkos santykių subjekto, vaidmuo. Vartotojo norai ir ekonominės galimybės formuoja prekių ir paslaugų paklausą, kuri apsprendžia pasiūlą. (Snieškienė, G. 969 psl. 2009 m.)

Tiekėjų analizė padeda įmonei nustatyti ir pasirinkti tiekėjus, palankiomis kainomis ir sutartu laiku užtikrinsiančius aprūpinimą reikiamos kokybės gamybos ištekliais, išanalizuoti tiekimo sąlygas, jų suderinimo klausimus, nustatyti tiekėjų aplinkos pokyčius, galinčius turėti įmonei nepalankių padarinių. (Snieškienė, G. 969 psl. 2009 m.)

Daugumos autorių (Stöttinger, 2001; Tzokas *ir kt.*, 2000; Myers *ir kt.*, 2002; Marsh, 2000) teigimu, įmonei formuojant eksporto kainodaros strategiją, svarbus išorinės aplinkos analizės etapas yra **konkurentų vertinimas**. Įmonės kainų politika turi orientuotis į konkurentų kainų strategiją, ypatingą dėmesį skiriant konkurentų kainų įvaizdžiui, realiai egzistuojančioms kainoms ir konkurentų sąnaudų situacijai. Kita vertus, konkrečių priemonių planavimą didžiaja dalimi apsprendžia operatyvinis konkurentų elgesys kainų srityje. Tai atskirų prekių kainos, kainų lygių struktūra, kainų diferencijavimas, kainų pateikimas ir pan. Pranulio ir kt. (2000) teigimu, alternatyvių strategijų ir priemonių parinkimas daugiausia remiasi konkurentų reakcijos prognoze (pvz., kaip reaguos konkurentai sumažinus prekės kainą). Konkurencija apsprendžia kainų lygį, t.y. gali priversti įmonę sumažinti iš pradžių nustatytą kainą arba leisti ją padidinti. Be to, konkurencija rinkoje gali sąlygoti ir kainų diferenciacijos lygį: kuo intensyvesnė konkurencija (kartu ir produkto pakaitalų skaičius), tuo sudėtingiau nustatyti skirtingas kainas. (Snieškienė, G. 969 psl. 2009 m.)

1.4. Įmonės restruktūrizavimas

Rinkos ekonomikos valstybėse vyksta nuolatiniai procesai – globalizacija, integracija, rinkos pokyčiai, konkurencija ir kiti. Dėl įvairių veiksnių įtakos verslo aplinka sudėtingėja ir tampa vis labiau neapibrėžta. Verslo rizikai mažinti įmonės savo praktikoje vis daugiau taiko modernesnių valdymo metodų ir priemonių. Vis dėlto tiek Lietuvos, tiek kitų rinkos ekonomikos valstybių statistika nedžiugina – nemažai įmonių bankrutuoja. Todėl ekonomikos reformavimas ir didelis bankrutuojančių bei bankrutavusių įmonių skaičius lemia didėjantį susidomėjimą įmonių antikrizinio valdymo ir restruktūrizavimo sritimis, siekiant atkurti ir racionalizuoti veiklą. Įmonių restruktūrizavimo procesus skatina ir vis didesnė verslo subjektų konkurencija, siekis išlaikyti ir sustiprinti savas pozicijas rinkose. Todėl restruktūrizavimas bei jo elementai sulaukia ir praktikų, ir mokslininkų dėmesio. (Garškaitė-Milvydienė, K., 250 psl. 2013 m.)

Mokslinėje literatūroje restruktūrizavimo sąvoka traktuojama įvairiai. Dažniausiai įmonių restruktūrizavimas traktuojamas kaip įmonės pokyčiai, veiksmai, siekiant įveikti ištikusią didesnę ar mažesnę krizę, atkurti įmonės veiklą, padidinti jos efektyvumą. Nagrinėjant restruktūrizavimą kaip

priemonę įveikti įmonę ištikusią krizę svarbu suvokti šio proceso esmę. Nacionalinės verslo administratorių asociacijos parengtoje Įmonių restruktūrizavimo procesų studijoje (2004) įmonių restruktūrizavimo procesas įvardijamas kaip galimas ekonominis ir teisinis instrumentas krizinėje situacijoje esančioms įmonėms, kurios siekia keisti savo ūkinės ir komercinės veiklos kryptis, darbo produktų ir paslaugų rinkoje pobūdį ir (arba) savo finansinių įsipareigojimų struktūrą. Restruktūrizavimas įvardijamas ir kaip įmonės valdymo ir veiklos transformacijos priemonių visuma, skirta sinergetiniam efektui gauti (Rock 1997). Kiti (Crum, Goldberg 1998; Sabonienė 2007) restruktūrizavimą sieja su įmonės veiklos racionalizavimu, siekiant didinti įmonės konkurencingumą ir prisitaikyti prie kintančių aplinkos sąlygų, padidinti įmonės vertę. Taip pat restruktūrizavimas siejamas su priemonėmis, kuriomis siekiama padidinti įmonės konkurencingumą, o kartu ir jos vertę (De Pamphilis 2010). Dar teigiama, kad įmonių restruktūrizavimo esmė – tai įvairūs veiksmai, kuriais siekiama padidinti įmonės veiklos efektyvumą, naujai pertvarkant jos organizacinę ir administracinę struktūrą (Ginevičius et al. 2005). Taigi, vykdant įmonės restruktūrizavimą, atskiri jos struktūriniai vienetai sujungiami arba išskiriami, funkcijos perduodamos kitiems struktūriniais vienetais, decentralizuojamos arba centralizuojamos. Kita nuomonė (Purlys 2005) ta, kad vietoj restruktūrizavimo siūloma vartoti įmonių reabilitacijos terminą, nes įmonių reabilitacija – tai įmonių, susidūrusių su laikiniais finansiniais sunkumais, veiksmų seka, siekiant išvengti bankroto, atkurti mokumą ir tapti konkurencingomis globalinėse rinkose. (Garškaitė-Milvydienė, K., 250 psl. 2013 m.)

Lietuvos teisė įstatymiškai reglamentuoja restruktūrizavimo procesą ir jį pateikia kaip laikinų finansinių sunkumų patiriančių įmonių gaivinimo galimybę. LR restruktūrizavimo įstatyme (2014) restruktūrizavimas apibrėžiamas kaip visuma šio įstatymo nustatytų procedūrų, kuriomis siekiama išsaugoti ir plėtoti įmonės veiklą, sumokėti skolas ir išvengti bankroto, gaunant įmonės kreditorių pagalbą, taikant ekonomines, technines, organizacines ir kitas priemones. Taigi Lietuvos teisė restruktūrizavimą susiaurina iki nemokumo problemų sprendimo, nors praktiškai restruktūrizavimo suteikiamų galimybių įmonėms yra daugiau (Ginevičius et al. 2005):

- prisitaikyti dirbti rinkos ekonomikos ir ekonominės integracijos sąlygomis;
- susikurti prielaidas išlaikyti aukštus pelningumo rodiklius;
- užtikrinti konkurencingumą šalies ir tarptautiniu mastu. (Garškaitė-Milvydienė, K., 250 psl. 2013 m.)

Apibendrinant įvairius restruktūrizavimo apibrėžimus, galima teigti, kad restruktūrizavimas – įmonės veiklos planas, siekiant atkurti įmonės mokumą, efektyvumą bei išlikti konkurencingai. Įmonei turint finansinių sunkumų tai vienas efektyviausių galimybių, esant

kriziniam laikotarpiui, atsiskaityti su kreditoriais. Restruktūrizuojamai įmonei, per sunkmetį, yra sudaromos palankios galimybės vykdyti savo finansinę veiklą, nepatiriant bankroto.

Įmonių restruktūrizavimo procesas atliekamas tam tikra eiga, suskirstyta į etapus, kurių skaičius ir atitinkamai kiekviename jų vykdomi veiksmai mokslinėje ir specialioje literatūroje pateikiami įvairiai. Dėl restruktūrizavimo proceso eigos yra gana vieninga mokslininkų nuomonė, kad šis procesas prasideda nuo įmonės situacijos analizės ir baigiasi pasiektų rezultatų įvertinimu, o dėl proceso skirstymo į etapus yra įvairių požiūrių. Dažniausiai autoriai (Grant 2003; Brigham, Daves 2004; Александров 2010; Родионова 2011) išskiria tris pagrindinius kaip apibendrintus ir esminius įmonės restruktūrizavimo etapus:

1. Įmonės situacijos analizė ir restruktūrizavimo priemonių programos. Šiame etape atliekama įmonės vidinės ir išorinės aplinkos analizė, nustatomi įmonės tikslai ir uždaviniai, strategija, nustatomos restruktūrizavimo priemonės ir metodai, parengiama restruktūrizavimo programa, nurodomi atsakingi darbuotojai ir terminai;

2. Įmonės restruktūrizavimo programos. Šiame etape įgyvendinamos planuotos priemonės, nustatomas jų tikslingumas;

3. Įmonės restruktūrizavimo eigos kontrolė ir įgyvendinamų priemonių efektyvumo įvertinimas. Šis etapas atliekamas su antruoju etapu, šiame etape įvertinami gaunami rezultatai ir, jei reikia, koreguojama programa. (Garškaitė-Milvydienė, K., 251 psl. 2013 m.)

Apibendrinus restruktūrizavimą kaip įmonių finansiniam atgaivinimui skirtą priemonių sistemą siūloma atlikti tam tikrais etapais, susijusiais tarpusavyje (taip pat ir grįžtamuoju ryšiu). Pradedant įmonių restruktūrizavimą, visų pirma priimamas sprendimas dėl įmonės restruktūrizavimo tikslingumo ir galimybės. Priėmus sprendimą dėl restruktūrizavimo, pasirenkama jo koncepcija ir įgyvendinimo kryptis, formos. Nuo pasirinktos restruktūrizavimo formos priklauso restruktūrizuotojo parinkimas ir kartu restruktūrizuojamos įmonės verslo plano parengimas. Įmonėms, patiriančioms laikinų finansinių sunkumų, efektyviausias sprendimas krizinėje situacijoje būtų restruktūrizavimas, dėl kurio įmonei sudaromos sąlygos toliau egzistuoti, įveikiant ištikusią krizę, atkuriant mokumą, racionalizuojant veiklą. Restruktūrizavimo procesas naudingas ne tik pačiai įmonei, bet ir įmonės darbuotojams, kurie nepraranda darbo vietų, pajamų, kreditoriams, kurie sutinka sudaryti sąlygas uždirbti ir gražinti jiems susidariusias skolas, taip pat šis procesas yra naudingas ir valstybei. (Garškaitė-Milvydienė, K., 257 psl. 2013 m.)

1.5. Įmonių plėtros galimybių vertinimo metodai

Pastaraisiais metais įvairiapusio požiūrio į verslo aplinkos strateginę vadybą ekonomikos vystymosi ir jos plėtros procesuose reikšmė didėja. Valstybės, ekonominės veiklos, sektoriaus augimo ir verslo plėtros galimybių trajektorija priklauso nuo gebėjimo sutelkti dėmesį į verslo dalyvių ir Vyriausybės programoje priimamų politinių sprendimų tarpusavio sąveiką, kuri nukreipia ieškoti naujų verslo plėtros galimybių integruotoje ir atviroje investuotojams pasaulio ekonomikoje. Nors šiuolaikinis pasaulis sparčiai kinta, vis labiau pastebima, kaip svarbu sukurti tokias politines-teisines, ekonomines, socialines-kultūrinės, technologines prielaidas, kurios įgalintų ūkio subjektus tapti patrauklia vieta investuoti į verslo procesų modernizavimą, paslaugų ir gamybos sektoriaus plėtrą, tai sudarytų galimybę integruotis į tarptautines vertės kūrimo grandines ir tapti konkurencingomis globalioje erdvėje. Konkurencinio pranašumo siekimas ir verslo sėkmė gali būti užtikrinti esant gebėjimui priimti strateginius verslo plėtros sprendimus, kurie būtų adekvatūs sudėtingos ir dinamiškos išorinės aplinkos pokyčiams. Nors verslo sąlygos keičiasi labai sparčiai, tačiau išlikimo ir augimo galimybė gali būti pasiekama tik tiems verslams, kurie greičiau kuria ir įgyvendina naujas idėjas, išradimus bei technologijas, leidžiančias vyksti efektyviems ir tikslingai valdomiems sektoriaus ir įmonės struktūriniais pertvarkymams, kurie savo ruožtu toliau skatina vyriausybės politikos, verslo įmonės strategijos pasirinkimą, nukreiptą į sąnaudų mažinimą, standartizuotų produktų pritaikymą. Verslo aplinkoje spartėjantys pokyčiai lemia būtinybę kitaip suvokti ekonomikos vystymąsi ir verslo plėtrą ilgalaikėje perspektyvoje ir įvertinti verslo plėtros strategines kryptis. (Kučinskienė, M., Marčinskas, A., 98 psl.)

Viena iš strateginių krypčių - ekonominių veiksnių, susijusių su šalies, kurioje įmonė veikia, raida ir kryptimis analizė. Tokių veiksnių kaip bendro nacionalinio produkto dinamika, gyventojų pajamų, bedarbystės, infliacijos lygis ir dinamika, kitų ekonominių veiksnių analizė, jų įvertinimas padeda įmonei apsisaugoti nuo galimo neigiamo poveikio arba bent jau jį sumažinti, taip pat apsispręsti, kokių veiksnių naudinga imtis, siekiant šį poveikį stabilizuoti, prognozuoti galimus variantus artimos ir tolimos įmonės veiklos laikotarpiui. Pagrindinių makroaplinkos veiksnių vertinimas analitikus ir strategus kreipia link platesnio ir į perspektyvą nukreipto jų verslo aplinkos supratimo, kas padeda surasti atsakymus į klausimus, kas svarbaus vyksta ar gali įvykti ekonomikoje. Svarbu, kad atsirastų bendras supratimas, kodėl šie veiksniai – jų pokyčiai ir galimos tendencijos – strategiškai svarbūs. Galimi pavojai ar grėsmės verslui galėtų būti panaikinti pasitelkus išteklius ir kompetencijas, kas sudarytų reikiamas sąlygas formuoti ir įgyvendinti strateginį pasirinkimą dėl verslo plėtros. Kitais žodžiais tariant, rezultatai parodo vadovams, kur reikia žiūrėti, bet nepasako, ką mes ten galime atrasti. (Kučinskienė, M., Marčinskas, A., 100 psl.)

Apibendrinant, galima teigti, kad įmonės veiklos plėtrą nusako nemažai reiškinų, kuriuos išreikšti yra gana sudėtinga. Tam, kad įmonės plėtra vystytųsi nuosekliai, reikia kompetentingo įmonės vadovo, kuris turi numatyti, analizuoti įmonę nuolat ir pastoviai kelti uždavinius ir žinoma, juos įgyvendinti. Kone svarbiausias įmonės plėtros uždavinys – ekonominių veiksnių, finansinių rodiklių analizė. Įmonės, kurios mėgina per sparčiai plėstis, papildomai pasirenka netinkamą politiką, todėl dažnai susiduriama su finansiniais sunkumais. Šiuolaikinis pasaulis sparčiai kinta, todėl svarbu sukurti tokias ekonomines prielaidas, kurios įgalintų ūkio subjektus tapti patrauklia vieta investuoti į verslo procesų modernizavimą, paslaugų ir gamybos sektoriaus plėtrą, kas sudarytų galimybę integruotis į tarptautines vertės kūrimo grandines ir tapti konkurencingomis globalioje erdvėje.

2. RUAB „Kvistija“ 2008– 2013 m. VEIKLOS FINANSINĖ ANALIZĖ

Tinkamai atskleidus teorinius įmonių finansinės analizės aspektus, galima analizuoti RUAB „Kvistija“ veiklos finansinę analizę. Teisingai įvertinus įmonės veiklos finansinę analizę, įtakojančius veiksnius, sąlygojančius įmonės veiklą, bus galima įvertinti analizuojamos įmonės plėtros galimybes. Bendrovės, turinčios laikinų finansinių sunkumų, bet nenutraukusios ūkinės komercinės veiklos, įmonės akcininkas priėmęs sprendimą restruktūrizuoti įmonę teismo sprendimu gali pradėti restruktūrizavimo procedūrą. Kadangi, vadovaujantis analizuojamos RUAB „Kvistija“ (toliau - įmonė), finansinės apskaitos dokumentais, negalėjo laiku vykdyti prievolių ir sumažinti nuostolių, 2011 m. kreipėsi į teismą dėl restruktūrizavimo bylos iškelimo įmonei. 2011 m. balandžio m. 28 d. įmonei buvo iškelta restruktūrizavimo byla ketveriems metams. Restruktūrizavimo proceso metu įmonei atsirado galimybės pašalinti ir atkurti įmonės mokumą bei išvengti bankroto. 2010 m. pabaigoje, įmonės finansiniai rodikliai rodė, kad įmonė nėra pajėgi įvykdyti visų prisiimtų įsipareigojimų. Didelės skolos kreditoriams riboja įmonės galimybes skolintis, todėl tolesnės stabilios veiklos vykdymui grėsmę kelia apyvartinių lėšų trūkumas.

2.1. Įmonės charakteristika

Uždaroji akcinė bendrovė „Kvistija“ įkurta 1995 m. Pagrindinė įmonės veiklos sritis – naftos produktų didmeninė ir mažmeninė prekyba, naftos produktų transportavimas bei saugojimas.

Nuo 1995 m. didmeninė prekyba naftos produktais buvo vykdoma iš AB „ORLEN Lietuva“ prekybos taškų, pristatant naftos produktus tiesiogiai pirkėjams. UAB „Kvistija“ nuo 2000 m. pradėjo vystyti mažmeninę prekybą. Šiuo metu bendrovė valdo 15- os degalinių tinklą. Degalinės yra strategiškai patogiose vietose, jose veikia parduotuvės, kavinės. Degalinės atitinka šiuolaikinius technologinius bei gamtos apsaugos reikalavimus. 2005 m. Bendrovei įsigijus Panevėžio naftos produktų terminalą, įmonė jame atliko modernizavimo darbus Panevėžio naftos produktų terminale ir teikė AB „ORLEN Lietuva“ paslaugą, t. y. sandėliavo ir saugojo naftos produktus. Taip pat vykdė naftos produktų krovas savo klientams (tai leido pirkėjams sumažinti transportavimo kaštus, operatyviau aptarnauti klientus). Nuo 2011 m. birželio mėn. įmonės valdomame terminale buvo persiorientuota į pelningesnę paslaugą, t. y. LR kaip tranzitinę šalį atvežamų naftos produktų perkrovimą iš geležinkelio keliais atvežamos produkcijos perkrovimą į turimas bendrovės patalpas, jų saugojimą, pakrovimą į vagonus ar autocisternas priklausomai nuo klientų poreikių.

Įmonės didmeninės prekybos strategija – plėsti prekybos ir naftos produktų saugojimo taškų skaičių atsižvelgiant į geografinę jų padėtį. Tai sąlygoja vienas iš objektyvių faktorių – pristatymo operatyvumas.

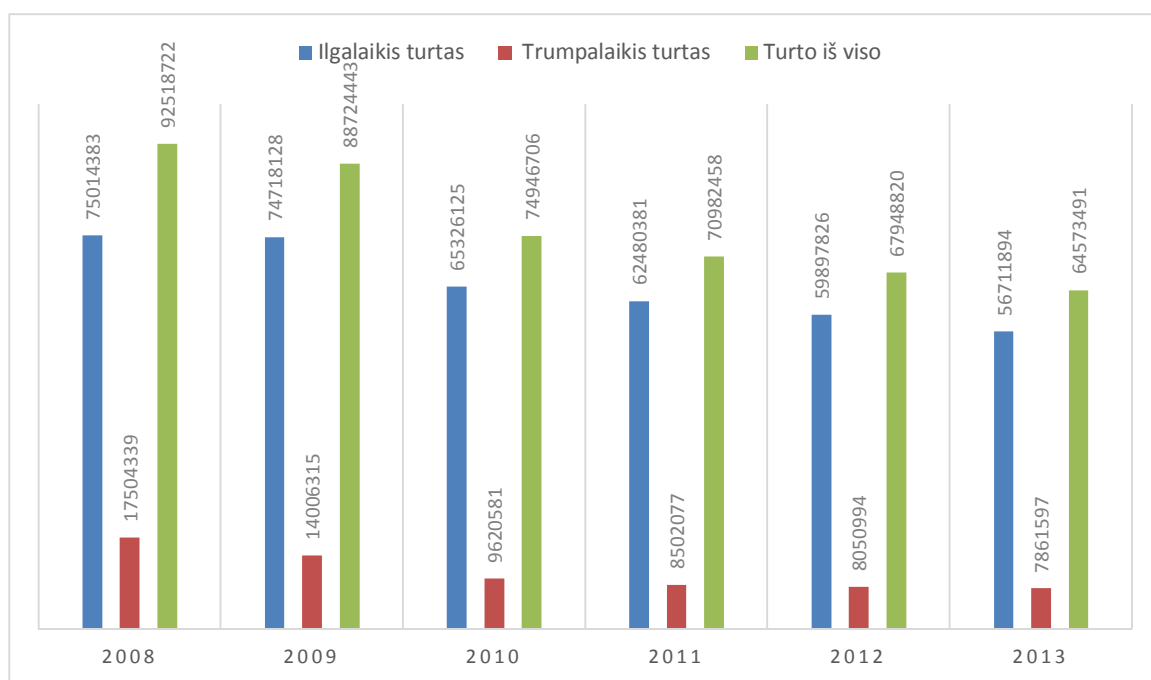
Viena svarbiausių įmonės užduočių – tinkamai panaudoti darbuotojų žinias ir įgūdžius, teisingai atlyginti už pastangas, skatinti komandinį darbą ir gerus veiklos rezultatus, skirti dėmesio ir lėšų darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, tobulinimui. Įmonės darbuotojų darbo sąlygų gerinimui ir tobulinimui pilnai suformuotos ir įrengtos šiuolaikiškos kompiuterizuotos darbo vietos, įsigyta reikalinga specifinė programinė įranga.

2.2. RUAB „Kvistija“ turto, nuosavybės ir pelno dinaminė bei struktūrinė analizė

Siekiant įvertinti įmonės veiklos efektyvumą, tikslinga atlikti dinamikos ir struktūros rodiklių analizę, kitaip vadinamą horizontalią ir vertikalią analizę, kurių pagalba galima nustatyti rodiklių dinaminius pokyčius ir tam tikrą dalį rodiklio, visumoje. Šiai analizei yra naudojamos pagrindinės finansinės ataskaitos tokios kaip balansas bei pelno (nuostolių) ataskaitos.

2.2.1. Balanso horizontalioji ir vertikalioji analizė

Analizuojant RUAB „Kvistija“ horizontaliąją balanso pusę (žr. priedas), visų pirmiausia reikia paminėti, kad įmonės visas turtas 2008 – 2010 m. mažėjo, tai lėmė tiek trumpalaikio tiek ilgalaikio turto pokyčiai. Ilgalaikis turtas sumažėjo 13,21 proc., o trumpalaikis turtas 2008 – 2010 m. sumažėjo net 47,49 proc.

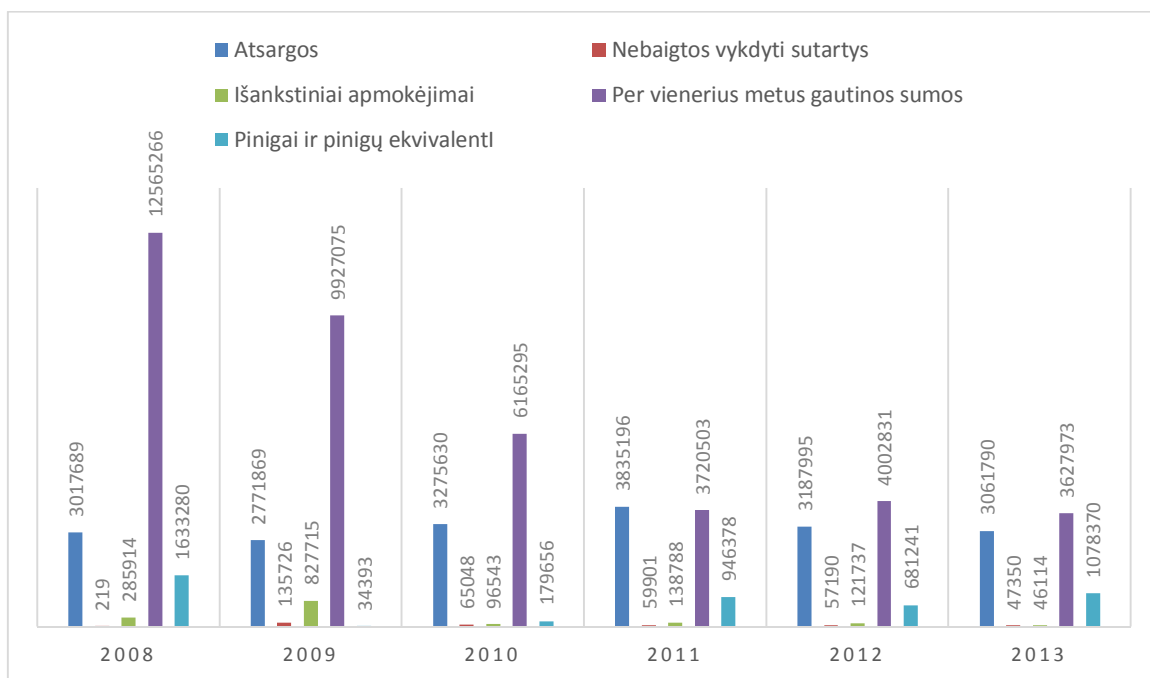

4 pav. RUAB „Kvistija“ turto dinamika 2008 – 2013 m.

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis RUAB „Kvistija“ 2008 – 2013 m. balanso duomenimis

Iš sudarytos diagramos matome, kad ilgalaikis turtas 2008 – 2009 m. kito neženkliai – mažėjo 0,39 proc. tačiau finansinei krizei pasiekus kritinį laikotarpį įmonės ilgalaikis turtas 2009 – 2010 m. sumažėjo dar 12,57 proc. Trumpalaikis turtas visais analizuojamu laikotarpių metais mažėjo gana ženkliai, ypač 2009 – 2010 m. trumpalaikis turtas sumažėjo kiek daugiau nei 30

proc. atitinkamai 2008 – 2009 m.: -19,98 proc., Taigi, iš viso RUAB „Kvistija“ turtas sumažėjo maždaug 30 proc. RUAB „Kvistija“ turto mažėjimo didžiausią įtaką lėmė trumpalaikio turto pokytis.

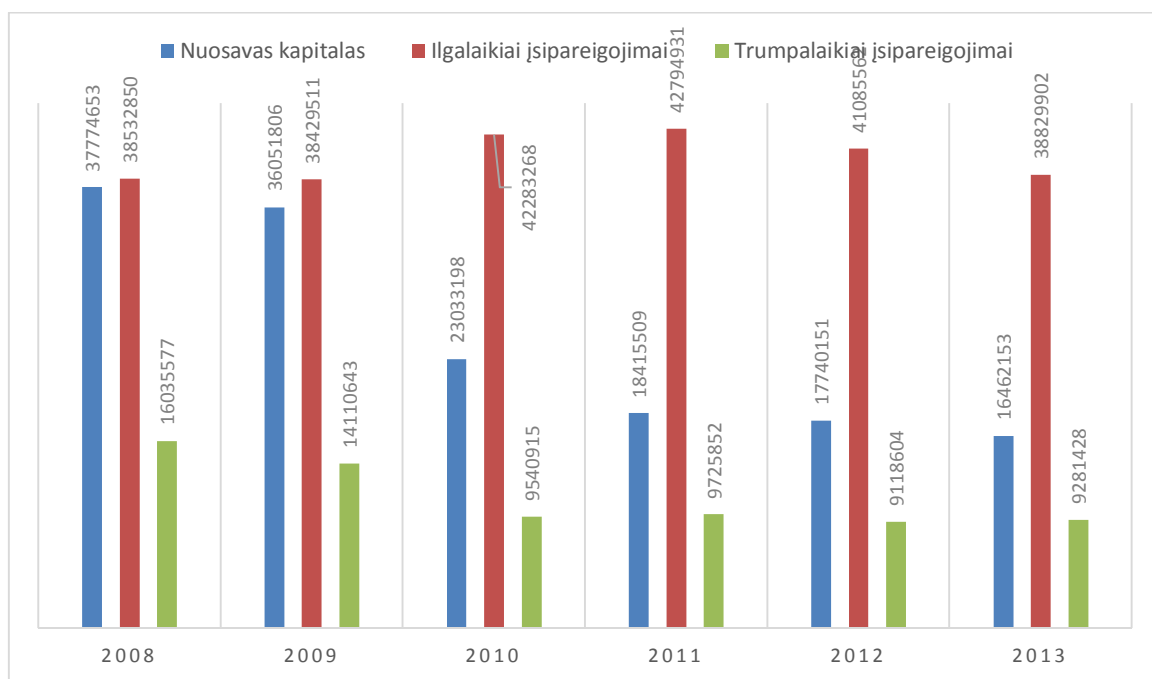

5 pav. RUAB „Kvistija“ trumpalaikio turto dinamika 2008 – 2013 m.
 Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis RUAB „Kvistija“ 2008 – 2013 m. balanso duomenimis

Vienas iš trumpalaikio turto mažėjimą lemiančių veiksnių buvo gautinų sumų sumažėjimas t. y. net daugiau nei 70 proc. nuostolio. 2008 – 2009 m. pasižymėjo kaip didžiulėmis finansinėmis problemomis transporto verslo sektoriuje, su kuo yra tiesiogiai susiję įmonės finansų rodikliai. Daug transportavimo paslaugomis užsiimančių įmonių yra sumažinusios transporto parką, kadangi nėra užsakymų krovinių vežimui, todėl kai kurios įmonės neišvengė bankroto. Analizuojamu laikotarpiu įmonė turėjo nemažai debitorinių skolų, kurių terminas yra pradelstas virš 90 dienų ir kurių išieškojimas yra labai problematiškas, nes didžioji dalis įmonių yra vykdymo ar bankroto ir restruktūrizavimo procese. Debitoriniai skolininkai laiku neatsiskaitinėjo, dėl ko įmonės trumpalaikis turtas ženkliai smuko. Kitas svarbus trumpalaikio turto mažėjimo veiksnys grynųjų pinigų mažėjimas apyvartoje t. y. 2008 – 2009 m. mažėjo daugiau nei 90 proc. o 2009 – 2010 m. dar sumažėjo beveik 50 proc. pinigų. Viena iš pagrindinių priežasčių būtų tuo laikotarpiu buvusio ekonominio nuosmukio pasekmės. Įmonėje sumažėjo pardavimai, palūkanų sąnaudų padidėjimas dėl ko stipriai mažėjo įmonės turtas bei buvo susiduriama su didelėmis finansinėmis problemomis.

Analizuojant RUAB „Kvistija“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimo pokyčius 2008 – 2013 m. laikotarpiu nustatyta, kad nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai per šį laikotarpį sumažėjo beveik 28 mln. Lt. arba 30,21 proc. Tokį nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų mažėjimą lėmė nuosavo kapitalo bei mokėtinų sumų ir įsipareigojimų pokyčiai. Įmonės nuosavas kapitalas 2008 – 2013 m. mažėjo bei lyginamasis svoris mažėjo visame nuosavame kapitale ir įsipareigojimuose t. y.

sumažėjo 10,15 proc. Pagal balanso turimus duomenis 2008 – 2013 m. įmonė vidutiniškai turėjo 25 mln. Lt nuosavo kapitalo, o mokėtinų sumų ir įsipareigojimų 2008 – 2013 m. net 52 mln. Lt. Tai, kad įmonės nuosavas kapitalas sumažėjo, lėmė rezervų 2009 – 2010 m. pokytis (sumažėjo 99,75 proc.) bei nepaskirstyto pelno mažėjimas, kas atitinkamai, mažėjo ir 2008 – 2009 m. nepaskirstyto pelno dalis nuosavame kapitale 8,35 proc. 2008 m. iki -5,80 proc. Įmonės akcinis kapitalas liko nepakitęs visais analizuojamais metais, kas reiškia, jog nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų pokyčių neįtakojė.

6 pav. RUAB „Kvistija“ Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dinamika 2008 – 2013 m.
Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis RUAB „Kvistija“ 2008 – 2013 m. balanso duomenimis

Analizuojant mokėtinų sumų ir įsipareigojimų pokyčius, per tiriamą laikotarpį, matome, kad sumažėjo 11,83 proc. arba apytiksliai 6,5 mln. Lt. Ekonominio pakilimo metais 2006 – 2008 m. įmonė daug lėšų investavo į mažmeninės prekybos plėtrą. Buvo įvestos į eksploataciją trys naujos degalinės: Panevėžio ir Vilniaus miestuose bei Vilniaus rajone. Jų įsigijimui ir rekonstrukcijai buvo naudojamos tiek savos, tiek ir skolintos lėšos. Dėl šių priežasčių padidėjo RUAB „Kvistija“ finansinės skolos. Kalbant apie ilgalaikius įsipareigojimus, įmonė sunkiuoju laikotarpiu buvo skolinga finansinėms institucijoms 2011 m. – 43.131.251 Lt., be to turėjo įsipareigojimų bankams pagal išduotas garantijas 2.040.000 Lt. 2009 – 2010 balanse matomas 10,03 proc. ilgalaikių skolų augimas, įmonės skola padidėjo kredito įstaigoms. Žiūrint į trumpalaikius įsipareigojimus yra gana ryškus mažėjimas, kur einamųjų metų dalies ilgalaikių skolų kiekis 2008 – 2010 m. sumažėjo 100 proc. nors vienas trumpalaikių skolų augimas matomas ties mokesčiais ir atlyginimais, kada 2008 – 2009 m. išaugo daugiau nei 1 procentiniu punktu.

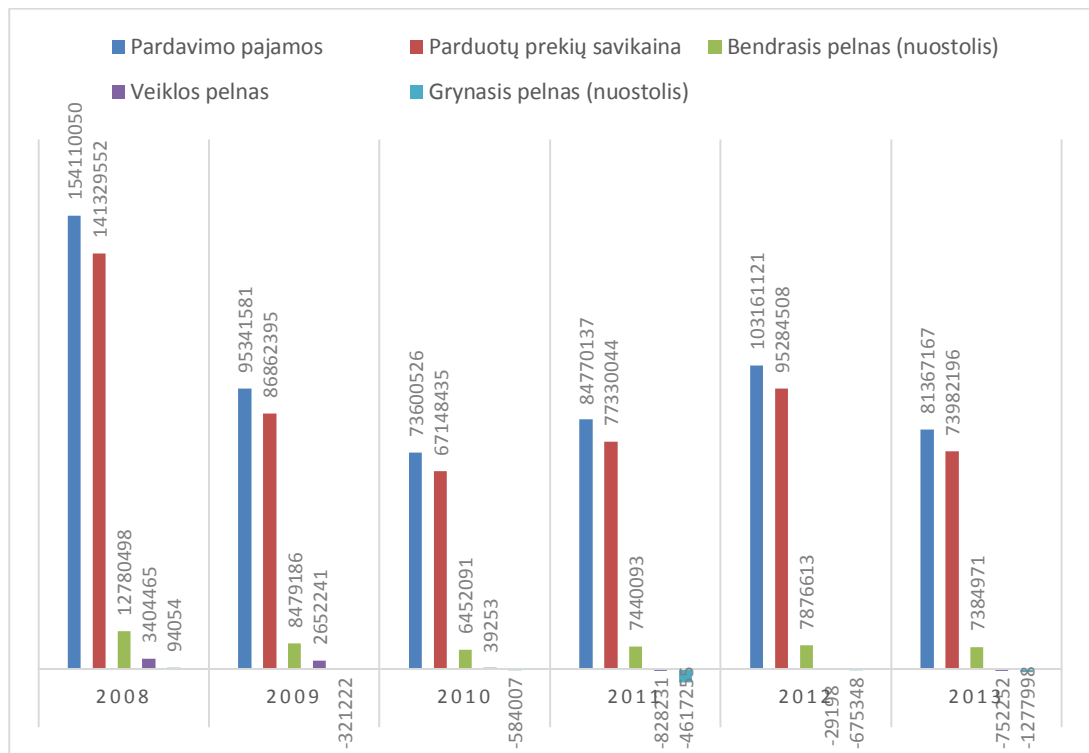
Apibendrinant, galima teigti, kad įmonės nuosavas kapitalas visame nuosavame kapitale ir įsipareigojimuose 2008 m. maždaug 40 proc. o 2013 m. sumažėjo iki maždaug 25 proc. viso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų. Įmonės pateikto balanso duomenys rodo, kad nuosavame kapitale ir įsipareigojimuose didesnę dalį sudaro įsipareigojimai, kas parodo, jog RUAB „Kvistija“ yra įsipareigojusi ir turi finansinių įsiskolinimų (daugiausiai kredito įstaigoms).

Atlikus RUAB „Kvistija“ balanso horizontalią ir vertikalią rodiklių analizę nustatyta, kad įmonės turtas sumažėjo maždaug 34 proc. tai lėmė ekonominio nuosmukio laikotarpis. Įmonės nuosavas kapitalas sumažėjo maždaug 70 proc. tai įtakoją rezervų didelis mažėjimas dėl finansinės krizės. Kalbant apie įsipareigojimus – išaugo ilgalaikiai įsipareigojimai kredito įstaigoms, o trumpalaikiai įsipareigojimai ženkliai sumažėjo, kas įtakoją nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų bendrą mažėjimą apie 34 proc. Esant tokiam skolos ir turimo turto santykiui bankai atsisako skolinti bet kokią pinigų sumą, bet kuria forma. Nuo šių skolų įmonė per mėnesį privalo sumokėti apie 236.000 Lt palūkanų. Per 2010 m. iš įprastinės veiklos įmonė uždirbo 39.253 Lt pajamų, tuo tarpu palūkanos sudarė 2.717.599 Lt, baudų ir delspinigių sumokėjo 389.228 Lt. Todėl, ne tik pajamų mažėjimas turėjo įtakos apyvartinių lėšų mažėjimui bet ir toks turimo turto ir skolos santykis.

2.3. Pelno (nuostolių) ataskaitos horizontali ir vertikali analizė

Pelno (nuostolių) ataskaita yra sudedamoji finansinės atskaitomybės dalis, kurioje pateikiami ir palyginami duomenys, iš kurių galima spręsti apie įmonės veiklos rezultatus, su ankstesnių laikotarpiu informacija.

Analizuojant 2008 – 2013 m. RUAB „Kvistija“ pelno (nuostolių) ataskaitą nustatyta, kad bendrasis pelnas sumažėjo 5,4 mln. Lt arba maždaug 42 proc. bendrojo pelno. Visu analizuojamu laikotarpiu bendrasis pelnas sudarė maždaug 8 proc. visų pardavimo pajamų. Bendrojo pelno mažėjimą lėmė pardavimo pajamų bei pardavimo savikainos pokyčiai. Pardavimo pajamos 2008 – 2013 m. sumažėjo 49 proc. arba 72,7 mln. Lt, o tuo tarpu pardavimo savikaina sumažėjo 69 proc. taigi, pardavimo mažėjimo tempai buvo lėtesni nei pardavimo savikaina, todėl bendrasis pelnas mažėjo. Visumoje pardavimo savikainos lyginamasis svoris pardavimo pajamose 2008 – 2013 m. kito neženkliai.

7 pav. RUAB „Kvistija“ Pelno (nuostolių) ataskaitos pagrindinių rodiklių dinamika 2008 – 2013 m.
Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis RUAB „Kvistija“ 2008 – 2013 m. balanso duomenimis

RUAB „Kvistija“ veiklos pelnas 2008 – 2013 m. mažėjo 4,2 mln. Lt. Tokį spartų veiklos pelno mažėjimą lėmė – pasaulinė ekonominė krizė, pardavimo savikainos blogas valdymas bei netinkama veiklos sąnaudų kontrolė. Veiklos sąnaudos 2008 – 2009 m. sumažėjo 37,85 proc., o 2009 – 2013 m. pakilo 79,49 proc. tačiau 2013 m. visos veiklos sumažėjo net beveik 90 proc. Pardavimo pajamos sumažėjo 47 proc., nors 2010 – 2012 m. matomas ženklus pardavimo pajamų augimas maždaug 40 proc. todėl susidarė sąlygos veiklos sąnaudų lygio pardavimo pajamose mažėjimui. Analizuojant pelno (nuostolio) ataskaitą, buvo pastebėta, kad įmonės įprastinės veiklos pelnas 2008 – 2013 m. mažėjo 1,3 mln. Lt. Toks nuosmukis įtakos turėjo veiklos pelno bei finansinės ir investicinės veiklos mažėjimui. Sunkiųjų laikotarpiu (esant pasaulinei finansinei krizei), vykdyti efektyviai įmonės veiklą buvo itin sunku, todėl įmonės finansinė veikla buvo nuostolinga. Įvairūs debitorinių reikalavimų nevykdymas bei paskolos iš kredito įstaigų, iššaukė sunkmetį bendrovėje.

RUAB „Kvistija“ grynasis pelnas (nuostolis) labai sumažėjo, net 1,4 mln. Lt arba daugiau nei 4 kartus, o lyginamasis svoris pardavimo pajamose vidutiniškai sudarė 1,63 proc. Tokį grynojo pelno (nuostolio) mažėjimą lėmė pelno prieš apmokestinimą ir pelno mokesčio pokyčiai. Pelnas prieš apmokestinimą per 2008 – 2013 m. sumažėjo daugiau nei 4 kartus, o jo vidutinė lyginamoji dalis pardavimo pajamose buvo apie 70 proc. Įmonės pelno mokesčiai sumažėjo 100 procentu ir lyginamasis svoris sudarė tik 0,01 procento 2008 – 2013 m.

Atlikus RUAB „Kvistija“ 2008 – 2013 m. pelno (nuostolio) ataskaitos horizontaliąją ir vertikaliąją analizę nustatyta, kad grynasis pelnas sumažėjo, dėl tuo laikotarpiu esamos pasaulinės finansinės krizės, kada įmonei buvo sunku atsilaikyti. Pardavimo pajamų mažėjimas įrodo, kad įmonei buvo sunku gerai kontroliuoti savo sąnaudas bei nepakankamos gautinos pajamos iš finansinės ir investicinės veiklos, įtakojo įmonės finansinį nuosmukį.

2.4.RUAB „Kvistija“ 2008 – 2012 m. Santykinų rodiklių analizė

Nei viena įmonės finansinė analizė neapsieina be finansinių koeficientų arba santykinų rodiklių panaudojimo. Tai grindžiama tuo, kad koeficientai parodo santykį tarp tam tikrų dydžių, ko negali parodyti absoliutūs rodikliai. Santykinų rodiklių analizė yra plačiai paplitusi atliekant tarp įmonių. Vartodami santykinus rodiklius galime palyginti įmonės tam tikro laikotarpio finansinių ataskaitų rodiklius.

2.4.1.RUAB „Kvistija“ pelningumo rodiklių analizė

Pelnas – vienas svarbiausių įmonės rodiklių, kuris domina ne tik vidinės finansinės analizės vartotojus bet ir išorės t. y. kreditorius, investuotojus, valstybines institucijas ir pan. Kiekvienos įmonės tikslas yra gauti kuo didesnę pelną. Taigi, pelningumo rodikliai leidžia įvertinti ar analizuojama įmonės veikla yra pelninga. Jie parodo kiek pelninga įmonė buvo, yra dabar, bei kokios galimos tolimesnės tendencijos. Pelno dydžio kitimo tendencijos labai svarbios, nes nuo jo didėjimo ar mažėjimo priklauso įmonės plėtra. RUAB „Kvistija“ pelningumo rodikliai lyginami ir su šakos įmonių rodiklių rezultatais 2008 – 2013 m.

6 lentelė

RUAB „Kvistija“ pelningumo rodiklių analizė

Rodiklis	Metai											
	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos
Bendrasis pelningumas %	8,29	10,1	8,89	10,4	8,77	8,4	8,78	8,8	7,64	7,6	9,1	8,9
Veiklos pelningumas%	2,2	0,6	-0,34	-1,1	-0,79	0,1	-5,45	0,5	-0,65	0,8	-1,6	1,2
Grynasis pelningumas%	0,06	0,4	-0,34	-0,6	-0,79	0,1	-5,45	0,4	-0,65	0,6	-1,6	1,1
Turto pelningumas (ROA)%	0,1	1,5	-0,36	-1,2	-0,78	0,3	-6,51	2,6	-0,99	3,2	-1,98	4,5
Nuosavo kapitalo grynasis pelningumas (ROE)%	0,25	5,4	-0,89	-3,4	-2,54	0,6	-25,07	9,2	-3,81	9,2	-7,8	

Šaltinis: Sudaryta darbo autorės, remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis

Bendrasis pardavimų pelningumas parodo, kiek vienam pardavimo litui yra bendrojo pelno. Vertinant RUAB „Kvistija“ bendrąjį pelningumą, galima teigti, kad jis yra santykinai lygus su šakos įmonėmis. Todėl esama situacija yra patenkinama. Bendrovė susidūrė su sunkumais tokiais kaip atsargų mažėjimas, klientų įsipareigojimų nevykdymas ir pan. todėl įmonei teko imtis restruktūrizavimo, kad stabilizuotų pablogėjusią finansinę situaciją. Lyginant nuo 2010 m. matomas bendrojo pelningumo rodiklio kilimas, o 2013 m. net ir viršijamas šakos rodiklis 0,2 proc. kas įrodo, jog įmonei restruktūrizavimas padeda tvarkyti savo finansinę veiklą tinkamai.

Pagrindinės veiklos pelningumas rodo įmonės efektyvumą, kuo rodiklis didesnis tuo įmonės veikla pelningesnė. Tačiau matant situaciją ir palyginus ją su šakos rodikliais, galima teigti, kad įmonę paveikė finansiniai sunkumai, kainų mažėjimas, sąnaudos darbuotojų užmokesčiams ir nuo 2010 m. rodiklis buvo labai žemas lyginant su šakos įmonėmis. 2008 m. buvo 2,2 proc., o 2010 m. 0,8, vadinasi, analizuojamu laikotarpiu šis rodiklis sumažėjo 1,4 proc. Tokį rodiklio pokytį lėmė tipinės veiklos pelno ir pardavimo pajamų pokyčiai: pardavimo pajamoms sumažėjus maždaug 60 proc., veiklos pelnas sumažėjo 57,57 proc. Analizuojamu laikotarpiu įmonės veiklos sąnaudos nesugebėjo sumažinti, tai turėjo didelės įtakos pasaulinė finansinė krizė, todėl pelno mažėjimas buvo gana ženklus.

RUAB „Kvistija“ grynas pelningumas 2008 – 2013 m. sumažėjo 1,66 proc. tokį kitimą lėmė grynojo pelno ir pardavimo pajamų pokyčiai. Grynas pelnas 2008 – 2013 m. sumažėjo 1,4 mln. Lt, o pardavimo pajamos atitinkamai sumažėjo 72,7 mln. Lt. Grynas pelningumas parodo įmonės efektyvumą ir kaip ji geba kontroliuoti savo sąnaudas, Taigi, kaip matosi iš rodiklių kaitos įmonės būklė sunki ir jai buvo sunku stabilizuotis, todėl ir lyginant su šakos rodikliais grynas pelningumas rodo, kad RUAB „Kvistija“ savo rinkoje patyrė didelį nuosmukį ir veikla buvo neefektyvi.

Analizuojant turto pelningumą (gražą ROA), galime nustatyti kiek įmonės vadovai tikslingai naudoja turtą versle, kad gautų pelną. Jeigu įmonė neturėjo investicijų, tada šis rodiklis parodo turto panaudojimo efektyvumą. Įmonėje 2008 m. vienam ilgalaikio turto litui teko 0,1 Lt grynojo pelno, o 2013 m. -1,98 Lt grynojo pelno. Palyginus su šakos rodikliais tai yra labai žemas rodiklis, kas parodo, jog įmonės veikla turto atžvilgiu buvo neefektyvi. Ilgalaikio turto pelningumas ypatingai buvo žemas 2011 m. -6,51 proc., o tokiam nuosmukiui įtakos turėjo grynojo pelno ir ilgalaikio turto pokyčiai. Bendrovės grynas pelnas tais metais mažėjo beveik 8 kartais, o tuo tarpu turtas sumažėjo beveik 4 mln. Lt.

2008 m. įmonės vienas nuosavo kapitalo litas uždirbo 0,25 Lt grynojo pelno, visu analizuojamu laikotarpiu, įmonės nuosavo kapitalo grynas pelningumas sumažėjo 8,05 proc. ir tai

lėmė grynojo pelno ir nuosavo kapitalo pokyčiai. Sumažėjus nuosavam kapitalui beveik 44 proc., grynasis pelnas sumažėjo 8 kartais. Didžiausią nuostolių dalį įmonė patyrė 2011 m. kada buvo tikimasi atsigavimo todėl buvo daromos investicijos į naujus projektus, kas lėmė didelį nuosmukį bei išaugo didesnis poreikis skolintis. Palyginus įmonės rodiklius su šakos įmonėmis, situacija įmonėje yra nepalanki, kadangi rodikliai palyginus su rinka yra labai žemi.

Apibendrinant, galima teigti, kad apskaičiavus RUAB „Kvistija“ pelningumo rodiklių analizę nustatyta, kad įmonės pelningumo rodikliai nėra geri, kad įmonės veikla nėra efektyvi, tad galima daryti išvadą, kad įmonę paveikė pasaulinė krizė, neefektyvus kainų savikainos formavimas, išaugusios išlaidos darbuotojams, sumažėjusios rinkos kainos ir pan. Palyginus pelningumo rodiklius su šakos įmonėmis geriausias procentinis pokytis matomas bendrojo pelningumo, santykinai įmonės bendrasis pelningumas buvo labai aukštas. Neefektyviausias rodiklis buvo nuosavo kapitalo pelningumas bei turto pelningumas. Šakos rodikliai buvo žymiai didesni nei analizuojamos įmonės, kas rodo jog įmonės valdomas turtas bei nuosavas kapitalas skirstomas ir panaudojamas neefektyviai. Tačiau įmonės sprendimas imtos restruktūrizavimo yra labai geras, kadangi tokiu būdu ji pasielgė socialiai atsakingai sugebėjo išlaikyti darbo vietas.

Finansinėje analizėje dažna situacija kai įmonė dirba pelningai, tačiau dėl nemokėjimo efektyviai valdyti savo turtą ji tampa nepajėgi laiku atsiskaityti ir vykdyti savo įsipareigojimus, tokiu atveju tampa nemoki, kas gali privesti prie bankroto, ar sutrikdyti visą veiklą. Todėl labai svarbu išanalizuoti įmonės mokumo ir likvidumo rodiklius.

Finansinėje analizėje dažna situacija kai įmonė dirba pelningai, tačiau dėl nemokėjimo efektyviai valdyti savo turtą ji tampa nepajėgi laiku atsiskaityti ir vykdyti savo įsipareigojimus, tokiu atveju tampa nemoki, kas gali privesti prie bankroto, ar sutrikdyti visą veiklą. Todėl labai svarbu išanalizuoti įmonės mokumo ir likvidumo rodiklius.

2.4.2. RUAB „Kvistija“ mokumo ir likvidumo rodiklių analizė

Šie, 7 lentelėje pateikti rodikliai parodo, kiek įmonė geba vykdyti savo trumpalaikius įsipareigojimus. RUAB „Kvistijos“ mokumui ir likvidumui išanalizuoti, buvo apskaičiuoti keturi rodikliai, kurie ir parodė įmonės situaciją.

RUAB „Kvistija“ mokumo ir likvidumo rodiklių analizė

Rodiklis	Metai											
	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos
Bendrasis likvidumo koef.	1,09	0,8	0,99	0,7	1,01	0,7	0,87	0,6	0,88	0,5	0,85	1
Mokumo koef.	0,69	0,5	0,73	0,8	0,67	0,8	0,48	0,7	0,51	0,7	0,51	0,8
Grynojo apyvartinio kapitalo koef.	0,02	0,1	-0,00	0	0,00	0	-0,02	0	-0,02	0	-0,02	0,1
Grynasis apyvartinis kapitalas, tūkst. Lt	1468762		-104328		79666		-1223775		-1067610		-1419831	

Šaltinis: Sudaryta darbo autorės, remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis

Susisteminus ir apskaičiavus mokumo ir likvidumo rodiklius nustatyta, kad bendrasis likvidumo koeficientas 2008 m. buvo 1,09, o 2013 m. – 0,85. Bendrasis likvidumo koeficientas parodo, kad pvz. 2013 m. vienam trumpalaikių įsipareigojimų litui turėjo 0,85 Lt trumpalaikio turto. Per 2008 – 2013 m. įmonės bendrasis likvidumo koeficientas kitos įvairiai. 2008 m. šis rodiklis buvo aukščiausias, siekė – 1,09 ir palyginus su 2013 m. sumažėjo 0,23. Rodiklio tokį pokytį lemia trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų kaita. Įmonės trumpalaikis turtas sumažėjo maždaug 9mln. Lt, o trumpalaikiai įsipareigojimai sumažėjo maždaug 15 mln. Lt taigi, trumpalaikio turto ženklus mažėjimas nei trumpalaikių įsipareigojimų mažėjimas iššaukė bendrojo likvidumo koeficiento, metams bėgant, tokią kaitą. Bendrajam likvidumo koeficientui nepasiekus 2 ribos, rodo jog įmonė buvo susidūrusi su likvidumo problemomis. Sulyginus RUAB „Kvistija“ bendrojo likvidumo rodiklį su šakos įmonėmis, matome, kad tiriamos įmonės rodiklis visais metais viršija šakos turimą rodiklį, išskyrus, 2013 m. kada skirtumas yra 0,15, tai reiškia, kad įmonės likvidumo koeficientas vidutiniškai buvo geresnis nei šalies šakų įmonėse.

Sekantis gautas rodiklis – mokumo koeficientas. Taigi, 2008 m. nustatyta, kad vienam trumpalaikių įsipareigojimų litui įmonė turėjo 0,69 Lt greitai realizuojamo turto, o 2013 m. rodiklis sumažėjo iki 0,51 ir iš to išeina, kad vienam trumpalaikių įsipareigojimų litui teko 0,51 Lt greitai realizuojamo turto. Apibendrinant, įmonė neturi arba turi labai mažai greitai realizuojamo turto, kurį būtų galima panaudoti trumpalaikių įsipareigojimų padengimui. Tai, kad mokumo koeficientas per tiriamus metus sumažėjo 0,18 punkto, lėmė trumpalaikio turto, atsargų ir nebaigtų vykdyti sutarčių bei trumpalaikių įsipareigojimų pokyčiai. Atsargoms išaugus maždaug 44 tūkst. Lt, trumpalaikiam turtui sumažėjus maždaug 9 mln. Lt, o trumpalaikiams įsipareigojimams sumažėjus apie 15 mln. Lt lemia mokumo koeficiento mažėjimą. Palyginus mokumo koeficientą su šakos

įmonėmis, RUAB „Kvistija“ 2008 m. rodiklis viršijo 0,19 punkto, tai rodo, kad įmonės mokumas buvo vidutiniškai geras, tačiau visais kitais metais (2009 – 2013 m.) įmonės koeficientas buvo mažesnis, todėl įmonės mokumas buvo itin žemas, kas rodo jog įmonė turėjo sunkumų.

RUAB „Kvistija“ 2008 m. vienam trumpalaikių įsipareigojimų litui teko 0,02 Lt grynojo apyvartinio kapitalo, o 2013 m. -0,02 Lt grynojo apyvartinio kapitalo. Visu tiriamuoju laikotarpiu apyvartinis kapitalas kito įvairiai, tačiau daugiausia jis buvo neigiamas. Esant neigiamam apyvartinio kapitalo koeficientui, rodo jog įmonė gali neįvykdyti savo trumpalaikių įsipareigojimų. Tai, kad grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas kito, lėmė trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų pokyčiai. Trumpalaikiai įsipareigojimai sumažėjo 15 mln. Lt, trumpalaikis turtas sumažėjo maždaug 9 mln. Lt. Didesni trumpalaikių įsipareigojimų mažėjimo tempai ir sąlygojo grynojo apyvartinio kapitalo koeficiento mažėjimą. Palyginus apyvartinio kapitalo koeficientą su šakos įmonėmis, matomas, RUAB „Kvistija“ žemesnis rodiklis nei kitos įmonės, kas parodo įmonės sunkumus su trumpalaikiais atsiskaitymais.

Atlikus RUAB „Kvistija“ likvidumo ir mokumo rodiklių analizę nustatyta, kad įmonė neturi arba turi labai mažai pakankamai greitai realizuojamo turto, turėjo likvidumo bei grynojo apyvartinio kapitalo valdymo problemų, tad galima teigti, kad įmonė buvo dalinai nemoki ir dalinai nelikvidi. Tačiau įmonė stengiasi valdyti savo finansinę veiklą ir palyginus su šakos rodikliais įmonė rinkoje yra vidutiniškai stipri, todėl ji vykdo restruktūrizavimo planą ir stengiasi išbristi iš sunkumų.

2.4.3. RUAB „Kvistija“ finansų struktūros analizė

Ši analizė padeda nustatyti įmonės gebėjimą atsiskaityti už ilgalaikius įsipareigojimus numatytais terminais. Finansų struktūros analizė susideda iš ilgalaikio mokumo, finansinio svorto, finansinio stabilumo, finansinio pastovumo ir kitų rodiklių. Šie rodikliai skaičiuojami siekiant parodyti įmonės finansavimo šaltinius ir skolų vaidmenį finansavimui, galimybes greičiau apmokėti skolas, prognozuoti finansinį stabilumą ir veiklos tęstinumą. RUAB „Kvistija“ finansų struktūros analizės rodikliai pateikti 8 lentelėje.

RUAB „Kvistija“ finansų struktūros rodikliai

Rodiklis	Metai											
	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos
Finansinės priklausomybės koef. %	144,46	198,8	146	143,1	225	130	285,2	137,3	283	149,2	292,25	122,6
Nuosavo kapitalo koncentracijos koef.	40,83		40,63		30,73		26		26,11		25,49	
Įsiskolinimo koef. %	59	66,5	59	58,8	69	56,5	74	59,9	74	60	75	55,1
Ilgalaikio įsiskolinimo koef. %	42	26,4	43	23,5	56	17,5	60	21,4	60	23,4	60	18,9
Trumpalaikio įsiskolinimo koef. %	17,33	26,2	16	36,4	13	32,6	14	35,1	13	32,7	14	19,7
Finansinio pastovumo koef. %	0,69		0,69		0,44		0,35		0,35		0,34	

Šaltinis: Sudaryta darbo autorės, remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis

RUAB „Kvistija“ savo veiklą vysto ne pirmus metus, todėl yra perėjusi į pastovaus augimo stadiją, kada pajamų generavimui ilgalaikis turtas augo, analizuojamu laikotarpiu, todėl savo veiklą įmonė finansuoja ne vien iš savininkų lėšų, tačiau finansinius išteklius skolinasi ir iš kredito įstaigų. Pagal gautus rodiklius, nustatyta, kad RUAB „Kvistija“ 2008 m. įmonėje vienam nuosavo kapitalo litui teko 1,44 Lt skolintų lėšų, o 2013 m. 2,92 Lt skolintų lėšų. Šis rodiklis (finansinės priklausomybės koeficientas) rodo, jog įmonės nuosavas kapitalas maža dalimi finansuojamas iš nuosavų lėšų, o skolintos lėšos kapitale analizuojamu laikotarpiu užima daugiau nei 50 proc. Finansinės priklausomybės koeficientas analizuojamu laikotarpiu padidėjo 147,79 punkto tai reiškia, kad įmonės nuosavame kapitale 147,79 punkto padidėjo skolinto kapitalo, o tai lėmė įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo pokyčiai. Įsipareigojimai per 2008 – 2013 m. sumažėjo beveik 6,5 mln. Lt, nuosavas kapitalas taip pat sumažėjo apie 21 mln. Lt. Palyginus įmonės finansinės priklausomybės rodiklius su šakos, nustatyta, kad RUAB „Kvistija“ yra tarp šakos įmonių, kurių finansinės priklausomybės koeficientas vidutiniškai yra mažesnis nei visos šakos įmonių.

Nuosavo kapitalo koncentracijos koeficientas leidžia įvertinti, kiek įmonė yra priklausoma nuo išorinių finansavimo šaltinių. Šis rodiklis 2008 m. buvo 40,83 proc., o 2013 m. sumažėjo iki 25,49 proc. Vidutiniškai 2008 – 2013 m. nuosavo kapitalo koncentracijos koeficientas mažėjo ir per 2008 – 2013 m. jis vidutiniškai siekė apie 32 proc., o tai reiškia, kad įmonė savo turtą formuoja mažesne dalimi nuosavų lėšų, o skolintos lėšos iš išorinių finansinių institucijų įmonės kapitale vidutiniškai sudarė net 68 proc.

Įmonės įsiskolinimo koeficientas 2008 m. buvo 59 proc., o 2013 m. padidėjo iki 75 proc. Įsiskolinimo koeficientas iš viso padidėjo 16 proc., o tai lėmė didesni mokėtinų sumų ir įsipareigojimų ir įsipareigojimų augimo tempai nei turto. Vis augant įmonės įsiskolinimo koeficientui įmonė tapo mažiau patikimesnė, kas galėjo nulemti vartotojų bei kitų įmonių ar pasirinkimą naudotis įmonės paslaugomis. Analizuojamu laikotarpiu įsiskolinimo koeficientas vidutiniškai buvo 68 proc., todėl buvo galima daryti išvadą, kad įmonė didžiąją dalį savo įsipareigojimų finansuoja iš skolintų lėšų iš išorinių finansinių institucijų. Palyginus įmonės analizuojamą rodiklį su šakos įmonėmis, vertinimo laikotarpiu šakos įmonių vidutinis įsiskolinimo koeficientas siekė apie 60 proc. tai yra 8 proc. mažiau nei RUAB „Kvistija“, kas parodo jog šakos įmonės vidutiniškai mažiau priklausomos nuo išorinių finansinių institucijų, nors pagal rodiklius visos įmonės visgi didesne dalimi yra priklausomos nuo skolintų lėšų nei nuosavų.

Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas 2008 m. buvo 42 proc., o 2013 m. išaugo iki 60 proc., taigi įmonės ilgalaikis įsiskolinimas išaugo 18 proc. Palyginus su šakos rodikliais RUAB „Kvistija“ rodiklis buvo ženkliai didesnis, tai rodo, kad analizuojamos įmonės turtas sumažėjo, o įsipareigojimai išaugo, o šakos įmonių turtas atitinkamai didėjo ir įsipareigojimai nebuvo didesni. Kalbant apie trumpalaikio įsiskolinimo koeficientą, įmonės mokėtinų sumų ir trumpalaikių įsipareigojimų dalis visame nuosavame kapitale ir įsipareigojimuose 2008 m. buvo 17,33 proc., o 2013 m. sumažėjo iki 14 proc. tai, kad įmonės trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas sumažėjo, lėmė lėtesni per vienerius metus mokėtinų sumų ir įsipareigojimų augimo tempai nei turto. Palyginus šį rodiklį su šakos įmonių rodikliais, matomas daugiau nei 50 proc. skirtumas. Vadinasi šakos įmonės vidutiniškai daugiau turi trumpalaikių įsipareigojimų nei RUAB „Kvistija“.

Įmonės finansinio pastovumo koeficientas 2008 m. buvo 0,69, o 2013 m. sumažėjo iki 0,34 proc. Vidutinė rodiklio reikšmė buvo 0,48 proc. todėl matyti, kad bendrovės nuosavas kapitalas per visus analizuojamus metus buvo mažesnis už skolintą kapitalą 0,48 karto. Tai, kad rodiklis sumažėjo, lėmė skirtingi nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų kitimo tempai (nuosavam kapitalui sumažėjus, įsipareigojimai mažėjo, tačiau jie buvo didesni nei nuosavas kapitalas). Finansinio pastovumo koeficientas yra vienas iš bankroto indikatorių, todėl tokia jo reikšmė rodo, kad įmonei galėjo grėsti bankrotas, todėl įmonei pradėti restruktūrizavimo procedūrą buvo teisingas žingsnis.

Apskaičiavus RUAB „Kvistija“ finansų struktūros rodiklių analizę nustatyta, kad įmonės būklė nėra pakankamai stabili, ji yra priklausoma nuo išorinių finansinių institucijų ir didžiąją dalį savo įsipareigojimų 68 proc. vykdo iš skolintų lėšų. Palyginus įmonę su šakos rodikliais, galima numanyti, kad ji yra vidutiniškai stabili, nors ir turi finansinių sunkumų, kadangi šakos įmonių rodikliai įsiskolinimo atžvilgiu taip pat yra priklausomos nuo skolintų lėšų.

2.4.4. Veiklos efektyvumo rodiklių analizė

Veiklos efektyvumas – tai racionalus lėšų gamybos procese cirkuliavimas, duodantis greitą gamybos proceso ciklą, kurio metu sukuriamas ne tik pelnas, bet ir pinigų srautas, reikalingas gamybos proceso tęstinumui palaikyti. Įmonė yra tuo efektyvesnė, kuo daugiau veikos ciklų (apyvartos) padaroma per metus.

9 lentelė

RUAB „Kvistija“ veiklos efektyvumo rodikliai

Rodiklis	Metai											
	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos	RUAB Kvistija	Šakos
Administracinių išlaidų koef. %	6,08	7,8	6,11	9,8	8,71	8	9,75	7,4	7,66	7,7	10	8
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas, dienomis	30	19	38	19	31	16	16	21	14	19	16	20
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas, kartais	9,61		6,76		7,71		8,72		11,31		2,10	
Turto apyvartumas, kartais	1,67	3,7	1,07	2,6	0,98	3	1,19	3,5	1,52	3,4	1,26	3,7

Šaltinis: Sudaryta darbo autorės, remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis

Išanalizavus RUAB „Kvistija“ veiklos efektyvumo rodiklius nustatyta, kad administracinių išlaidų koeficientas 2008 m. buvo 6,08 proc., o 2013 m. padidėjo iki 10 proc. t. y. šis rodiklis visais analizuojamais metais svyravo ir galutiniame rezultate padidėjo 3,92 punkto. Toks administracinių išlaidų koeficiento svyravimas įrodo, kad veiklos sąnaudas bendrovė kontroliuoja vidutiniškai gerai. Taip pat šis koeficientas neviršija 10-15 proc. normos ribų, tai rodo jog įmonė vidutiniškai gerai kontroliavo veiklos sąnaudas. Beveik visu tiriamuoju laikotarpiu administracinių išlaidų koeficientas augo, išskyrus 2012 m., o taip nutiko dėl veiklos sąnaudų ir pardavimo pajamų pokyčių. Palyginus administracinių išlaidų koeficientą su šakos rodikliais, matomas 2008, 2009, 2012 m. šakos įmonių koeficientas buvo didesnis nei RUAB „Kvistija“, o 2010, 2011, 2013 m. analizuojamos įmonės koeficientas buvo didesnis nei šakos įmonių. Tai reiškia, kad situacija rinkoje kaip ir RUAB „Kvistija“ yra kintanti bei įmonės kiekvienais metais savo sąnaudas kontroliuoja vidutiniškai gerai.

2008 m. RUAB „Kvistija“ skolininkai atsiskaitinėjo kas 30 dienų, 2009 m. kas 38 dienas, o 2013 m. sulėtėjo atsiskaitymai iki 16 dienų. Per visus metus įmonės debitorinio įsiskolinimo apyvartumas sulėtėjo 14 dienų, vadinasi pailgėjo skolų grąžinimas įmonei bei sumažėjo per vienerius metus gautinų sumų skaičius, o tai tik blogino įmonės situaciją, veikla tokiu būdu tampa mažiau efektyvi. Tikėtina, kad įmonių skolininkų finansinė padėtis yra taip pat sunki, todėl visi

atsiskaitymai sulėtėjo. Analizuojamos įmonės debitorinių įsiskolinimų trukmė vidutiniškai buvo tinkama, nes neviršijo mėnesio laiko. Palyginus su šakos įmonėmis 2008 – 2010 m. RUAB „Kvistija“ gautinų sumų laikas buvo ženkliai didesnis, tačiau 2011 – 2013 m. situacija pasikeitė ir tapo lėtesnis atsiskaitymo laikas.

Bendrovėje 2008 m. vienam turto litui teko 1,67 Lt pardavimo pajamų, kitais analizuojamais metais turto apyvartumas lėtėjo ir 2013 m. sulėtėjo iki 1,26. Tiriamojo laikotarpio pradžioje turto apyvartumas lėtėjo dėl didesnių turto nei pardavimo pajamų augimo tempų. Per 2008 – 2013 m. iš viso turto apyvartumas sulėtėjo 0,46 karto. Apibendrinus, 2009 – 2013 m. šis rodiklis neviršijo 1,6 – 1,8 normos ribos, tad šis sulėtėjimas turėjo įtakos veiklos efektyvumo pokyčiams. Lyginant įmonės turto apyvartumo rodiklius 2008 – 2013 m. su šakos įmonėmis galime daryti išvadą, kad RUAB „Kvistija“ savo turtą valdo neefektyviai, visų šakos įmonių rodikliai 2008 – 2013 m. yra ženkliai didesni ir jie viršija 1,6 – 1,8 normas, kas ir parodo, jog analizuojamos įmonės situacija turto apyvartumo atžvilgiu yra sudėtinga.

Apibendrinus, galima teigti, kad veiklos efektyvumo rodiklių analizė padėjo nustatyti įmonės padėtį, kuri nėra gera. Įmonė savo veiklos sąnaudas kontroliuoja minimaliai, debitoriai su įmone atsiskaitinėja ir bendrovė savo įsipareigojimus vykdo vidutiniškai gerai. Palyginus su šakos rodikliais įmonė yra vidutinio lygio.

2.4.5. Trumpalaikio ir ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumo analizė

Įmonei reikalingas turtas tam, kad jį naudojant ateityje būtų uždirbtas pelnas. Turtas skirstomas į materialų ir nematerialų, ilgalaikį ir trumpalaikį. Įmonės, siekiančios optimizuoti veiklos efektyvumą, privalo nuolat peržiūrėti turimą turtą ir įvertinti, kiek jis yra ekonomiškai naudingas, kokia įmonės turto sudėtis ir kaip ji turėtų būti keičiama siekiant efektyvesnės įmonės veiklos.

RUAB „Kvistija“ trumpalaikio turto panaudojimo efektyvumo rodikliai

Rodiklis	Metai						Pokytis%				
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Trumpalaikio turto ir pardavimo pajamų santykis%	11,36	14,69	13,79	10,03	7,8	9,66	3,33	-0,9	-3,76	-2,23	1,86
Atsargų ir pardavimo pajamų santykis%	2,15	3,92	5,04	4,29	3,09	3,76	1,77	1,12	-0,75	-1,2	0,67
Per vienerius metus gautinų sumų ir pardavimo pajamų santykis%	8,15	10,41	8,5	4,39	3,88	4,46	2,26	-1,91	-4,11	-0,51	0,58
Pinigų, trumpalaikių investicijų bei terminuotų indėlių ir pardavimo pajamų santykis %	1,06	0,36	0,25	1,12	0,66	1,33	-0,7	-0,11	0,87	-0,46	0,67

Šaltinis: Sudaryta darbo autorės, remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis

Analizuojant RUAB „Kvistija“ trumpalaikį turtą ir jo pokyčius 2008-2010 m. laikotarpiu nustatyta, kad 2008 m. vienam pardavimo pajamų litui teko 0,11 Lt trumpalaikio turto, o 2010 m. – 0,13 Lt trumpalaikio turto. Tai, kad trumpalaikio turto ir pardavimo pajamų santykis metams bėgant padidėjo, lėmė trumpalaikio turto ir pardavimo pajamų skirtingi kitimo tempai. Per 2008 – 2010 m. trumpalaikis turtas mažėjo pagrįste dėl grynujų pinigų, per vienerius metus gautinų sumų mažėjimo, tad trumpalaikio turto ir pardavimo pajamų santykis taip pat kito.

2008 m. vienam įmonės pardavimo pajamų litui teko 0,0215 Lt atsargų, kitais dviem analizuojamo laikotarpio metais pardavimo pajamoms tenkantis atsargų kiekis augo, o nuo 2009 m., pradėjus įmonės atsargoms augti, augo ir atsargų kiekis, tenkantis vienam pardavimo pajamų litui, kol 2010 m. vienam pardavimo pajamų litui teko 0,0504 Lt atsargų.

Įmonėje 2008 m. vienam pardavimo pajamų litui teko 0,0815 Lt greitai realizuojamo trumpalaikio turto, o metams bėgant šis rodiklis augo tačiau 2010 m. vienam pardavimo pajamų litui teko šiek tiek mažiau nei 2008m. - 0,085 Lt greitai realizuojamo trumpalaikio turto. Tai, kad per vienerius metus gautinų sumų ir pardavimo pajamų santykis analizuojamu laikotarpiu padidėjo daugiau nei 2 proc., lėmė skirtingi pardavimo pajamų ir per vienerius metus gautinų sumų kitimo. Gautinų sumų įmonėje padidėjimas byloja apie bendrovės klientų mokumo būklės pablogėjimą. O nuo 2009 metų vėl pagerėjo.

Įmonėje labai likvidus turtas per analizuojamą laikotarpį mažėjo, tad 2008 m. vienam pardavimo pajamų litui teko 0,0106 Lt labai likvidaus turto, 2010 m. – 0,0025 Lt labai likvidaus turto, t. y. pinigų, trumpalaikių investicijų per tiriamus metus sumažėjo daugiau nei 40 proc. Taip nutiko todėl, kad įmonės labai greitai realizuojamas turtas, t. y. pinigai ir jų ekvivalentai bei kitas trumpalaikis turtas, mažėjo kur kas spartesniais tempais nei pardavimo pajamos.

RUAB „Kvistija“ ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumo analizė

Rodiklis	Metai						Pokytis%				
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Ilgalaikio turto ir pardavimo pajamų santykis %	48,68	78,37	88,1	73,71	58,06	69,7	29,69	9,73	-14,39	-15,65	11,64
Ilgalaikio materialiojo turto ir pardavimo pajamų santykis %	48,18	78,28	86,17	74,81	56,56	67,8	30,1	7,89	-11,36	-18,25	11,24

Šaltinis: Sudaryta darbo autorės, remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis

Analizuojant RUAB „Kvistija“ ilgalaikį turtą ir jo pokyčius nustatyta, kad 2008 m. įmonėje vienam pardavimo pajamų litui teko 0,49 Lt ilgalaikio turto, o 2010 m. – 0,88 Lt ilgalaikio turto. Analizuojant ilgalaikio turto ir pardavimo pajamų santykį pastebėta, kad šis rodiklis 2009 m. padidėjo beveik 30 proc., tai lėmė, kad pardavimo pajamos tais metais augo mažesniais tempais nei ilgalaikis turtas, atitinkamai augo ir 2009 – 2010 m. tačiau augimo tempas buvo žymiai mažesnis tik 9,73 proc.

Ilgalaikio materialiojo turto ir pardavimo pajamų santykis 2008 – 2010 m. kito panašiai kaip ir prieš tai analizuotas rodiklis. 2008 m. vienam pardavimo pajamų litui teko 0,48 Lt ilgalaikio turto, o 2010 m. 0,86 Lt ilgalaikio turto.

Atlikus RUAB „Kvistija“ ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumo analizę nustatyta, kad bendrovės ilgalaikis turtas yra panaudojamas pakankamai efektyviai.

3. RESTRUKTŪRIZUOJAMOS UAB „Kvistija“ PLĖTROS GALIMYBIŲ ĮVERTINIMAS

Dėl pasaulinių finansų rinkų krizės bei bendrojo pasaulinės ekonomikos sulėtėjimo 2008 – 2011 m. Lietuvos ekonomiką taip pat ištiko krizė. Įmonės pardavimai krito daugiau kaip du kartus. Nors įmonė sugebėjo išlaikyti bendrojo pelno maržas, tačiau bendrojo pelno masė krito daugiau kaip 4 kartus, ko pasekoje RUAB „Kvistija“ susidūrė su likvidumo problemomis aptarnaujant prisiimtus finansinius įsipareigojimus. Bendrovės prisiimti finansiniai įsipareigojimai degalinių plėtrai, ženkliai sumažėjus pardavimams, lėmė įmonės laikinus finansinius sunkumus. Atsižvelgiant į tai, vienintelis bendrovės akcininkas priėmė sprendimą įmonę restruktūrizuoti, vadovaujantis tuo bei finansinėmis ataskaitomis Šiaulių apygardos teismas iškėlė restruktūrizavimo bylą. Nuo tos datos, kada buvo iškelta įmonės restruktūrizavimo byla, įmonė tęsė savo ūkinę – komercinę veiklą bei vykdė planuojamus darbus, pagal pasirašytas ir planuojamas pasirašyti sutartis. Įmonė ketverius metus t. y. šiuo metu eina trečią restruktūrizavimo metą, palaiko bei didina sumažėjusią pardavimų apimtį, tuo pačiu bando pasiekti maksimalų paslaugų teikimo efektyvumą. Įmonės vienas iš tikslų, užbaigus restruktūrizavimo plano įgyvendinimą, kad įmonės veiklos pajamos ir kaštai būtų optimizuoti. Tam, kad įmonė turėtų viziją kaip vykdys savo veiklą restruktūrizavimo laikotarpiu, buvo sudaryta prognozinė lentelė (priedas Nr. 6), atsižvelgiant į rinkas ir vyraujančias tendencijas. Pagal sudarytą lentelę (priedas Nr. 6) galime daryti išvadą, kad 2010 m. prognozė su realia situacija yra analogiška, tačiau sekančiais 2011 – 2013 m. matomas skirtumas, kuris parodo, jog prognozuojamas buvo optimistinis variantas, kadangi reali situacija, palyginus, yra blogesnė nei buvo prognozuojama. Pagal vyraujančias tendencijas, t. y. remiantis statistikos departamento duomenimis, įmonė užėmė 1,7 proc. automobilių degalų mažmeninės prekybos visos rinkos dalies (5-7 pagal dydį degalinių tinklas Lietuvoje). Nors įmonės dalis maža, tačiau vertinant efektyvumą, įmonėje dirbo optimalus darbuotojų skaičius, o pardavimai tenkantys vienai degalinei atitiko rinkos vidurkį. Todėl, buvo galima prognozuoti didesnius pokyčius kaip ir nurodoma (lentelės priedas Nr. 6) prognozinėje dalyje, nors įmonės realioje situacijoje 2011 – 2013 m. įmonės finansiniai rodikliai parodė, kitokią situaciją. Buvo manoma, kad turtas mažės mažesniais tempais, tačiau reali situacija parodė, kad turto sumažėjo kur kas daugiau, kadangi įmonė jį pardavė, su tikslu, už gautas pajamas dengti savo finansinius įsipareigojimus kreditoriams. Kalbant apie ilgalaikius įsiskolinimus, įmonės skola mažėjo ir žymiai didesniais tempais, nei buvo prognozuota, kas reiškia jog įmonė veikė tikslingai. Pagal Statistikos departamento duomenis, buvo nurodoma, kad didieji degalinių operatoriai plečia degalinių tinklus, tačiau bendras Lietuvoje veikiančių degalinių skaičius mažėja, t. y. iš rinkos nuolat pasitraukia pavienės degalinės, kurios negali palankesniais sąlygomis įsigyti kuro bei bendras generuojamas pinigų srautas nėra pakankamas degalinių atnaujinimui bei buvo numatomas kilimas tiek krovinių pervežimo tiek ir kuro pardavimo

apimtims. Atsižvelgiant į tai, kad bendras degalinių skaičius nuolat mažėja, o krovinių pervežimo ir kuro pardavimai auga, tikėtina, kad įmonė bus pajėgi ir toliau didinti pardavimus, kas sudarys sąlygas pradėti atsiskaitymus su kreditoriais. Taigi, pagal sudarytą prognostinio ir einamojo balanso lentelę (priedas Nr. 6) galime teigti, kad įmonė, kaip buvo prognozuota, po truputį likvidavo savo finansinius įsipareigojimus, kas reiškia jog įmonės pardavimai augo.

Apibendrinant, galima daryti išvadą, kad pateiktos prognozės, remiantis rinkos tendencijomis, Statistikos departamento pateiktomis lentelėmis, gali padėti prognozuoti, numatyti įmonės perspektyvą ateičiai, todėl remiantis visomis rinkos tendencijomis sekančioje dalyje bus numatyta įmonės perspektyva 2014 –2016 m.

3.1.RUAB „Kvistija“ makroekonominė situacija

Svyruojanti ekonomika bei nuolat besikeičiančios finansų rinkos tiesiogiai įtakoja įmonės veiklą. Pagal makroekonominės tendencijas bei pateiktas finansines rodiklių apžvalgas galima numatyti, kad įmonės finansinė padėtis turėtų gerėti. Augantis BVP bei mažėjanti infliacija leidžia tikėtis teigiamų pokyčių įmonės veikloje.

12 lentelė

Makroekonominių rodiklių apžvalga 2014 – 2016 m.

Rodiklis	2009	2010	2011	2012	2013	2014 m. (progozė)	2015 m. (progozė)	2016 m. (progozė)
Realiojo BVP metinis pokytis (proc.)	-14,8	1,5	6,1	3,5	3,5	2,7	3,2	4
Nominalusis BVP (mlrd. Lt)	92,032	95,676	106,893	113,735	119,575	122,923	127,717	134,103
Vidutinė metinė SVKI infliacija (proc.)	4,2	1,2	4,1	3,2	1,2	0,1	0,7	1
Vidutinė mėnesinio bruto darbo užmokesčio metinis pokytis (be individualių įmonių, IV ketv., proc.)	-8,7	0,2	2,5	2,6	4,8	4,5	5	5,5

Šaltinis: AB SEB bankas. Prieiga per internetą: <https://www.seb.lt/infobankas/makroekonomika/makroekonomikos-progozes>

Makroekonominių rodiklių prognozės

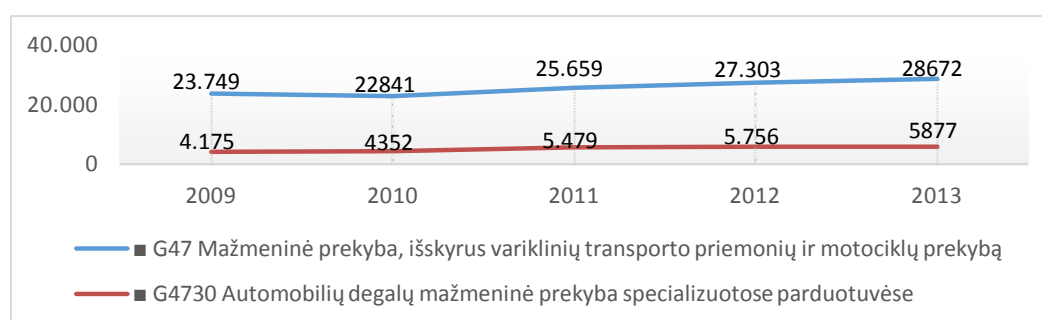
Rodiklis	2013	2014	2015	2016	2017
BVP augimas / grandine susietos apimties augimas, proc.	3,2	2,9	3,4	3,8	4,3
Suderinto vartotojų kainų indekso pokytis (vidutinis metinis), proc.	1,2	0,3	1,2	2	2,9
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio indeksai, ankstesnis laikotarpis = 100	105,1	105,3	105,8	106	106,5
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Lt	2231,7	2350,1	2486,4	2636,7	2808,8
Vidutinis metinis nedarbo lygis, proc. (pagal Gyventojų užimtumo tyrimo metodologiją)	11,8	11,2	10,4	9,6	8,6
Prekių ir paslaugų balansas, proc. BVP	1	-1,1	-2,7	-3,4	-3,9
Vartojimo augimas / grandine susietos apimties augimas, proc.	4,1	4,3	4,1	4,2	4,2
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo augimas / grandine susietos apimties augimas, proc.	12,8	9,1	8,4	5,7	7,7
BVP augimas to meto kainomis, proc.	5,1	4,7	5,5	6,4	7,4

Šaltinis: LR Finansų ministerija. Prieiga per internetą: <http://www.finmin.lt/web/finmin/aktualus_duomenys/makroekonomika#1>

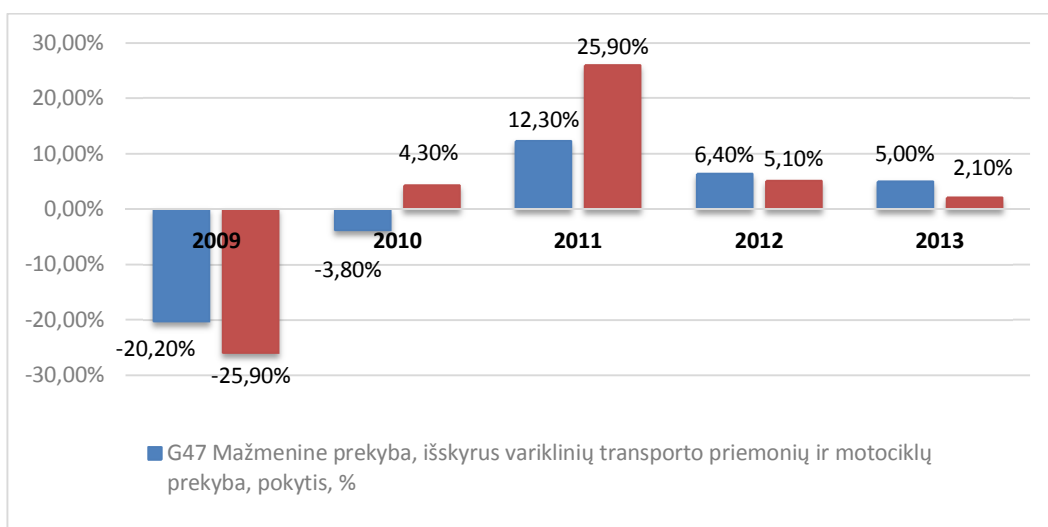
Pagal statistiką bei pateikiamas BVP prognozes, galima numatyti, kad Lietuvos ekonomika nuosekliai augs, ko pasėkoje didės ir vidinis vartojimas bei kuro sunaudojimas tiek privačiame tiek verslo sektoriuose. Ypatingas dėmesys bus skiriamas klientų rato plėtimui, plečiant paslaugų spektrą bei gilinant vertikalią produktų integraciją. AB SEB bankas, dėl politinių ir ekonominių įvykių Ukrainoje ir Rusijoje, prognozuoja BVP augimą atsargiau – vidutiniškai 3,25 proc. per 2014 – 2015 m. tačiau LR Finansų ministerijos vidutinis prognozuojamas BVP augimas sudarys 4 proc. per 2014 – 2017 m. AB SEB bankas prognozuoja, kad infliacija per 2014 – 2015 m. turėtų sudaryti iki 1 proc., o LR Finansų ministerijos prognozuojama infliacija per 2014 – 2017 m. vidutiniškai turėtų sudaryti apie 2,1 proc.

3.1.1. Mažmeninės prekybos sektorius

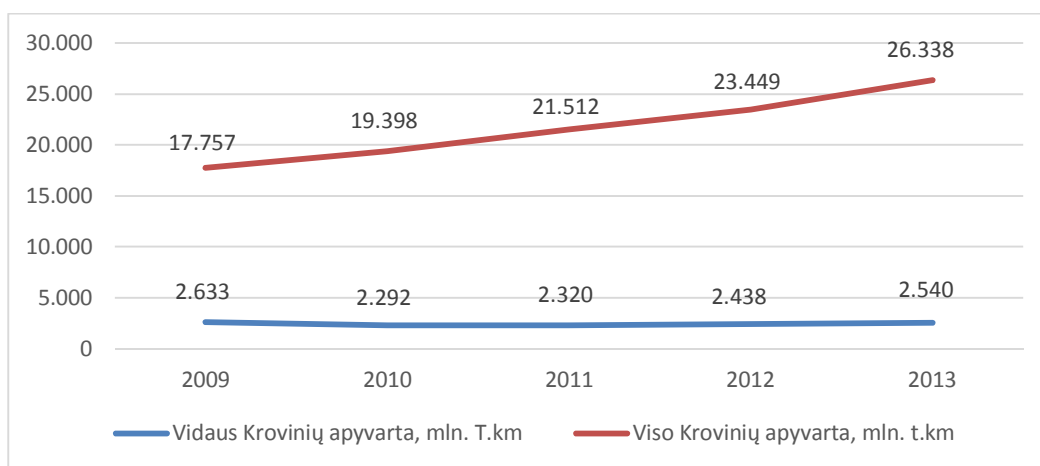
LR statistikos departamento duomenimis nuo 2010 m. iki 2013 m. tiek visa mažmeninė prekyba, tiek prekyba automobilių kuru specializuotose prekybos vietose nuosekliai augo.

8 pav. Mažmeninė prekyba ir prekyba degalais (mln. Lt) 2009 – 2013 m.
Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis statistikos departamento duomenimis

9 pav. Mažmeninės prekybos ir prekybos degalais pardavimų pokyčiai (proc.) 2009 – 2013 m.
Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis statistikos departamento duomenimis

10 pav. Lietuvos įmonių krovinių pervežimo apimtys (mln. Lt) 2009 – 2013 m.
Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis statistikos departamento duomenimis

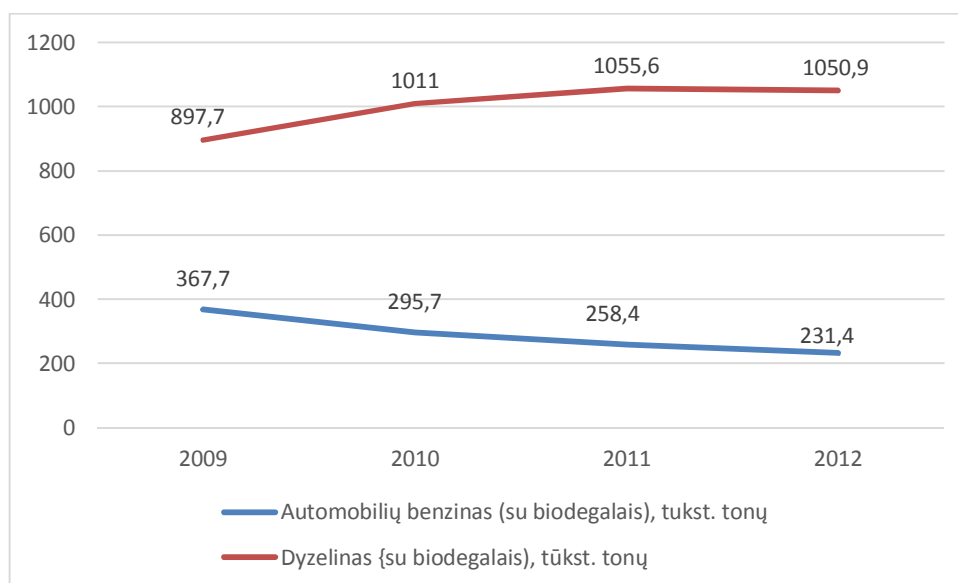
Krovinių pervežimo kelių transportu apimtys tonkilometrais didėja du kartus sparčiau nei pačių krovinių apimtys, todėl galima tikėtis, kad augant mažmeninės prekybos sektoriui nuosekliai didės ir kuro suvartojimas.

14 lentelė

Kelių transporto priemonių skaičius Lietuvoje 2009 – 2012 m.

	2009	2010	2011	2012	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2009-2012
Kelių transporto priemonių skaičius	1.963.055	1.954.592	1.986 050	2.035.655	-8.463	31458	49605	72.600
Naujai registruotų kelių transporto priemonių skaičius	108.853	116.404	151.817	171.980	7.551	35.413	20.163	63.127

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis statistikos departamento duomenimis

11 pav. Benzino ir dyzelino sunaudojimas (tūkst. tonų) 2009 – 2012 m.
Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis statistikos departamento duomenimis

Pagal gautus duomenis iš statistikos departamento ir sudarytos 14 lentelės, matoma augimo tendencija kelių transporto priemonių skaičiaus, kas parodo, jog bendras kuro suvartojimo nemažės, artimiausiu laikotarpiu, taip pat sparčiau augančios pervežimų apimtys tonkilometriais leidžia prognozuoti, kad kuro sunaudojimas transporto sektoriuje taip pat didės. Aktyvi RUAB „Kvistija“ veikla plėtojant kuro verslą bei esamas įdirbis su pramonės įmonėmis taip pat leidžia tikėtis, kad įmonės kuro pardavimai didės perimant kitų rinkos žaidėjų užimamas pozicijas.

Analizuojant degalinių sektorių (priedas Nr. 12), galima teigti, kad didžiausios įmonės auga perimdamos mažesnes įmones bei jų rinkos dalį. Remiantis statistikos departamento duomenimis, mažmeninės prekybos kuru sektoriaus apyvarta per paskutinius 5 metus išaugo daugiau kaip 48 proc., nuo 4,95 mlrd. Lt 2009 m. iki 7,33 mlrd. Lt 2013 m., tame skaičiuje prekyba kuru sudaro 80 proc., o kitų prekių ir paslaugų pardavimai 20 proc. Kuru prekiaujančių įmonių skaičius atitinkamai sumažėjo nuo 198 vnt. 2009 m. iki 176 2012 m. tuo tarpu dirbančiųjų skaičius sumažėjo vos 20 proc. ženkliai lėtėjantis darbuotojų mažėjimas, kad rinkos pasiekiamumas yra arti ribinio dydžio ir ženklesnio darbuotojų mažėjimo nebeturėtų būti, išskyrus didmiesčiuose esančias degalines, kur nakties metu gali būti didinamas automatinių degalinių tinklas.

RUAB „Kvistija“ kitų prekių apyvarta degalinėse sudaro apie 8 – 12 proc., tai lyginant su rinkos vidurkiu yra apie 50 – 40 proc. mažiau, todėl perspektyvoje įmonė turėtų skirti kuo daugiau dėmesio mažmeninės prekybos tinklo taškų efektyvumo didinimui, plečiant parduodamų prekių ir paslaugų asortimentą bei didinant pelningumą.

Lietuvos degalinių tinklų operatorių apyvartos pokytis ir rinkos dalis 2010 – 2013 m.

Degalinių operatorių	Pardavimų pokytis, %				Rinkos dalis, %			
	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m. 9 mėn.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Lukoil Baltija	21,8%	18,5%	4,6%	1,9%	36,6%	36,4%	34,8%	34,3%
Lietuva Statoil	-6,4%	25,5%	73,9%		15,8%	16,7%	26,5%	
Neste Lietuva, UAB		22,8%	18,2%	34,5%	8,3%	8,6%	9,2%	12,0%
Ventus-Nafta, AB (ORLEN)	10,4%	14,9%	14,4%	-2,9%	4,0%	3,9%	3,5%	3,3%
Baltic Petroleum, UAB	3,7%	35,3%		6,4%	2,9%	3,3%	3,3%	3,4%
Luktarna, UAB	27,0%	24,1%	19,7%	0,8%	2,7%	2,8%	3,1%	3,1%
EMSI, UAB		13,8%	3,6%		2,3%	2,2%	2,1%	
Saurida, RUAB	4,1%	6,8%	1,1%		2,0%	1,8%	1,6%	
Kvistija, RUAB	-22,8%	15,2%		-26,0%	1,3%	1,3%	1,6%	1,1%
Alauša, UAB	7,6%	17,2%			1,2%	1,2%		
Trevena, UAB	14,1%	12,8%		-5,6%	1,2%	1,1%	1,0%	0,9%
Gelvybė, UAB (VENTUS)		8,5%		-13,1%	0,6%	0,5%	0,5%	0,4%
Takuras, UAB	3,2%	6,8%			0,5%	0,4%		
Ervin, UAB					0,0%	0,4%		

Šaltinis: Sudaryta autorės remiantis verslo žinių bendrovių viešai teikiamais duomenimis

RUAB „Kvistija“ rinkos dalis sudaro apie 1,3 proc., tačiau tai 8 – 9 pagal dydį degalinių tinklas Lietuvoje. Vertinant efektyvumą, galima sakyti, kad įmonėje dirba optimalaus darbuotojų skaičius, tačiau pardavimai tenkantys vienai degalinei yra mažesni nei rinkos vidurkis, todėl RUAB „Kvistija“ reikėtų siekti plėsti alternatyvių kuro šaltinių veiklą bei kryptingai siekti išlikti konkurencingai ir išsilaikyti rinkoje.

Per paskutinius metus didžiausias tinklas Lukoil (priedas Nr.15) sumažino degalinių skaičių dėl per didelės rinkos koncentracijos, kiti degalinių tinklai bando plėsti degalinių tinklus. Bendras Lietuvoje veikiančių degalinių skaičius 2009 m. mažėjo ir sudarė 597 vnt., t. y. iš rinkos pasitraukia pavienės degalinės, kurios negali palankesnėmis sąlygomis įsigyti kuro bei bendras generuojamas pinigų srautas nėra pakankamas degalinių atnaujinimui.

3.2. RUAB „Kvistija“ finansinių ataskaitų prognozė 2014 – 2016 m.

3.2.1. RUAB „Kvistija“ pelno (nuostolių) prognozė 2014 – 2016 m.

Remiantis įmonės analize bei makroekonominės aplinkos prognozuojamais rodikliais, buvo apskaičiuoti planuojami RUAB „Kvistija“ finansiniai rezultatai, o taip pat pritaikyta horizontali analizė ir gauti rezultatai palyginti su 2013 m.

Prognostinis RUAB „Kvistija“ Pelno (nuostolių) ataskaita 2014 – 2016 m. tūkst. Lt

	2013	2010 - 2013	2014 prognozė		2015 prognozė		2016 prognozė	
	Vertė, tūkst. Lt	Pokytis, %	Vertė, tūkst. Lt	Pokytis, %	Vertė, tūkst. Lt	Pokytis, %	Vertė, tūkst. Lt	Pokytis, %
Pardavimo pajamos	81367167	10,6	83401346	2,5	85903387	3	90198556	5
Parduotų prekių savikaina	73982196	10,2	76201662	3	78487712	3	82412097	5
Bendrasis pelnas (nuostolis)	7384971	14,5	7606520	3	7834716	3	8461493	8
Veiklos sąnaudos	8137223	26,9	8788201	8	9491257	8	10440383	10
Veiklos pelnas (nuostolis)	-752252	-2016,4	-729684	-3	-707794	-3	-743184	5
Finansinė ir investicinė veikla	-547507	19,0	-503706	-8	-473484	-6	-454545	-4
Įprastinės veiklos pelnas (nuostolis)	-1277808	118,8	-1150027	-10	-920022	-20	-644015	-3
Pelnas prieš mokesčius	-1277998	118,8	-1150198	-10	-920159	-20	-644111	-3
Grynasis ataskaitinių metų pelnas (nuostolis)	-1277998	118,8	-1150198	-10	-920159	-20	-644111	-3

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis

Įmonės planuose yra pardavimo pajamų didėjimas, kurios šiandieninėmis sąlygomis ženkliai sumažėjusios. Pateiktas pajamų – sąnaudų santykis yra numatytas kaip pesimistinis variantas, kuris atsižvelgiant į susiklosčiusias įmonės finansines galimybes bei gerėjančią situaciją Lietuvoje, galėtų būti koreguojamas į dar geresnę situaciją. Pardavimų pajamos padidėtų 2,5 proc. t. y. 194166 Lt. Šį pokytį lemtų teigiami pokyčiai ekonomikoje, padidėjęs vartojimas, paslaugų įkainių kaita ir kuro kainų augimo tendencijos. 2015 – 2016 m. augimas apie 3 - 5 proc. Pardavimo savikainos didėjimą 3 proc. lemtų darbo užmokesčio augimas, nemaža dalis sudarytų sąnaudos komunaliniams mokesčiams bei valiutos kaita. 2015 – 2016 m. augimas atitinkamai apie 3 - 5 proc. Kalbant apie veiklos sąnaudas jos augtų apie 8 proc. kadangi tikėtina darbuotojų didėjimas, dėl planuojamų naujai įsigyti 3 degalinių. 2015 – 2016 m. planuojama apie 8-10 proc. augimas. Grynasis pelnas (nuostolis) 2014 m. pagerėtų 10 proc., o 2015 – 2016 m. apie 20-30 proc.

Apibendrinant galima teigti, kad nors įmonėje šiuo metu situacija nėra pakankamai gera, tačiau remiantis ekonomikos prognozėmis, įmonės pajamos turėtų didėti, o nuostolis sumažėti, kas rodo, jog įmonės perspektyvos yra gana geros ir įmonė turi galimybę veikti bei konkuruoti.

3.2.2. Prognozuojamas RUAB „Kvistija“ balansas 2014 – 2016 m. tūkst. Lt

Remiantis makroekonominiais rodikliais ir transformavus duomenis, taip pat buvo sudarytas prognostinis - pesimistinis balansas.

Prognozuojamas RUAB „Kvistija“ balansas 2014 – 2016 m. tūkst. Lt

Turtas	2013	2010 - 2013	2014 prognozė		2015 prognozė		2016 prognozė	
	Vertė, tūkst. Lt	Pokytis, %	Vertė, tūkst. Lt	Pokytis, %	Vertė, tūkst. Lt	Pokytis, %	Vertė, tūkst. Lt	Pokytis, %
Ilgalaikis turtas	56711894	-13,19	55577656	-2	52798773	-5	49630847	-6
Nematerialusis turtas	1318	-24,12	1186	-1	1103	-7	993	-1
Materialusis turtas	55163663	-13,01	54060390	-2	51357370,25	-5	48275928	-6
Trumpalaikis turtas	7861597	-18,28	7389901	-6	2955960	-6	2778603	-6
Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	3155254	-8,20	3092149	-2	3030306	-2	2969700	-2
Per vienerius metus gautinos sumos	3627973	-41,15	3265176	-10	2612141	-20	1828498	-30
P pinigai ir pinigų ekvivalentai	1078370	500,24	1186207	10	1304828	10	1435310	10
Turtas iš viso:	64573491	-13,84	61344816	-5	58277576	-5	54780921	-6
Nuosavas kapitalas	16462153	-28,53	13992830	-15	12593547	-10	11334192	-10
Kapitalas	800000	0,00	800000	0	800000	0	800000	0
Perkainojimo rezervas	16908867	0,00	16908867	0	16908867	0	16908867	0
Nepaskirstytas pelnas (nuostoliai)	-1326714	-149,09	-1194043	-10	-955234	-20	-668664	-30
Po vienerių metų mokėtinos sumos ir įsip.	38829902	-8,17	34946912	-10	31452221	-10	28306999	-10
Per vienerius m. mokėtinos sumos ir TĮ	9281428	-2,72	9095799	-2	8913883	-2	8646467	-3
Finansinės skolos	1891000							
Skolos tiekėjams	5930266	-25,13	5337239	-10	5070377	-8	4816859	-6
Su darbo santykiais susiję įsip.	472023	124,23	495624	5	520405	5	546426	5
Kitos mokėtinos sumos ir TĮ	306052	79,37	367262	2	440715	2	528858	2
Nuosavo kapitalo ir įsip. iš viso:	64573491	-13,84	61344816	-5	58277576	-5	54780921	-6

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis

Pagal turimą prognostinį balansą, galima susidaryti tokias išvadas: kad įmonės ilgalaikio turtas mažėtų ir tai rodo, jog įmonė parduotų savo dalį turto, už tai gaudama pajamų, su kuriomis ji turėtų galimybę atsiskaityti su kreditoriais. Nuosavo kapitalo kaita ateinančiais metais rodo, jog lyginant 2013 – 2016 m. įmonės nepaskirstytas pelnas (nuostolis) gana stipriai padidėtų, tačiau ilgalaikės skolos 2014 - 2016 m. mažėtų, dėl parduodamo turto, ko pasekoje ženkliai sumažėtų skolos tiekėjams, su darbo santykiais susiję įsipareigojimai. Visumoje, balansinė vertė 2014 – 2016 m. sumažėtų, tačiau tai nėra neigiamas faktorius. Šiam pokyčiui didžiąją dalį įtakos turėtų ilgalaikio turto pokyčiai.

Pažymėtina, kad balansas buvo sudarytas, remiantis tik įmonės pateiktais 2010 – 2013 m. balanso duomenimis bei esama situacija ir pakeitimai sugeneruoti neatsižvelgiant į kitus veiksnius, galinčius įtakoti įmonės veiklą.

Apibendrinant įmonės plėtros galimybes, galima teigti, kad kuro pardavimai ateityje turėtų augti apie 2,5 proc. per metus, prekyba kitais produktais ir prekėmis bei kitų paslaugų pardavimai turėtų didėti apie 2,5 proc. kasmet. Ateinančiu laikotarpiu pagrindinių produktų ir paslaugų pelningumas turėtų išlikti panašiam lygyje bei dėl aktyvių kainodaros priemonių, administracinių sąnaudų taupymo bei efektyvumo didinimo gali nežymiai gerėti per 2015 – 2016 m. Įmonės perspektyvose būtų galima numatyti ir tai, kad veiklos sąnaudos didesne dalimi dėl infliacijos įtakos didės vidutiniškai 8-10 proc. Dėl galimo MMA didinimo 2015 m. augs vidutinis DU apie 5 proc., sekančiais metais 5 proc. Neatmetama, kad lėšų nemažai reikės euro įvedimo pasiruošimui. Siekiant išlaikyti vidutiniškai funkcionuojantį degalinių tinklą, reikėtų, kad investicijos į įrengimų bei kitos įrangos atnaujinimą turėtų sudaryti ne mažiau kaip 25 proc. priskaičiuojamo nusidėvėjimo sumos, todėl 2014 m. pabaigoje padidės investicijos į degalinių įrangos atnaujinimą, o 2015 m. šios investicijos didės. 2016 m. ir vėlesniais metais investicijų planas į konkrečias priemones turėtų kisti pagal faktinius veiklos rezultatus bei generuojamus pinigų srautus, minimalias būtinas palaikomąsias investicijas bei galimai papildomus grąžinimus kreditoriams. Taigi, įmonės yra pakankamai konkurencinga ir pajėgi išlikti savo rinkoje. Restruktūrizavimo laikotarpiu ji puikiai geba susitvarkyti su planuose numatytais siekiais, kas įrodo, jog RUAB „Kvistija“ plėtros galybės 2015 – 2016 m. yra pakankamai geros.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Išanalizavus ir atskleidus Lietuvos bei užsienio autorių mokslinius leidinius finansinės analizės aspektu, nustatyta, kad kiekviena įmonė, siekianti būti konkurencinga, užsitikrinti veiklos tęstinumą, turi nuolat vertinti savo ūkinę veiklą bei jos efektyvumą, taikant įvairius analizės metodus. Įmonės vadovas, ypatingai daug dėmesio turi skirti įmonės finansiniams rodikliams, jų analizei. Anot mokslinės literatūros autorių, įmonės vadovybė turi stebėti, analizuoti, tiek vidaus įmonės pokyčius, tiek išorės. Finansinė analizė padeda nustatyti įmonės veiklos finansinius rezultatus, įvertinti esamą padėtį ir žinoma ateities perspektyvas. Visa tai - svarbi šiuolaikinio verslo dalis. Finansinės analizės metu gauta informacija padeda patikrinti, ar praeityje buvę priimti sprendimai pasiteisino, taip pat pagrįsti esamus ir būsimus valdymo sprendimus. Taigi finansinę analizę galima traktuoti kaip ūkinių procesų pažinimo ir valdymo priemonę. Finansiniai rodikliai padeda įvertinti įmonės pelningumo, mokumo bei likvidumo, finansų struktūros ir turto panaudojimo efektyvumo būklę. Žinoma, neatsiejama dalis yra ir veiklos stabilumo būklė, kadangi tokia analizė teikia nemažai informacijos veiklos perspektyvoms numatyti bei tęstinumui užtikrinti. Įmonėms, susiduriančiomis su finansiniais sunkumais, efektyvus sprendimas tokioje situacijoje būtų – įmonės restruktūrizavimas. Restruktūrizavimas – tai įmonės planas atsiskaityti su kreditoriais bei išlikti konkurencinga ir pakreipti įmonės veiklą taip, kad jai negrėstų bankrotas.

Taikant teorinę medžiagą, buvo įvertinta įmonės finansinė analizė, kuri parodė įmonės realią situaciją 2008 – 2013 m. Atlikus balanso horizontalią ir vertikalią rodiklių analizę nustatyta, kad įmonės turtas per 2008 – 2013 m. sumažėjo maždaug 34 proc. tai lėmė tiek trumpalaikio tiek ilgalaikio turto pokyčiai. Esant ekonominio nuosmukio laikotarpiui, įmonėje gana ženkliai sumažėjo grynujų pinigų bei gautinų sumų kiekis iš kitų įmonių (skolininkų), kurios taip pat buvo susidūrusios su sunkumais. Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai per šį laikotarpį sumažėjo beveik 28 mln. Lt. arba 30,21 proc. Tokį nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų mažėjimą lėmė nuosavo kapitalo bei mokėtinų sumų ir įsipareigojimų pokyčiai. Įmonės nepaskirstytas pelnas sumažėjo, o mokėtinos sumos ir įsipareigojimai padidėjo dėl įmonės finansinių įsiskolinimų augimo. Kalbant apie įsipareigojimus – išaugo ilgalaikiai įsipareigojimai kredito įstaigoms, o trumpalaikiai įsipareigojimai ženkliai sumažėjo. Įmonės pelno (nuostolių) analizė 2008 – 2013 m. parodė, kad įmonės grynasis pelnas mažėjo, daugiau nei 4 kartus. Įmonės pardavimo pajamos sumažėjo 49 proc., o pardavimo savikaina sumažėjo 69 proc., tad toks pajamų sumažėjimas lėmė įmonės veiklos prastą rezultatą. Pagrindinės priežastys galėtų būti 2008 – 2009 m. pasaulinė finansinė krizė.

RUAB „Kvistija“ finansinių rodiklių įvertinimas parodė, kad įmonė analizuojamu laikotarpiu susidūrė su sunkumais, įsiskolinimo koeficientas, bėgant metams, didėjo, įmonė didesnę dalį savo turto formavo ne nuosavomis lėšomis. Palyginus įmonės pelningumo rodiklius su šakos

rodikliais, gauti rezultatai buvo vidutiniai arba žemesni nei kitų rinkos dalyvių. Įmonės planas pradėti restruktūrizavimą buvo viena iš galimybių pagerinti savo rodiklius atsiskaitant su kreditoriais, taip stabilizuojantis ir išlikti konkurencingai.

Veiklos efektyvumo rodiklių analizė parodė, kad veiklos sąnaudos įmonėje kontroliuojamos pakankamai efektyviai. Kalbant apie debitorines skolas, per visus metus, įsiskolinimų apyvartumas sulėtėjo 14 dienų, vadinasi pailgėjo skolų grąžinimas įmonei bei sumažėjo per vienerius metus gautinų sumų skaičius, o tai tik blogino įmonės situaciją. Tikėtina, kad įmonių skolininkų finansinė padėtis yra taip pat sunki, todėl visi atsiskaitymai sulėtėjo. Palyginus įmonę su šakos rodikliais, aiškiai matėsi, kad analizuojamos įmonės padėtis tarp kitų šakos rinkos dalyvių yra vidutiniškai gera, kadangi kitos įmonės taip pat buvo susidūrusios su sunkumais.

Numatant įmonės plėtros galimybes pirmiausia buvo apžvelgta makroekonominė situacija, kuri parodė, kad BVP augimas vidutiniškai 3,2 proc. bei infliacijos mažėjimas leidžia tikėtis teigiamų pokyčių tolimesnėje įmonės veikloje. Todėl, pradėjus restruktūrizavimo procesą, buvo sudaryta prognostinė optimistinė balanso rodiklių lentelė, tačiau bėgant metams bei apskaičiavus įmonės einamuosius rodiklius, galima daryti išvadas, kad įmonės finansiniai rodikliai nėra tokie optimistiniai kaip buvo planuota. Nors makroekonominiai rodikliai rodo augimą, tačiau veiksniai ir problemos su kuriomis susiduria ekonomika, nuolat keičia situaciją. Šiuo metu didžiausi veikiantys išoriniai veiksniai - Rusijos embargas bei 2015 m. sausio 1 d. Lietuvoje keičiama valiuta iš lito į eurą. Dėl šių priežasčių įmonė patiria nuostolių ir sąnaudų. Todėl remiantis finansinių rodiklių vidurkiais bei makroekonominiais veiksniais buvo sudarytos 2014 – 2016 m. prognostinės pesimistinės balanso bei pelno (nuostolių) ataskaitų lentelės. Pagal sudarytas prognostines lenteles, galima teigti, kad įmonės patiriamas nuostolis turėtų mažėti. Nors pelno ir pajamų augimas nėra ženklus, tačiau tai rodo, jog RUAB „Kvistija“ turi galimybę išlikti rinkoje konkurencinga, dėl ko jai neturėtų grėsti bankroto tikimybė.

Tyrimo pradžioje iškelta hipotezė pasitvirtino iš dalies t. y.: RUAB „Kvistija“ veiklos analizė leidžia tiksliai ir teisingai įvertinti realią įmonės padėtį bei vystymosi tendencijas, tačiau plėtros tendencijos gali būti prognozuojamos tik atsižvelgiant į makroekonominę situaciją ir įmonės finansinius einamųjų metų rodiklius. Išanalizavus įmonės finansinę veiklą, remiantis įmonės ataskaitų duomenimis, pritaikius įvairių rodiklių skaičiavimus, įvertinus rinką, kurioje veikia įmonė ir numčius plėtros galimybes, nustatyta, kad įmonės finansinė veikla paskutiniaisiais analizuojamais metais gerėjo ir turi galimybę atsitiesti. Remiantis visa RUAB „Kvistija“ analize, būtina pateikti pasiūlymus, kurie galėtų pagerinti įmonės rezultatus, taip didinant veiklos efektyvumą ateityje:

- Palaikyti glaudžius santykius su esamais klientais, kurie didina apyvartines lėšas;

- Peržvelgti įmonės veiklos sąnaudas bei bandyti jas sumažinti, pvz.: įmonės darbuotojų atlyginimus, kanceliarines išlaidas ir pan.;
- Ateityje plėtra turėtų būti saikinga, t. y. atsižvelgiant į realią ekonomikos situaciją;
- Aktualu ir naudinga būtų pritraukti strateginius partnerius, transporto įmones. Aktyviai ieškoti nuomininkų, kurie naudotųsi paslaugomis, investuotų į turimas gamybines patalpas ir sandėliavimo plotus;

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. AB SEB bankas. Makroekonomikos prognozės. 2014 m. rugsėjo 23 d. [žiūrėta 2014 m. gruodžio 1d.], prieiga per internetą:
<<https://www.seb.lt/infobankas/makroekonomika/makroekonomikos-prognozes>>;
2. ALEKNEVIČIENĖ, V. Įmonės finansų valdymas. Spalvų kraitė, Kaunas, 2011 m.;
3. AL-KHATIB, O. Startup business development methods and creating startup success. Business Development Officer, @Startappz, 2013 m. [žiūrėta 2013 m. birželio 16 d.], prieiga per internetą <<http://www.startappz.com/startup/>>;
4. BAGDŽIŪNIENĖ, V. Įmonių veiklos planavimas ir analizė. Conto litera, Vilnius, 2005 m.;
5. BARTKUS, E. V. Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros prognozės Lietuvoje ekonominės krizės pradžioje. Ekonomika ir vadyba, 2005 m., 15. [žiūrėta 2013 m. birželio 16 d.], prieiga per internetą <<http://www.ktu.lt/lt/mokslas/zurnalai/ekovad/15/1822-6515-2010-390.pdf>>;
6. BRIGMAN, E. F., DAVES P. R. Intermediate financial management. USA, Thomson, South-Western, 2004;
7. BUŠKEVIČIŪTĖ, E., KANAPICKIENĖ, R., MARTYNAS, P. FINANSINIŲ REZULTATŲ ANALIZĖ. Technologija, Kaunas, 2010 m.;
8. BUŠKEVIČIŪTĖ, E., MAČERINSKIENĖ, I. Finansų analizė. Technologija, Kaunas, 2008 m.;
9. GARŠKAITĖ – MILVYDIENĖ, K. Įmonių restruktūrizavimo gairės. Verslas: Teorija ir praktika 2013 14 (3): 249-258, VGTU, Vilnius, 2013 m.;
10. GINEVIČIUS, R. SŪDŽIUS, V. Organizacijų teorija. Technika, Vilnius 2008 m.;
11. GRONSKAS, V. Ekonominė analizė. Technologija, Kaunas, 2008 m.;
12. JANOVIČ, V. Įmonių perspektyvinė finansinė analizė esant neapibrėžtumui. Business systems and economics No. 2 (1), 2012 m.;
13. JUOZAITIENĖ, L. Įmonės finansai: analizė ir valdymas. VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, Šiauliai, 2008 m.;
14. KANCEREVYČIUS, G. Finansai ir investicijos. Smaltijos leidykla, Kaunas, 2009 m.;
15. KUČINSAS, V., KUČINSKIENĖ, R. Vadyba. Klaipėdos universiteto leidykla, Klaipėda, 2002 m.;
16. KUČINSKIENĖ, M., MARČINSKAS, A. Verslo plėtros galimybės vyriausybės programų kontekste. Vilniaus universitetas. Regional formation and development studies, No 2 (10), ISSN 2029-9370, Vilnius;
17. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. Lietuvos ekonominių rodiklių projekcijos. Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai. 2014 m. rugsėjo 12 d. [žiūrėta 2014 m. gruodžio 1

- d.], prieiga per internetą:
<http://www.finmin.lt/web/finmin/aktualus_duomenys/makroekonomika#1>;
18. Lietuvos Respublikos Seimas. LR Įmonių restruktūrizavimo įstatymas. [žiūrėta 2014 m.], prieiga per internetą < http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=469026>;
 19. Lietuvos statistikos departamentas. Oficialiosios statistikos portalas, 2013 m. [žiūrėta 2014 m.], prieiga per internetą: < <http://osp.stat.gov.lt/>>;
 20. Lietuvos respublikos ūkio ministerija. Restruktūrizuojamų įmonių administratorių darbo organizavimo ir restruktūrizavimo plano rengimo metodinės rekomendacijos. Įsakymu Nr. 374, 2001 m.;
 21. MACKEVIČIUS, J. Finansinių santykinų rodiklių skaičiavimas ir grupavimas. Ekonomika, 2006 m. [žiūrėta 2013 m. birželio 16 d.], prieiga per internetą <<http://archive.minfolit.lt/arch/4501/4874.pdf>>;
 22. MACKEVIČIUS, J. Įmonių veiklos analizė. TEV, Vilnius, 2007 m.;
 23. MACKEVIČIUS, J. Įmonių veiklos analizė – informacijos rinkimo, tyrimo ir vertinimo sistema. Informacijos mokslai, issue 46/ 2008;
 24. MACKEVIČIUS, J., POŠKAITĖ, D., VILLIS, L. Finansinė analizė. Mykolo Riomerio universitetas, Vilnius, 2011 m.;
 25. MACKEVIČIUS, J. RAKŠTELIENĖ, A. Altman modelių taikymas Lietuvos įmonių bankrotui prognozuoti. Ekonomikos teorija ir praktika, pinigų studijos, 2005 m. [žiūrėta 2013 m. birželio 16 d.], prieiga per internetą <http://www.ebiblioteka.lt/resursai/DB/LB/LB_pinigu_studijos/Pinigu_studijos_2005_01_02.pdf>;
 26. MARTINKUS, B., ŽILINSKAS, V. J. Ekonomikos pagrindai. Technologija, Kaunas, 2008 m.;
 27. PALIULIS, N. K., SABAITYTĖ, J. Verslo modelių panaudojimas verslo plėtrai. Contemporary issues in business management and education, 2011 m. [žiūrėta 2013 m. birželio 16 d.], prieiga per internetą <http://leidykla.vgtu.lt/conferences/CIBME_2011/pdf/2011-paliulis-sabaityte.pdf>;
 28. RUTKAUSKAS, A. V., STANKEVIČIUS, P. Finansų analizė, valdymas ir prognozavimas. VPU leidykla, Vilnius, 2004 m.;
 29. SMALENSKAS, G. Finansai. Homo Liber, Vilnius, 2008 m.;
 30. ŠAKIENĖ, H., PULEIKIENĖ, K. Finansinių santykinų rodiklių taikymas LR akcinių bendrovių finansinės – ūkinės veiklos analizėje. Journal of Management, vol. 14, No. 2, 2009 m. [žiūrėta 2013 m. birželio 16 d.], prieiga per internetą <[http://www.vlvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2\(14\).pdf#page=33](http://www.vlvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2(14).pdf#page=33)>;

31. ŠLEKIENĖ, D., KLIMAVIČIENĖ, I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Technologija, Kaunas, 2000 m.;
32. ŠTEFAN, M. Exploring the directions and methods of business development. Aalborg University, 2008 m. [žiūrėta 2013 m. birželio 16 d.], prieiga per internetą <http://projekter.aau.dk/projekter/files/15968659/Exploring_the_directions_and_methods_of_business_development_A_comparative_multiple_case_study_on_Ikea_and_Vodafone.pdf>;
33. Traders.lt. Finansų analizės esmė ir reikšmė. 2009 m. [žiūrėta 2014 m. sausio 20 d.], prieiga per internetą <<http://www.traders.lt/page.php?id=6283>>;
34. VASILIAUSKAS, A. Lietuvos ekonomikos plėtros strategijos kūrimo ir įgyvendinimo metodologiniai principai. Ekonomikos teorija ir praktika, pinigų studijos, 2000 m., 4. [žiūrėta 2013 m. birželio 16 d.], prieiga per internetą <http://www.ebiblioteka.lt/resursai/DB/LB/LB_pinigu_studijos/Pinigu_studijos_2000_04_04.pdf>;
35. VASILIAUSKAS, A. Nacionalinės ekonomikos plėtros strateginis valdymas: nustatyti ir plėtoti metodologiniai požiūriai. Ekonomikos teorija ir praktika, pinigų studijos, 2004 m., 3. [žiūrėta 2013 m. birželio 16 d.], prieiga per internetą <http://www.ebiblioteka.lt/resursai/DB/LB/LB_pinigu_studijos/Pinigu_studijos_2004_03_01.pdf>;
36. VIJEIKIS, J., BALEŽENTIS, A. Smulkaus ir vidutinio verslo vystymo problemos bei perspektyvos Lietuvos regionuose. Management theory and studies for rural business and infrastructure development. 2010. Nr. 20 (1). Research papers. [žiūrėta 2013 m. birželio 16 d.], prieiga per internetą <<http://vadyba.asu.lt/20/163.pdf>>;
37. Verslo banga. Šeši finansinio planavimo žingsniai. 2005 m. spalio 14 d. [žiūrėta 2014 m. gruodžio 5 d.], prieiga per internetą:
<<http://www.verslobanga.lt/lt/patark.full/434fadeb198a0>>
38. Verslo žinios. Bendrovių viešai teikiami duomenys. 2014 m. [žiūrėta 2014 m. gruodžio 1 d.], prieiga per internetą <<http://vz.lt/lietuva/bendroves>>;
39. ŽEIMANTAS, V. V. Pesimistinis ir optimistinis scenarijus – neišvengiama būtinybė. Verslo žinios. 2014 m. spalio 19 d. [žiūrėta 2014 m. gruodžio 5 d.], prieiga per internetą <<http://vz.lt/article/2014/9/11/pesimistinis-ir-optimistinis-scenarijus-neisvengiama-butinybe>>.

PRIEDAI

1 Priedas. RUAB „Kvistija“ balanso horizontalioji analizė.....	64
2 Priedas. RUAB „Kvistija“ balanso vertikalioji analizė.....	65
3 Priedas. RUAB „Kvistija“ pelno (nuostolių) ataskaitos horizontalioji analizė.....	66
4 Priedas. RUAB „Kvistija“ pelno (nuostolių) vertikalioji analizė.....	67
5 Priedas. RUAB „Kvistija“ šakos finansinių rodiklių lentelė.....	68
6 Priedas. Prognostinis bei einamasis įmonės balanso palyginimas.....	69
7 Priedas. Lietuvos mažmeninės prekybos ir automobilių degalų prekybos sektorių rodikliai 2009 – 2013.....	70
8 Priedas. Lietuvos mažmeninės prekybos ir automobilių degalų prekybos sektorių pokytis 2009 – 2013 m.....	70
9 Priedas. Transporto priemonių skaičius tūkst. vnt.....	70
10 Priedas. Bendras kuro sunaudojimas Lietuvoje 2009 – 2012 m.....	71
11 Priedas. Lietuvos mažmeninės prekybos sektoriaus veiklos pelningumo rodikliai 2009-2012 m.....	71
12 Priedas. Mažmeninės prekybos kuru įmonių apyvarta 2009-2013 m.....	72
13 Priedas. Lietuvos degalinių tinklų operatorių apyvarta 2009 – 2013 m.....	73
14 Priedas. Lietuvos degalinių tinklų operatorių apyvartos pokytis ir rinkos dalis 2010 – 2013 m.....	73
15 Priedas. Lietuvos degalinių tinklų operatorių degalinių skaičius 2010 – 2013 m.....	74
16 Priedas. RUAB „Kvistija istoriniai ir planuojami trumpalaikio turto ir trumpalaikių skolų apyvartumo rodikliai.....	74

PRIEDAI

Priedas Nr. 1

RUAB „Kvistija“ balanso horizontalioji analizė

Turtas	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008 – 2009		2009 – 2010	
							Absoliutus pokytis	Procentinis pokytis	Absoliutus pokytis	Procentinis pokytis
Ilgalaikis turtas	75014383	74718128	65326125	62480381	59897826	56711894	-296255	-0,39	-9392003	
Nematerialusis turtas	76406	76905	1737	20	0	1318	499	0,65	-75168	
Materialusis turtas	74255128	74636223	63414462	60523895	58350913	55163663	381095	0,51	-11221761	
Ilgalaikis finansinis turtas	15000	5000	1909926	1956466	1546913	1546913	-10000	-66,67	1904926	
Po vienerių metų gautinos sumos	667,849	0	0	0	0	0	-667,849	-100,00	0	
Trumpalaikis turtas	17504339	14006315	9620581	8502077	8050994	7861597	-3498024	-19,98	-4385734	
Atsargos	3017689	2771869	3275630	3835196	3187995	3061790	-245820	-8,15	503761	
Nebaigtos vykdyti sutartys	219	135726	65048	59901	57190	47350	135507	61875,34	-70678	
Išankstiniai apmokėjimai	285914	827715	96543	138788	121737	46114	541801	189,50	-731172	
Per vienerius metus gautinos sumos	12565266	9927075	6165295	3720503	4002831	3627973	-2638191	-21,00	-3761780	
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	1633280	34393	179656	946378	681241	1078370	-1598887	-97,89	145263	
Turtas iš viso:	92518722	88724443	74946706	70982458	67948820	64573491	-3794279	-4,10	-13777737	
Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai										
Nuosavas kapitalas	37774653	36051806	23033198	18415509	17740151	16462153	-1722847	-4,56	-13018608	
Kapitalas	800000	800000	800000	800000	800000	800000	0	0,00	0	
Rezervai	33719002	32317377	80000	80000	80000	80000	-1401625	-4,16	-32237377	
Nepaskirstytas pelnas	3225651	2934429	2702506	-1067908	-895991	-1326714	-291222	-9,03	-231923	
Dotacijos, subsidijos	175642	132483	89325	46166	4503	8	-43159	-24,57	-43158	
Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	54568427	52540154	51824183	52520783	50204166	48111330	-2028273	-3,72	-715971	
Ilgalaikės finansinės skolos	38532850	38429511	42283268	42794931	41085562	38829902	-103339	-0,27	3853757	
Trumpalaikės skolos	16035577	14110643	9540915	9725852	9118604	9281428	-1924934	-12,00	-4569728	
Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	5619985	34738	0	0	0	0	-5585247	-99,38	-34738	
Finansinės skolos	1886657	2079969	1187419	2000000	1797502	1891000	193312	10,25	-892550	
Prekybos skolos	8306382	11573625	7921165	6488569	6191893	5930266	3267243	39,33	-3652460	

Avansu gautos sumos	57237	75637	51199	398772	260102	682087	18400	32,15	-24438
Mokesčiai ir atlyginimai	80723	228716	210506	481286	467981	472023	147993	183,33	-18210
Kitos mokėtinios sumos	84593	117958	170626	357225	401126	306052	33365	39,44	52668
Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso:	92518722	88724443	74946706	70982458	67948820	64573491	-3794279	-4,10	-13777737

Priedas Nr. 2

RUAB „Kvistija“ balanso vertikalią analizę

Turtas	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	LT	Proc.	LT	Proc.	LT	Proc.	LT	Proc.	LT	Proc.	LT	Proc.
Ilgalaikis turtas	75014383	81,08	74718128	84,21	65326125	87,16	62480381	88,02	59897826	88,15	56711894	81,15
Nematerialusis turtas	76406	0,10	76905	0,10	1737	0,0	20	0,00	0	0,00	1318	0,00
Materialusis turtas	74255128	98,99	74636223	99,89	63414462	97,07	60523895	96,87	58350913	97,42	55163663	81,15
Ilgalaikis finansinis turtas	15000	0,02	5000	0,01	1909926	2,92	1956466	3,13	1546913	2,60	1546913	2,29
Po vienerių metų gautinos sumos	667,849	0,00	0	0	0	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Trumpalaikis turtas	17504339	18,92	14006315	15,79	9620581	12,84	8502077	11,98	8050994	11,85	7861597	11,00
Atsargos	3017689	17,24	2771869	19,79	3275630	34,05	3835196	45,11	3187995	39,60	3061790	39,60
Nebaigtos vykdyti sutartys	219	0,00	135726	0,97	65048	0,68	59901	0,70	57190	0,71	47350	0,62
Išankstiniai apmokėjimai	285914	2	827715	5,91	96543	1,00	138788	1,63	121737	1,51	46114	0,62
Per vienerius metus gautinos sumos	12565266	71,78	9927075	70,88	6165295	64,08	3720503	43,76	4002831	49,72	3627973	46,75
P pinigai ir pinigų ekvivalentai	1633280	9,33	34393	0,25	179656	1,87	946378	11,13	681241	8,46	1078370	14,00
Turtas iš viso:	92518722		88724443		74946706		70982458		67948820		64573491	
Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai												
Nuosavas kapitalas	37774653	40,83	36051806	40,63	23033198	30,73	18415509	25,94	17740151	26,11	16462153	25,65
Kapitalas	800	0,00	800	0,00	800000	3,47	800000	4,34	800000	4,51	800000	12,23
Rezervai	33719002	89	32317377	89,64	80000	0,35	80000	0,43	80000	0,45	80000	1,21
Nepaskirstytas pelnas	3225651	8,54	2934429	0,19	2702506	11,73	-1067908	-5,80	-895991	-5,05	-1326714	-19,11
Dotacijos, subsidijos	175642	0,19	132483	0,15	89325	0,12	46166	0,07	4503	0,03	8	0,01

Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	54568427	58,98	52540154	59,22	51824183	69,15	52520783	73,99	50204166	73,89	48111330
Ilgalaikės finansinės skolos	38532850	70,61	38429511	73,14	42283268	81,59	42794931	60,29	41085562	60,47	38829902
Trumpalaikės skolos	16035577	29,39	14110643	26,86	9540915	18,41	9725852	13,70	9118604	13,42	9281428
Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	5619985	14,58	34738	0,09	0	0	0	0	0	0	0
Finansinės skolos	1886657	11,77	2079969	14,74	1187419	12,45	2000000	20,56	1797502	19,71	1891000
Prekybos skolos	8306382	51,80	11573625	82,02	7921165	83,02	6488569	66,71	6191893	67,90	5930266
	57237	0,36	75637	0,54	51199	0,54	398772	4,10	260102	2,85	682087
Mokesčiai ir atlyginimai	80723	0,50	228716	1,62	210506	2,21	481286	7,42	467981	5,13	472023
Kitos mokėtinos sumos	84593	0,53	117958	0,84	170626	1,8	357225	3,67	401126	4,40	306052
Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso:	92518722		88724443		74946706		70982458		67948820		64573491

Priedas Nr. 3

RUAB „Kvistija“ pelno (nuostolių) ataskaitos horizontalioji analizė

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008 – 2009		2009 – 2010	
							Absoliutus pokytis	Procentinis pokytis	Absoliutus pokytis	Procentinis pokytis
Pardavimo pajamos	154110050	95341581	73600526	84770137	103161121	81367167	-58768469	-38,13	-21741055	
Parduotų prekių savikaina	141329552	86862395	67148435	77330044	95284508	73982196	-54467157	-38,54	-19713960	
Bendrasis pelnas (nuostolis)	12780498	8479186	6452091	7440093	7876613	7384971	-4301312	-33,66	-2027095	
Veiklos sąnaudos	9376033	5826945	6412838	8268324	79058511	8137223	-3549088	-37,85	585893	
Veiklos pelnas (nuostolis)	3404465	2652241	39253	-828231	-29198	-752252	-752224	-22,10	-2612988	
Kita veikla	-25892	-214278	-163003	30173	19602	21951	-188386	727,58	51275	
Pajamos	25825	206832	59095	32552	22795	230740	181007	700,90	-147737	
Sąnaudos	51717	421110	222098	2379	3193	208789	369393	714,26	-199012	
Finansinė ir investicinė veikla	-3269756	-2759185	-460257	-3815790	-678084	-547507	510571	-15,61	2298928	
Pajamos	291959	847013	4519679	21193	33524	71582	555054	190,11	3672666	
Sąnaudos	3561715	3606198	4979936	3836983	711608	619089	44483	1,25	1373738	

Įprastinės veiklos pelnas (nuostolis)	108817	-321222	-584007	-4613848	-687680	-1277808	-430039	-395,19	-262785
Pagautė					13903				
Netekimai				3407	1571	190			
Pelnas prieš mokesčius	108817	-321222	-584007	-4617255	-675348	-1277998	-430039	-395,19	-262785
Pelno mokestis	14763	0	0	0	0	0	-14763	-100,00	0
Grynasis ataskaitinių metų pelnas (nuostolis)	94054	-321222	-584007	-4617255	-675348	-1277998	-415276	-441,53	-262785

Priedas Nr. 4

RUAB „Kvistija“ pelno (nuostolių) vertiklioji analizė

	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	LT	Proc.	LT	Proc.	LT	Proc.	LT	Proc.	LT	Proc.	LT	Proc.
	Pardavimai ir paslaugos	154110050	100	95341581	100,00	73600526		84770137		103161121		81367167
Parduotų prekių savikaina	141329552	91,71	86862395	91,11	67148435	91,23	77330044	91,22	95284508	92,36	73982196	91,23
Bendrasis pelnas (nuostolis)	12780498	8,29	8479186	8,89	6452091	8,77	7440093	8,78	7876613	7,64	7384971	7,35
Veiklos sąnaudos	9376033	6,08	5826945	6,11	6412838	8,71	8268324	9,75	79058511	76,64	8137223	10,74
Veiklos pelnas (nuostolis)	3404465	2,21	2652241	2,78	39253	0,05	-828231	-0,98	-29198	-0,03	-752252	-0,94
Kita veikla	-25892	-0,02	-214278	-0,22	-163003	-0,22	30173	0,04	19602	0,02	21951	0,03
Pajamos	25825	0,28	206832	3,55	59095	0,92	32552	0,39	22795	0,03	230740	2,84
Sąnaudos	51717	0,03	421110	0,44	222098	0,30	2379	0,00	3193	0,00	208789	0,26
Finansinė ir investicinė veikla	-3269756	-2,12	-2759185	-2,89	-460257	-0,63	-3815790	-4,50	-678084	-0,66	-547507	-0,68
Pajamos	291959	0,19	847013	0,89	4519679	6,14	21193	0,03	33524	0,03	71582	0,09
Sąnaudos	3561715	2,31	3606198	3,78	4979936	6,77	3836983	4,53	711608	0,69	619089	0,78
Įprastinės veiklos pelnas (nuostolis)	108817	0,07	-321222	-0,34	-584007	-0,79	-4613848	-5,44	-687680	-0,67	-1277808	-1,61
Pagautė									13903	0,01		
Netekimai			3407	0		0	3407	0,00	1571	0,00	190	0,00

Pelnas prieš mokesčius	108817	0,07	-321222	-0,34	-584007	-0,79	-4617255	-5,45	-675348	-0,65	-1277998	-
Pelno mokestis	14763	0,01	0	0,00	0	0,00	0		0		0	
Grynasis ataskaitinių metų pelnas (nuostolis)	94054	0,06	-321222	-0,34	-584007	-0,79	-4617255	-5,45	-675348	-0,65	-1277998	-

Priedas Nr. 5

RUAB „Kvistija“ šakos finansinių rodiklių lentelė

Rodiklis	2008	2009	2010	2011	2012
Pardavimo pajamos	76690	59285	43388	84770	73040
Turtas iš viso, tūkst. Lt	22353	24671	12730	46217	31725
Bendrasis pelningumas, %	10,1	10,4	8,4	8,8	7,6
Grynasis pelningumas, %	0,4	-0,6	0,1	0,4	0,6
Pagrindinės veiklos pelningumas, %	1,2	-0,5	0,3	1,1	0,7
Įprastinės veiklos pelningumas, %	0,6	-1,1	0,1	0,5	0,8
Ilgalaikio turto grynasis pelningumas, %	2,6	-2,4	0,4	6,8	4,6
Turto grynasis pelningumas, %	1,5	-1,2	0,3	2,6	3,2
Nuosavo kapitalo grynasis pelningumas, %	5,4	-3,4	0,6	9,2	9,2
Panaudoto kapitalo pelningumas, %	7	-0,5	2,6	8,2	6
Veiklos rentabilumas, %	0,6	-1,1	0,1	0,5	0,8
Administracinių ir pardavimo išlaidų koeficientas, %	7,8	9,8	8	7,4	7,7
Einamojo likvidumo koeficientas	1,4	1,2	1,1	1,1	1
Kritinio likvidumo koeficientas	0,8	0,7	0,7	0,6	0,5
Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas	0,1	0	0	0	0
Atsargų apyvartumas	40,1	28,7	25,1	23,2	26,5
Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas	21	21,7	17,9	23,7	24,7
Apyvartinio kapitalo apyvartumas	7,1	4,4	5,4	9,6	-4,3
Ilgalaikio turto apyvartumas	6,8	4,3	5,4	5,5	5,6
Turto apyvartumas	3,7	2,6	3	3,5	3,4
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas	18,6	18,7	16,1	21,8	19,7
Įsiskolinimo koeficientas, %	66,5	58,8	56,5	59,9	60
Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas, %	26,4	23,5	17,5	21,4	23,4
Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas, %	26,2	36,4	32,6	35,1	32,7
Finansinės priklausomybės koeficientas, %	198,8	143,1	130	137,3	149,2
Skolos ir nuosavo kapitalo santykis	119,7	83,6	56,7	64,7	60,1
Skolos ir panaudoto kapitalo santykis	55,2	50,1	36,2	45,1	36,7
Bendrojo mokumo koeficientas	0,5	0,8	0,8	0,7	0,7
Manevringumo koeficientas	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8
Auksinės balanso taisyklės koeficientas	0,9	1	0,9	1	0,9

Darbo apmokėjimo išlaidos, tenkančios vienam darbuotojui, tūkst. Lt	27	24	21	25	23
Pardavimo pajamos tenkančios vienam darbuotojui, tūkst. Lt	615	466	525	718	628
E. Altmano bankroto tikimybės rodiklis (įmonėms kurių akcijos nekotiruojamos VP biržoje)	4,2	2,8	3,5	3,9	4,1
E. Altmano bankroto tikimybės rodiklis (paslaugų veiklos įmonėms)	1,7	0,7	1,7	1,3	1,8

Priedas Nr. 6

Prognostinis bei einamasis įmonės balanso palyginimas

	2010 progozė	2010	2011 progozė	2011	2012 progozė	2012	2013 progozė	2013
Turtas								
Ilgalaikis turtas	65326	65326125	65313	62480381	62388	59897826	59564	56711894
Nematerialusis turtas	2	1737	1	20	1	0	1	1318
Materialusis turtas	63414	63414462	60390	60523895	57466	58350913	54642	55163663
Trumpalaikis turtas	9621	9620581	7537	8502077	7893	8050994	8086	7861597
Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	3276	3275630	3259	3835196	3378	3366922	3461	3155254
Per vienerius metus gautinos sumos	6165	6165295	3604	3720503	3793	4002831	3892	3627973
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	180	179656	675	946378	722	681241	732	1078370
Turtas iš viso:	74947	74946706	72850	70982458	70282	67948820	67650	64573491
Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai								
Nuosavas kapitalas	23033	23033198	20911	18415509	20264	17740151	19827	16462153
Kapitalas	800000	800000	800000	800000	800000	800000	800000	800000
Rezervai	19451	19450692	18451	18603417	17451	80000	16451	16908867
Nepaskirstytas pelnas	2703	2702506	1580	-1067908	1933	-895991	2496	-1326714
Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	42283	42283268	49280	42794931	47042	41085562	44668	38829902
Ilgalaikės finansinės skolos	42283	42283268	21251	42794931	19239	41085562	17123	38829902
Finansinės skolos			22274		22274		22274	
Skolos tiekėjams			5755		5528		5271	
Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	9541	9540915	2613	9725852	2976	9118604	3155	9281428
Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis			1733		2012		2116	
Finansinės skolos	1187	1187419		2000000		1797502		1891000
Skolos tiekėjams	7921	7921165	407	6488569	532	6191893	658	5930266

Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	211	210506	211	481286	211	467981	211	472023
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	171	170626	171	357225	171	401126	171	306052
Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso:	74947	74946706	72850	70982458	70282	67948820	67650	64573491

Priedas Nr. 7

Lietuvos mažmeninės prekybos ir automobilių degalų prekybos sektorių rodikliai 2009 – 2013 m.

	2009	2010	2011	2012	2013
■ G47 Mažmeninė prekyba, išskyrus variklinių transporto priemonių ir motociklų prekybą	23.749	22841	25.659	27.303	28672
■ G4730 Automobilių degalų mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse	4.175	4352	5.479	5.756	5877

Priedas Nr. 8

Lietuvos mažmeninės prekybos ir automobilių degalų prekybos sektorių pokytis 2009 – 2013 m.

	2009	2010	2011	2012	2013
G47 Mažmeninė prekyba, išskyrus variklinių transporto priemonių ir motociklų prekybą, pokytis, %	-20,20%	-3,80%	12,30%	6,40%	5,00%
G4730 Automobilių degalų mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse pokytis, %	-25,90%	4,30%	25,90%	5,10%	2,10%

Priedas Nr.9

Transporto priemonių skaičius tūkst. vnt.

	2009	2010	2011	2012
Kelių transporto priemonių skaičius	1.963.055	1.954.592	1.986 050	2.035.655
Naujai registruotų kelių transporto priemonių skaičius	108.853	116.404	151.817	171.980

Bendras kuro sunaudojimas Lietuvoje 2009 – 2012 m.

	2009	2010	2011	2012
Suskystintos naftos dujos, tūkst. tonų	209,7	205	197,2	191,6
Automobilių benzinas (su biodegalais), tūkst. tonų	367,7	295,7	258,4	231,4
Bioetanolis, tūkst. tonų	22,4	19,1	17,2	17,2
Bio-ETBE (etil-tercijo-buti!-eteris), tūkst. tonų	0,3	0	0	0,1
Dyzelinas {su biodegalais), tūkst. tonų	897,7	1011	1055,6	1050,9
Biodyzelinas - metilo (etilo) esteris, tūkst. tonų	42,7	39,3	40	58,6
Galutinis suvartojimas, viso, tūkst. T	1540,5	1.570	1.568	1.550
Pokytis, %	-17,50%	1,90%	-0,10%	-1,20%
Dyzelino sunaudojimo pokytis, %	19,30%	12,60%	4,40%	-0,40%

Lietuvos mažmeninės prekybos sektoriaus veiklos pelningumo rodikliai 2009-2012 m.

	2009	2010	2011	2012
Pardavimo pajamos	23.268.918	23.155.723	26.493.361	27.242.588
Pardavimo savikaina	18.391.461	19.003.517	21.749.461	22.689.396
Bendras pelnas, nuostolis (-)	4.877.457	4.152.206	4.743.900	4.553.192
Veiklos sąnaudos	5.003.652	4.018.804	4.510.291	4.298.741
Veiklos pelnas	-126.195	133.402	233.609	254.451
Kita veikla	215.547	173.003	260.050	342.642
Kitos veiklos pajamos	280.634	301.217	330.652	398.118
Kitos veiklos sąnaudos	65.087	128.214	70.602	55.476
Finansinė veikla	-119.491	-49.483	18.258	-17.238
Finansinės ir investicinės veiklos pajamos	153.087	69.279	131.962	63.847
Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos	272.578	118.762	113.704	81.085
Įprastinės veiklos pelnas	-30.139	256.922	511.917	579.855
Pagautė	4.197	3.382	3.316	1.457
Netekimai	6.931	3.862	2.391	2.360
Pelnas, nuostolis (-) prieš apmokestinimą	-32.873	256.443	512.842	578.952
Pelno mokestis	87.935	55.143	88.139	101.679
Grynasis pelnas, nuostolis (-)	-120.807	201.300	424.703	477.274
Pardavimų pokytis	-21,10%	-0,50%	14,40%	2,80%
Bendras pelnas, %	21,00%	17,90%	17,90%	16,70%
Veiklos pelnas, %	-0,50%	0,60%	0,90%	0,90%
Veiklos sąnaudos / Pardavimai, %	21,50%	17,40%	17,00%	15,80%
Grynasis pelnas, %	-0,50%	0,90%	1,60%	1,80%

Mažmeninės prekybos kuru įmonių apyvarta 2009-2013 m.

(tūkst. Lt)	2009	2010	2011	2012	2013
Įmonių skaičius, vienetai	198	185	177	176	
Apyvarta (A)	4.949.332	5.484.952	6.521.249	7.138.829	7.328.353
Bendrasis veiklos pelnas	61.227	226.034	223.733		
Darbo apmokėjimas (DU + Sodra)	207.535	176.137	180.427	158.997	
Atlyginimai	158.497	134.491	138.104	121.629	
Socialinio draudimo įmokos	49.038	41.646	42.324		
Dirbančiųjų skaičius, asmenys	7.760	7.052	6.845	6.858	
Samdomų darbuotojų skaičius, asmenys	7 723	7.019	6.816	6.829	
Vidutinis sąlyginis darbuotojų skaičius, asmenys	7 230	6.742	6 593		
Bendrojo Veiklos pelno marža, %	1,24%	4,12%	3,43%		
G4730 Automobilių degalų mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse (B)	4 174.621	4 352.334	5.478 856	5756493	5.876.702
Kitų prekių apyvarta degalinėse (C=A+B)	774.712	1 132.618	1.042 393	1.382 336	1.451.651
Pardavimų struktūra degalinėse					
G4730 Automobilių degalų mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse (B/A), %	84%	79%	84%	81%	80%
Kitų prekių apyvarta degalinėse (C/A), %	16%	21%	16%	19%	20%
Degalinių tinklų apyvartos (A) pokytis, %	-30,20%	10,80%	18,90%	9,50%	2,70%
G4730 Automobilių degalų mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse (B), %	-25,90%	4,30%	25,90%	5,10%	2,10%
Kitų prekių apyvarta degalinėse (C), %	-47,00%	46,20%	-8,00%	32,60%	5,00%
Pardavimai tenkantys 1 darbuotojui per mėn.	53.150	64.816	79 392	86 746	
Vidutiniai pardavimai 1 įmonei	24.997	29 648	36 843	40 562	

Lietuvos degalinių tinklų operatorių apyvarta 2009 – 2013 m.

mln. Lt	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2011 m. 9 mėn.	2012 m. 9 mėn.	2013 m. 9 mėn.
Lukoil Baltija	1.646,00	2.005,30	2.376,90	2.486,20		1.784,00	1.851,40	1.886,70
Lietuva Statoil	925,9	866,5	1.087,60	1.891,00				
Neste Lietuva, UAB		454,6	558,2	660,1			490,7	660,1
Ventus-Nafta, AB (ORLEN)	199,9	220,6	253,5	290,1			186,1	180,7
Baltic Petroleum, UAB	155,6	161,3	218,2				177,9	189,3
Luktarna, UAB	117,2	148,9	184,9	221,3	225,3		166,9	168,3
EMSI, UAB		128,4	146,1	151,4				
Saurida, RUAB	104,2	108,5	115,9	117,2	116,7			85,1
Kvistija, RUAB	95,3	73,6	84,8	103,2			83,3	61,6
Alauša, UAB	62,6	67,4	79	69,3				
Trevena, UAB	55,8	63,6	71,8				52,8	49,8
Gelvybė, UAB (VENTUS)		30,4	33				24,5	21,3
Takuras, UAB	24	24,7	26,4					
Ervin, UAB				20-30				

Lietuvos degalinių tinklų operatorių apyvartos pokytis ir rinkos dalis 2010 – 2013 m.

Degalinių operatorius	Pardavimų pokytis, %				Rinkos dalis, %			
	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m. 9 mėn.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Lukoil Baltija	21,80%	18,50%	4,60%	1,90%	36,60%	36,40%	34,80%	34,30%
Lietuva Statoil	-6,40%	25,50%	73,90%		15,80%	16,70%	26,50%	n.d.
Neste Lietuva, UAB		22,80%	18,20%	34,50%	8,30%	8,60%	9,20%	12,00%
Ventus-Nafta, AB (ORLEN)	10,40%	14,90%	14,40%	-2,90%	4,00%	3,90%	3,50%	3,30%
Baltic Petroleum, UAB	3,70%	35,30%		6,40%	2,90%	3,30%	3,30%	3,40%
Luktarna, UAB	27,00%	24,10%	19,70%	0,80%	2,70%	2,80%	3,10%	3,10%
EMSI, UAB		13,80%	3,60%		2,30%	2,20%	2,10%	n.d.
Saurida, RUAB	4,10%	6,80%	1,10%	-	2,00%	1,80%	1,60%	n.d.
Kvistija, RUAB	-22,80%	15,20%		-26,00%	1,30%	1,30%	1,60%	1,10%
Alauša, UAB	7,60%	17,20%			1,20%	1,20%	n.d.	n.d.
Trevena, UAB	14,10%	12,80%		-5,60%	1,20%	1,10%	1,00%	0,90%
Gelvybė, UAB (VENTUS)		8,50%		-13,10%	0,60%	0,50%	0,50%	0,40%
Takuras, UAB	3,20%	6,80%			0,50%	0,40%	n.d.	n.d.
Ervin, UAB					0,00%	0,40%	n.d.	n.d.

Lietuvos degalinių tinklų operatorių degalinių skaičius 2010 – 2013 m.

vnt.	Degalinių skaičius			
	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Lukoil Baltija	116	118	114	114
Lietuva Statoil		72		76
Neste Lietuva, UAB		57		61
Ventus-Nafta, AB (ORLEN)	35	35	35	35
Baltic Petroleum, UAB		43		
Luktarna, UAB		24	24	24
EMSI, UAB		21	24	25
Saurida, RUAB (t.sk. 6 degalines - tik SND)		32	32	32
Kvistija, RUAB	15	15	15	15
Alaušą, UAB		9	10	
Trevena, UAB	11	11	11	11
Gelvybė, UAB (VENTUS)		9	9	9
Takuras, UAB		3	3	3
Ervin, UAB		6	6	6

RUAB „Kvistija istoriniai ir planuojami trumpalaikio turto ir trumpalaikių skolų apyvartumo rodikliai

	2009	2010	2011	2012	2013	2014 I ketv.	2014	2015	2016
Žaliavos ir komplektavimo gaminiai, d.	7,5	5,5	5,3	4,6	5,4	6,3	5	5	5
Prekės skirtos perparduoti, d.	23,1	24,4	18,2	20,6	20,7	23,4	21	21	21
Gautinos sumos, d.	25,1	33,1	29,7	26,4	27,6	36,3	27	26	25
Avansai tiekėjams, d.	4,6	5,7	4,1	4,2	10,5	11,7	15	15	15
Skolos tiekėjams, d.	28,5	30,8	27,8	27,2	4,2	10,8	7	7	7
Gauti avansai iš pirkėjų, d.	1,5	1,8	2	2,4	4	3,8	2	2	2
Kitos mokėtinos sumos, d.	3,6	9,3	5,1	4,8	2,6	2,1	2	2	2